

รายงานการวิจัย

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ใน
เขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

ฉัฐภางค์ สารมาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ใน
เขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

The Model for Application of Sahadammitta Principles
for Making Friends of Vocational Certificate Students
in Metropolitan Area for Decreasing in Quarrel

ฉัฐศุภางค์ สารมาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน, 2) เพื่อสร้าง และพัฒนารูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน และ3) เพื่อจัดทำคู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการ คบเพื่อน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 140 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน เพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ อยู่ในระดับบางครั้ง ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชาและชั้นปี การศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนโดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ นักเรียนได้เสนอปัญหาและแนว ทางแก้ไขปัญหา คือ การชกต่อย จึงควรคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา ผลการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา พบว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของเด็กนักเรียนระดับ ปวช. เป็นปัญหาสังคม มีสาเหตุมาจากค่านิยมเรื่อง สถาบัน การปลูกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ ครอบครัวยุคความอบอุ่น และกลุ่มเด็กหลังห้องใน โรงเรียน สามารถนำหลักมิตรแท้ 4 ประการมาประยุกต์ใช้เพื่อลดปัญหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี ผู้ให้ยอมเป็นที่รักเสมอ สถานการณ์สร้างคน คนสร้างมิตรภาพ การผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาด้วยกันจะกระชับสัมพันธ์ภาพ ระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้น บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว ย่อมเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่พบเจอเสมอ รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน HHIL Model ได้แก่ H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน คู่มือ มี 5 บท คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สถานการณ์การยกพวกตีกัน บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบ เพื่อน บทที่ 4 รูปแบบ บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

คำสำคัญ 1. ปัญหาการยกพวกตีกัน 2. การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ 3. การคบเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. 4. เขตปริมณฑล

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to analyze the problem, the cause and problem solving problems of friends of students in vocational schools in the metropolitan area to reduce the decreasing in quarrel. 2) to create and develop a model the 4 kinds of good friends to use in the friends of the students vocational certificate in metropolitan areas to reduce lift their strike the puarrel and 3) to prepare a guidebook for the introduction of good friends to use in the friends. This research is the mixed methods research. Sample Students in vocational 140 people were interviewed, along with the number 7 were interviewed in depth. Tools using to collect data were questionnaires and in-depth interviews with the structure. This has passed the examination of the qualified.

The results of research were found that: in the friend who gives good counsel at some level, respectively. The results of the hypothesis testing showed that the students in vocational schools with different sex, the academic year and the academic year were different. There were four main principles to use in making friends, including four different aspects. Significantly at the .05 level which is based on established research hypotheses. The students presented problems and solutions to the problem is to fight it should be warned to be conscious. Forbidding the punch to strike, explain to them for the consequences. Problem analysis that is a social problem. Problem causes are institutional values. Cultivate wrong attitude of elder. Family lack of warmth and the children behind the room in the school. And solving that can be used 4 principles to apply to reduce problems. The results from the in-depth interview revealed that the students had the opinion that good friend must be good Providers always love. "Situation builds the man and the man makes friendship". The events that come together will tighten the relationship between the friends firmly, people who have been trained well. It is the love of those who meet. HHIL Model H = helping each other. H = Happiness in happiness hard time I = Introduction to good things for bid evil and L = loves their virtual friends. The guidebook has 5 chapters. Introduction. The situation of chasing. Theory of using friends 4 the chronicles of friends. HHIL model. Peroration and conclusions Recommended.

Key words 1. The problem with the quarrel. 2. Application the 4 principles of true friends principles. 3. Making friends of students in vocational education. 4. Metropolitan area.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” นี้ เป็นงานวิจัยซึ่งได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2558

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิจัยญาณสังวรที่คอยอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ พระมหาทองเชิด กตปุณฺโณ, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยญาณสังวร ตลอดจนผู้บริหารและคณาจารย์ทุกท่าน อาทิ พระปริยัติธรรมเมธี รองอธิการบดีและผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต พระครูสิริธรรมนิเทศ, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ พระครูศรีปริยัติวิธาน, ดร. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ ที่เป็นกำลังใจในการทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.มานพ นักการเรือน ที่ช่วยกระตุ้นและเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยจนสำเร็จ ดร. ปาน กิมปี ที่ได้มีส่วนช่วยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลนครอ้อมน้อย ที่ได้อนุเคราะห์ให้นักเรียนระดับ ปวช. ในสังกัดตอบแบบสอบถามและได้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง จึงทำให้การวิจัยสำเร็จลงไปได้ ซึ่งผลที่ได้รับจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประเทศชาติต่อไป

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของสังคม ไม่สามารถทำได้อย่างเป็นเอกเทศ จำเป็นต้องมีการร่วมมือประสานงานกันในเชิงบูรณาการ และสิ่งที่สำคัญนั้นตนเองจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ อย่างแท้จริง

คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุกท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องถ้าจะมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ฉัตรภาสค์ สารมาศ

หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญคำย่อ

ตำราที่ใช้ในการค้นคว้าหลักธรรมในพระพุทธศาสนา สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 ในการอ้างอิงได้ใช้ชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกไว้ในเชิงอรรถของงานวิจัย ซึ่งชื่อย่อนี้มีคำเต็ม ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระสุตตันตปิฎก	
ที.ปา.	ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค
อง.สตตก.	องคฺตตรนิกาย สตตกนิปาต
ขุ.ขุ.	ขุทฺทกนิกาย ขุทฺทกปาฐ
อง.ติก.	องคฺตตรนิกาย ติกนิปาต
ขุ.อิติ.	ขุทฺทกนิกาย อิติวุตตก
ขุ.จู.	ขุทฺทกนิกาย จุฬนิตเทศ
ขุ.ชา.อ.	ขุทฺทกนิกาย ชาตกฏฐกถา

สำหรับการอ้างตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ ผู้วิจัยใช้แบบ 3 ตอน คือ

เล่ม, เลขข้อ, เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 247-253, หน้า 197-200.

หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 11 ข้อ 247-253 หน้า 197-200.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญคำย่อ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1-7
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8-61
2.1 รูปแบบ	8
2.1.1 ความหมายและความสำคัญของรูปแบบ	8
2.1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ	11
2.1.3 การพัฒนารูปแบบ	11
2.2 การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556	13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับมิตรแท้	15
2.3.1 ความหมายของมิตรแท้	15

2.3.2	ประเภทของมิตรในพระพุทธศาสนา	16
2.3.3	ลักษณะของการคบมิตร	16
2.3.4	คุณสมบัติของมิตรแท้	27
2.4	แนวคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อน	29
2.4.1	ความหมายของการคบเพื่อน	29
2.4.2	พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น	29
2.4.3	วัยรุ่นกับการคบเพื่อน	31
2.4.4	สาเหตุการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น	33
2.4.5	ลักษณะการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น	34
2.4.6	การเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น	36
2.4.7	ความแตกต่างในการเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง	38
2.4.8	หลักการคบมิตรตามแนวพระพุทธศาสนา	39
2.5	ทฤษฎีในการคบมิตร	44
2.6	ปัญหาการยกพวกตีกัน	49
2.7	สภาพพื้นที่ทำวิจัย	52
2.8	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
2.9	สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	61
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	62-67
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
3.2	เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	63
3.3	กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร	63
3.4	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	63
3.5	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
3.6	การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย	64
3.7	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
3.8	การวัดค่าตัวแปร	66
3.9	การวิเคราะห์ข้อมูล	66
3.10	การนำเสนอผลงานวิจัย	67

บทที่ 4 ผลการวิจัย	68-94
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4.2 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน	71
4.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	73
4.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการ การคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการ ยกพวกตีกัน	83
4.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	86
4.6 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียน ระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน	90
4.7 คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน	93
บทที่ 5 วิธีดำเนินการวิจัย	95-105
5.1 สรุปผลการวิจัย	95
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	97
5.3 ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	107-111
ภาคผนวก	112-140
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	113
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	118
ภาคผนวก ค คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน	120
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	141
ประวัติผู้วิจัย	143

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	โครงสร้างแสดงหลักกรรม “มิตรแท้-มิตรเทียม”	25
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามเพศ	68
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามสาขาวิชา	69
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	70
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ	73
ตารางที่ 4.5	เปรียบเทียบความแตกต่างการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ	74
ตารางที่ 4.6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา	75
ตารางที่ 4.7	วิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา	77
ตารางที่ 4.8	วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ที่มีสาขาวิชาแตกต่างกัน	

	ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	78
ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	79
ตารางที่ 4.10	วิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	81
ตารางที่ 4.11	วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ที่มีชั้นปีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	82
ตารางที่ 4.12	จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ	83
ตารางที่ 4.13	จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์	84
ตารางที่ 4.14	จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรแนะประโยชน์	85
ตารางที่ 4.15	จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีความรักใคร่	85

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	61
แผนภูมิที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามเพศ	69
แผนภูมิที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามสาขาวิชา	70
แผนภูมิที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	71
แผนภูมิที่ 4.4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน	91
แผนภูมิที่ 4.5 HHIL Model	92

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สภาพแวดล้อมสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าซึ่งเป็นสังคมที่มีความเรียบง่าย สงบสุข มีความใกล้ชิดกันระหว่างครอบครัวปู่ย่าตายายพ่อแม่ลูกมีความอบอุ่น รักสามัคคีกันภายในครอบครัว มาเป็นสังคมแบบสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ การคมนาคม การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่สามารถรับรู้หรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนในสังคมต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ และจะเห็นได้ว่าลักษณะหรือสภาพของครอบครัวหลายต่อหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้าน ต้องดิ้นรนในการทำมาหากิน ทำงานแต่เช้ากลับแต่ค่ำ ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนหรือคอยให้คำแนะนำเป็นกำลังใจให้กับลูกหลานเยาวชนที่มีปัญหาที่ต้องการคำปรึกษาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ดังนั้น เพื่อนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษา ชี้นำ มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้เยาวชนจำนวนมากไม่น้อยต้องได้รับผลกระทบนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดทั้งสื่อเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในแง่ลบที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบในทางไม่เหมาะสม และอาจช่วยทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา เป็นเหตุให้เกิดการดูแลป้องกันเด็กและเยาวชนจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น อีกทั้งปัญหาการคบเพื่อนที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาชี้นำ ตัดสินใจในการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหากพบเพื่อนดีแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามย่อมเกิดผลดี หากพบเพื่อนไม่ดีแนะนำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เสื่อมเสีย เป็นโทษ ย่อมไม่เกิดผลดีกับเด็กและเยาวชนอย่างแน่นอน

ปัญหาสังคมกรณีเด็กนักเรียนยกพวกตีกัน มักกลายเป็นเรื่องหวือหวา หรือถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์หาทางแก้ไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นก็เงียบหายไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมก็ดูประหนึ่งว่าจะไม่ติดตามดำเนินงานให้ต่อเนื่อง กลายเป็นปัญหาที่รับรู้กันจนชินชา จะเป็นเรื่องใหญ่ก็ต่อเมื่อมีผลกระทบไปถึงบุคคลอื่น เช่น กรณีนักเรียนอาชีวะยกพวกถล่มกันแล้วลูกหลงไปถูกชาวบ้านเสียชีวิต หรือความรุนแรงถึงขั้นมากพอจะขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับล่าสุดก็เกิดเหตุร้ายที่กลุ่มนักเรียนอาชีวะที่เป็นคู่อริตามล่ากันและยิงเสียชีวิตกลางตลาดย่านสายไหม

และเหยื่อผู้โชคร้ายเป็นญาติของดารานักแสดงชื่อดัง ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ตลอด เสมือนว่าปัญหาไม่เคยถูกนำมาแก้ไขเลย

มาตรการต่าง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้องนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกันเหตุนักเรียนยกพวกตีกัน ส่วนใหญ่เป็นเพียงแค่การป้องกัน แต่ปมปัญหาที่ลึกลงไปนั้นกลับยังไม่มีหน่วยงานใดให้ความใส่ใจในการเข้าไปแก้ที่ต้นสาเหตุ โดยเฉพาะค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลูกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ แม้กระทรวงศึกษาธิการเคยรับเป็นเจ้าภาพแต่ก็ใช้ไม่แข็งไปบังคับ โรงเรียนหรือสถาบันใดปล่อยให้มีการทะเลาะวิวาทก็จะโดนสั่งปิดชั่วคราว นักช้อกก็ถึงขั้นปิดถาวรไปเลย ขณะที่ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นก็ยังขาดความต่อเนื่องเท่าที่ควร อย่างโครงการ "สุภาพบุรุษอาเซียน" ที่รับเข้าไปฝึกอบรมในค่ายทหาร เคยดำเนินการเป็นเรื่องโด่งดังตอนหลังก็เงียบหาย ได้มีการติดตามผลหลังอบรมได้อย่างไรบ้าง และประเมินแล้วควรเดินหน้าต่อไปหรือเปล่า เหล่านี้ก็ไม่มีคำตอบชัดเจน

ปัญหานี้เป็นเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชน และดูท่าจะขยายวงกว้างออกไปไม่เฉพาะแต่นักเรียนอาเซียนเท่านั้น แต่เหล่านักเรียนชาตินี้ก็มีการยกพวกตีกัน และลามไปสู่การใช้อาวุธ ทั้งมีดและปืน ทำให้ความรุนแรงความสูญเสียมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคมต้องหันกลับมาให้ความสำคัญในการแก้ไข อาจจะต้องถึงขั้นพิจารณาว่า กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพได้จริงเพียงใด นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ที่มีหน้าที่โดยตรงและใกล้ชิด ต้องเข้าใจปัญหา ต้องเข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งเข้าใจโลกของเยาวชน รู้หลักด้านจิตวิทยาที่จะชี้นำไปในเส้นทางที่ถูกต้อง อย่าปล่อยให้เรื่องนี้เป็นโรคลึกลับปิดล็อกปิดผนึก ๆ โผล่ ๆ ทำแบบลูปหน้าปะจมูก จนสังคมชาชินว่า นักเรียนนักเลงแก๊งก็ยังมีวันหมด (<http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2556)

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ (ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209) อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ คือ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข คือ มิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลำบากอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติ หนีหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคม

ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป มิตรณะประโยชน์ คือ ผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้ามไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน และมิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาได้แทนเพื่อน เขาตีเพื่อนก็เสมือนตีตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิตัวไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน เป็นต้น ซึ่งหลักมิตรแท้ 4 ประการ เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ขึ้นมาบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทยตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดไว้ เป็นไปตามกลยุทธ์การวิจัยและนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตของคณะรัฐมนตรีต่อไป

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลสามารถแก้ไขได้อย่างไร

1.2.2 การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันได้หรือไม่ อย่างไร

1.2.3 คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน มีประโยชน์อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

1.3.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

1.3.3 เพื่อจัดทำคู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

1.4.1 นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน

1.4.2 นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน

1.4.3 นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน

1.5 นิยามศัพท์

รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ปัญหา หมายถึง ปัญหาเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนระดับ ปวช. ลามไปสู่การใช้อาวุธทั้งมีดและปืน ทำให้ความรุนแรงความสูญเสียมากขึ้นกว่าเดิม

สาเหตุ หมายถึง ต้นเหตุที่ทำให้นักเรียนระดับ ปวช. เกิดความคุ้นเคย พุดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อนหรือผู้ที่ใกล้ชิดสนิทสนม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเอง

แนวทางแก้ปัญหา หมายถึง การนำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ คือ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข คือ มิตรที่คบกันแบบเปิดอก มิตรแนะนำประโยชน์ คือ ผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง และมิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ

มิตรแท้ 4 ประการ หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ว่าด้วยเรื่องของการคบมิตรแท้ 4 ประเภท คือ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่

การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ หมายถึง การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน คือ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ การประเมินค่าหรือการคาดคะเนที่เกิดจากมวล

ประสบการณ์ ความรู้ที่สั่งสมมาตอบข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์นำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

มิตรมีอุปการะ หมายถึง มิตรที่คอยป้องกันเพื่อนผู้ประมาท เพื่อนที่คุ้มครองป้องกันภัยอันจะเกิดแก่ทรัพย์สินสมบัติ ชื่อเสียง และชีวิต ในยามที่เกิดความผิดพลาดเพราะความประมาท เป็นที่พึ่งในยามที่ประสบภัย เมื่อมีฐานะจำเป็น เพื่อนก็ช่วยออกทรัพย์ให้ได้

มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข หมายถึง มิตรที่แสดงให้เห็นถึงความรักใคร่ กล้าเปิดเผยความลับของตนเองแก่เพื่อน โดยไม่กลัวเพื่อนนำความลับของตนเองไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ปิดความลับของเพื่อนได้ดี ไม่ทิ้งเพื่อนในยามที่เพื่อนได้รับความทุกข์ เป็นที่พึ่งพาอาศัยได้

มิตรแนะนำประโยชน์ หมายถึง มิตรที่คอยห้ามปรามเพื่อนไม่ให้ทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ พร้อมทั้งแนะนำให้ดำรงอยู่แต่ในความดี เช่น ให้อ่านหนังสือ 5 แนะนำให้ทานฟังในสิ่งที่ไม่เคยฟัง เช่น ฟังธรรมะที่ยังไม่เคยฟัง เพื่อทำให้เกิดปัญญา เป็นต้น

มิตรมีความรักใคร่ หมายถึง มิตรที่เห็นเพื่อนมีความทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เห็นเพื่อนสุขก็มีความสุข ยินดีอย่างจริงใจในความสำเร็จ มิตรที่คอยห้ามปรามหรือโต้เถียงคัดค้านผู้ที่กล่าวโทษ หรือนินทาและมิตรที่พูดสรรเสริญท่านต่อหน้าคนอื่นเป็นประจำ ว่าท่านเป็นคนดีจริงตามที่เขาพูด

การคบเพื่อน หมายถึง ความคุ้นเคย พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อนหรือผู้ที่ใกล้ชิดสนิทสนม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเอง

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ปัญหาการยกพวกตีกัน หมายถึง นักเรียนอาชีวะยกพวกถล่มกันแล้วลูกหลงไปถูกชาวบ้านเสียชีวิต หรือความรุนแรงถึงขั้นมากพอจะขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ

เขตปริมณฑล หมายถึง วงรอบ, จังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และปทุมธานี สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาคร เพราะมีข่าวขึ้นหน้าหนึ่งเหตุการณ์ยกพวกตีกันในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน หมายถึง เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล เพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับ ปวช. ในด้านเพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา

2) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านมิตรมีอุปการะ 2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข 3) ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และ 4) ด้านมิตรมีความรักใคร่

1.6.2 **ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา** ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มบะน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 214 คน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน พร้อมทั้งได้เลือกทำการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ นักเรียนระดับ ปวช.

1.6.3 **ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา** ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มบะน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 214 คน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน

1.6.4 **ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา** คือ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 แจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 การวิเคราะห์ข้อมูล และการทำรายงานการวิจัย ตลอดจนกระทั่งการนำเสนอผลงานวิจัยในปีการศึกษา 2560

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.7.1 จะได้องค์ความรู้การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

1.7.2 จะได้รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

1.7.3 จะได้คู่มือรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

1.7.4 จะได้นำผลการวิจัยไปแก้ไขปัญหเกี่ยวกับนักเรียนตีกันในเขตปริมณฑลได้

1.7.5 จะนำผลการวิจัยไปเขียน “บทความวิจัย” ลงตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและวารสารสิรินธรปริทัศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

1.7.6 จะนำผลการวิจัยลงเผยแพร่เว็บไซต์ <http://www.src.ac.th> ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

1.7.7 จะนำผลการวิจัยไปจัดสัมมนาทางวิชาการ (Symposium)

1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.8.1 กระทรวงศึกษาธิการ

1.8.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

1.8.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.8.4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” นี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญทั้งแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบ

2.2 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับมิตรแท้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.5 ทฤษฎีในการคบมิตร

2.6 ปัญหาการยกพวกตีกัน

2.7 สภาพพื้นที่ทำวิจัย

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบ

2.1.1 ความหมาย และความสำคัญของรูปแบบ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 965) นิยามว่า รูปแบบ คือ รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, หน้า 45). ระบุว่า รูปแบบ หมายถึง แบบแผนในการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อให้การดำเนินการขององค์การดำเนินไปในทิศทางที่พึงประสงค์และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1981, หน้า 668) ให้ความหมายไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง
2. Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที้นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่างเช่น ครูต้นแบบ

3. Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

พจนานุกรมการศึกษา Good (1973) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ตามความหมายดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ คือแบบจำลองของสิ่งที่

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2536, หน้า 25) รูปแบบ คือ วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มาต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบหรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง เป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

สวัสดิ์ สุคนธรังสี (2520, หน้า 206) และ **ทีศนา แคมมณี** (2551 หน้า 1) ให้ความหมายรูปแบบหมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง หรือ เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์

สุบรรณ พันธุ์วิทวัส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (2522, หน้า 22-23) ใช้คำว่าแบบจำลอง (Model) เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ

บุญชม ศรีสะอาด (2533, หน้า 19) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษา และพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

พิสนุ พงศ์ศรี (2550, หน้า 68-70) กล่าวว่า รูปแบบ มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Model แปลว่า แบบจำลอง หรือนักวิชาการบางท่านใช้ทับศัพท์ว่า โมเดล รูปแบบควรมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นการถ่ายทอดความคิด หรือจินตนาการของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์ใด ๆ ในการถ่ายทอดดังกล่าว จะถ่ายทอดออกมาเป็นโครงสร้างที่ระบบระเบียบ สำหรับการนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจตามแนวคิดของเจ้าของรูปแบบได้โดยง่าย

2. โครงสร้างของรูปแบบจะเน้นเฉพาะตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระที่สำคัญ ๆ เท่านั้นเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

3. ต้องมีการเชื่อมโยงต่อเนื่องระหว่างตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระที่สำคัญ ต้องมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบให้ง่ายต่อการเข้าใจ โดยอาจจะใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อให้รูปแบบมีความกระชับเท่าที่จะทำได้

4. รูปแบบไม่ใช้การบรรยายหรือพรรณนาอย่างยืดเยื้อ รูปแบบควรจะเป็นภาพ แผนภูมิ สัญลักษณ์ หรือแผนผังที่เข้าใจได้ด้วยการนำเสนอเพียงครั้งเดียวหรือน้อยครั้งที่สุด

กูด คาร์เตอร์ (1973) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. ตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียง ตัวอย่างในการเป็นครูที่ดี
3. แผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด
4. ชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งรวมถึงตัวแปรประกอบ หรือสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเป็นแบบสูตรคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

แนดเลอร์ (1980, 72 - 90) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง การนำทฤษฎีแนวทาง และกรอบแนวคิดมาพัฒนา เพื่อให้ง่ายต่อการแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้

รอบบินส์ (1983, หน้า 44) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรม ที่ช่วยทำให้เข้าใจปรากฏการณ์หรือความจริงได้ง่ายขึ้น ซึ่งรูปแบบโดยทั่วไปต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ ตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระเนื้อหา และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระเนื้อหาดังกล่าว

Oxford Advanced Learner's Dictionary (2010, หน้า 952) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 7 ลักษณะ ดังนี้

1. สำเนาของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปกติจะมีขนาดเล็กกว่าสิ่งของต้นแบบ
2. แบบแผนเฉพาะ หรือแบบพิมพ์ของผลิตภัณฑ์
3. คำพรรณนาอย่างง่ายเกี่ยวกับระบบ หรือคำอธิบายวิธีการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการคาดคะเนเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
4. สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ระบบใดระบบหนึ่งซึ่งบุคคลอื่นสามารถลอกเลียนแบบได้
5. บุคคล หรือสิ่งของที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นตัวอย่างที่เป็นเลิศ
6. บุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการสวมใส่ หรือการนำเสนอรูปแบบเสื้อผ้าใหม่ ๆ
7. บุคคลที่รับว่าจ้างให้ระบายสี หรือวาด หรือถ่ายภาพ

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

2.1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ

รอบบินส์ (1983, หน้า 44) ระบุว่า รูปแบบ โดยทั่วไปต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ ตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระเนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระเนื้อหาดังกล่าว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, หน้า 13) ระบุว่า รูปแบบประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญสองส่วน คือวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และกลไกของรูปแบบซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขของการเกิดขึ้นการคงอยู่ และการล่มสลายของรูปแบบที่สร้างขึ้น กลไกของรูปแบบจะประกอบไปด้วย 1) กลไกการตัดสินใจในการบริหาร 2) กลไกการบริหารงานภายใน 3) กลไกการบริหารความสัมพันธ์ภายนอก 4) กลไกการตรวจสอบผลการดำเนินงานและการปรับตัว และ 5) กลไกการบำรุงและพัฒนาทรัพยากรองค์การ จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ และกลไกของรูปแบบ ในส่วนของกลไกของรูปแบบนี้จะประกอบด้วย ปัจจัยตัวแปร หรือสาระสำคัญ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตัวแปรอย่างเป็นระบบ ดังนั้น รูปแบบในการศึกษานี้มีองค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ โครงสร้างของรูปแบบ และขั้นตอนวิธีการของรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสุโขทัยวิทยา

2.1.3 การพัฒนารูปแบบ

ทีเวส (1988, หน้า 52) ได้กำหนดการพัฒนารูปแบบไว้สองขั้นตอนคือ

1. การสร้างรูปแบบ
2. การพัฒนารูปแบบ

สมาน อัครภูมิ (2537, หน้า 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารการประถมศึกษาาระดับจังหวัด โดยมีการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ และข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ ด้วยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การสร้างรูปแบบขั้นต้น ด้วยการจัดทำร่างรูปแบบจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และข้อสรุปที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
3. การประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบ ด้วยการพัฒนาความสอดคล้อง ความเหมาะสมของรูปแบบและความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติ
4. การปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนารูปแบบที่สมบูรณ์

สมาน อัครภูมิ (2547, หน้า 35) ได้นำเสนอแนวทางการศึกษารูปแบบไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบันของรูปแบบนั้น ๆ ตามกรอบรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่ามีสภาพอย่างไร ซึ่งอาจดำเนินการได้ทั้งโดยวิธีการสำรวจความคิดเห็นและการศึกษาสภาพจริงในภาคสนาม

2. การนำเสนอรูปแบบ หมายถึง การจัดโอกาสในการนำเสนอรูปแบบเพื่อการพิจารณาของผู้เกี่ยวข้องในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น การนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการพิจารณาและประเมินในรูปของแบบสอบถาม หรือ ในรูปของการประชุมสัมมนาให้ผู้ปฏิบัติประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

3. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ และการนำรูปแบบใหม่ไปทดลองในสภาพจริง ซึ่งจะเป็นการทดลองใช้ตามสภาพจริง โดยไม่ต้องควบคุมตัวแปรอย่างเข้มงวดมากนัก หรือทดลองตามแบบการวิจัยเชิงทดลองก็ได้ และรายงานผลการทดลองใช้ ส่วนจะมีการทดลองใช้รูปแบบจะมีการดำเนินการที่รอบในลักษณะการวิจัยและพัฒนานั้น ก็แล้วแต่โครงการวิจัยนั้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ มีกิจกรรม หรือขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี งานวิจัย และข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบด้วยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างรูปแบบขั้นต้น จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์
3. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
4. พัฒนารูปแบบตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ
5. ดำเนินการตามรูปแบบ
6. ประเมินรูปแบบ
7. พัฒนารูปแบบโดยการปรับปรุงรูปแบบตามข้อมูลที่ได้รับจากการนำเสนอ
8. นำเสนอรูปแบบ

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ และการนำรูปแบบใหม่ไปทดลองในสภาพจริง โดยไม่ต้องควบคุมตัวแปรอย่างเข้มงวดมากนัก และรายงานผลการทดลองใช้

2.2 การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

โดยที่มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2556 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ใช้ระเบียบนี้บังคับแก่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า วิทยาลัย และส่วนราชการของสถาบัน การอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอื่นของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

“หัวหน้าสถานศึกษา” หมายความว่า ผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือผู้อำนวยการส่วนราชการของสถาบัน การอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาอื่นของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

“หน่วยงานต้นสังกัด” หมายความว่า หน่วยงานที่มีสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพอยู่ในสังกัด หรือในความควบคุมดูแล

“หลักสูตร” หมายความว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

“ประกาศนียบัตรวิชาชีพ” หมายความว่า การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังจากจบหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ใช้อักษรย่อว่า “ปวช.”

“ผู้เข้าเรียน” หมายความว่า ผู้มาสมัครเข้าเรียนในสถานศึกษา หรือสมัครฝึกอาชีพกับสถานประกอบการที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน

“นักเรียน” หมายความว่า ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

“ภาคเรียน” หมายความว่า ช่วงเวลาที่สถานศึกษาเปิดทำการสอน การจัดภาคเรียนให้ใช้ระบบทวิภาค โดยกำหนดให้ 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน

“ภาคเรียนฤดูร้อน” หมายความว่า ช่วงเวลาที่จัดให้เรียนหรือฝึกปฏิบัติในระหว่างภาคฤดูร้อนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเปิดภาคเรียนฤดูร้อนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและในช่วงปิดภาคเรียนกลางปีโดยอนุโลม

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดา มารดา และบุคคลอื่นที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลและให้ความอุปการะแก่นักเรียน และให้คำรับรองแก่สถานศึกษาหรือสถานประกอบการว่าจะปกครองดูแลความประพฤติของนักเรียนในระหว่างที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา และฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ หรือฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี

“การศึกษาในระบบ” หมายความว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

“การศึกษาระบบทวิภาคี” หมายความว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับ สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

“ผู้ควบคุมการฝึก” หมายความว่า ผู้ที่สถานประกอบการมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและรับผิดชอบดูแลการฝึกอาชีพของนักเรียนในสถานประกอบการ

“ครูฝึก” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่สอน ฝึก อบรมในสถานประกอบการ

“ครูนิเทศก์” หมายความว่า ครูที่สถานศึกษามอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักเรียนที่ฝึกอาชีพและฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ

“ครูที่ปรึกษา” หมายความว่า ครูที่สถานศึกษามอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาติดตามผลการเรียน และตักเตือนดูแลความประพฤติของนักเรียน

“มาตรฐานวิชาชีพ” หมายความว่า ข้อกำหนดสมรรถนะด้านวิชาชีพ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำกับดูแล ตรวจสอบและประกันคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

“การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ” หมายความว่า การทดสอบความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ ตลอดจนลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมซึ่งกำหนดเกณฑ์การตัดสินไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดดำเนินการประเมินภายใต้เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐาน

“คณะกรรมการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ” หมายความว่า คณะกรรมการผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวก ติดตามและกำกับดูแลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพของนักเรียนในสถานศึกษา

ข้อ 5 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษารักษาการให้เป็น ไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

สรุปได้ว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2556 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ใช้อักษรย่อว่า “ปวช.”

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับมิตรแท้

2.3.1 ความหมายของมิตรแท้

มิตรเป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต ตรงกับคำภาษาบาลีในพระพุทธศาสนาว่า มิตร แปลว่า เพื่อน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1202.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “มิตรแท้” ว่า มิตร- (มิตร, มิตรละ-) น. เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย เช่น มิตรแท้ มิตรเทียม ฉันทมิตร

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550, หน้า 320) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตร” แปลว่า ผู้มีความเอื้อยดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเพื่อ แยกเป็นมิตรแท้ 4 พวก มิตรเทียม (มิตรปฏิรูป) 4 พวก

พระภควาวาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว) (2543, หน้า 73-75) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตรแท้” หรือ เพื่อนแท้ คือใครก็ตามที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่เรา เมื่อเรามีกิจจำเป็นเกิดขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก”

สรุปได้ว่า มิตรแท้ คือ มิตรหรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคย ยามใดที่มีความสุขก็มีความยินดี สนับสนุนให้เราได้ดี เจริญรุ่งเรือง แม้ยามใดที่เรามีความทุกข์เดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยากก็คอยให้ความช่วยเหลือดูแล เป็นเพื่อนแท้ไม่ทิ้งให้ต้องเผชิญปัญหาอยู่แต่เพียงผู้เดียว

2.3.2 ประเภทของมิตรในพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสแบ่งมิตรไว้ในขุททกนิกาย จุฬนิเทศ เป็น 2 จำพวก ได้แก่

1) อคาริกมิตร ได้แก่ มิตรผู้ครองเรือน เช่น บุคคลบางคนในโลกนี้ให้สิ่งที่ให้ได้อย่าง สละสิ่งที่สละได้อย่าง ทำสิ่งที่ทำได้อย่าง ทนต่อสิ่งที่ทนได้อย่าง บอกความลับแก่เพื่อน ปกปิดความลับของเพื่อนไม่ทอดทิ้งในคราวมีอันตราย แม้ชีวิตก็สละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อน เมื่อเพื่อนสิ้นเนื้อประดาตัวก็ไม่ดูหมิ่น

2) อนาคาริกมิตร ได้แก่ มิตรผู้ไม่ครองเรือน เช่น พระภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เป็นที่รักเป็นที่พอใจ เป็นที่เคารพ ควรแก่การยกย่อง พุดสิ่งที่เห็นประโยชน์ ทนฟังถ้อยคำได้ กล่าวถ้อยคำได้ ลึกซึ้ง และไม่ชักนำไปในเรื่องไม่สมควร ชักชวนให้บำเพ็ญในทางอริสัจ ชักชวนให้หมั่นเจริญสติปัญญา 4 ชักชวนให้หมั่นเจริญสัมมัตถาน 4 ชักชวนให้หมั่นเจริญอิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 (ขุ.จ. เล่ม 30, ข้อ 123, หน้า 409)

นอกจากนี้ พระพุทธเจ้าทรงแบ่งมิตรในทีฆนิกายเป็น 2 ประเภท คือ มิตรเทียมกับมิตรแท้ ดังรายละเอียดดังนี้

พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ มิตรแท้ กับมิตรเทียม

1) มิตรแท้ บาลีใช้คำว่า “สุทฺถมิตร” แบ่งย่อยเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

- (1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร)
- (2) มิตรร่วมสุข ร่วมทุกข์ (สมานสุขทุกขมิตร)
- (3) มิตรแนะนำประโยชน์ (อรรถักขาโยมิตร)
- (4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปกมิตร) (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209)

2) มิตรเทียม คือ มิตรไม่แท้ มิตรไม่ดี ไม่มีความจริงใจ เป็นศัตรูที่มาในรูปของมิตร ท่านใช้คำบาลีว่า “มิตรปฏิรูป” หรือ “มิตตปฏิรูปกะ” พึงทราบว่ามีมิตรเป็นแต่คนเทียมมิตรหรือมิตรเทียม แบ่งย่อยออกเป็น 4 ประเภท คือ

- (1) คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว (อัญญุทัตฺถุหระ)
- (2) คนดีแต่พูด (วจีปรมะ)
- (3) คนที่ชอบพูดประจบ (อนุปปิยาภาณิ)
- (4) คนที่ชักนำเพื่อนในทางเสื่อม (อปายสหาย) (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 254, หน้า 207)

2.3.3 ลักษณะของการคบมิตร

พระพุทธศาสนาได้แยกย่อยเกี่ยวกับลักษณะของมิตรแท้และมิตรเทียม ดังนี้

1) **มิตรแท้** (สุทรมิตร) หรือกัลยาณมิตร นับเข้าในกัลยาณมิตรประเภทหนึ่ง มิตรแท้คือ มิตรที่มีใจดี มีความจริงใจ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นมิตรที่บุคคลผู้คบหาสมาคมแล้วทำให้มีแต่ความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าตรัสในสังคาลสูตร มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(1.1) ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เมื่อมิตรมีอุปการะเห็นเพื่อนตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ว่าจะเป็ความค่นองตามวัย ประมาทในการศึกษาเล่าเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อนคนนั้นตั้งอยู่ในความประมาท มิตรที่ดีทำหน้าที่ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความประมาท ให้เห็นผลประโยชน์และผลเสียจากความประมาท

(1.2) ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน มิตรแท้ยอมป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน ตนเองยอมรักษาศีลข้อที่ 2 ด้วยการไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติธรรมข้อกุศลมูลคือ ไม่คิดถือเอาของคนอื่น เมื่อจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม เห็นทรัพย์ของเพื่อนยอมรักษา

(1.3) เมื่อมีภัยก็เป็นทีพึ่งพำนักได้ ภัยที่เกิดขึ้นมี 2 อย่าง คือ ภัยโดยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ ย่อมนำความสูญเสียมาสู่มนุษย์ มิตรแท้ยอมเป็นที่พึ่งพาให้ กับเพื่อนได้ และภัยอันเกิดจากมนุษย์ เช่น การวิวาท มิตรมีอุปการะก็สามารถปกป้องเพื่อนได้

(1.4) เมื่อมีกิจที่จำเป็นเกิดขึ้น ก็ช่วยโภคทรัพย์ 2 เท่าของทรัพย์ที่ต้องการในกิจนั้น มีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้ เกินกว่าที่ออกปาก มิตรมีน้ำใจเช่นนี้ สามารถให้ทรัพย์ได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่เพื่อนออกปากขอซึ่งแสดงถึงความจริงใจ ความมีน้ำใจ และความเต็มใจที่ช่วยเหลือเพื่อน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 261, หน้า 210)

ลักษณะของมิตรมีอุปการะ ได้แก่ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำ ตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท เพราะความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หาอุบายป้องกัน ทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นพึ่งพาอาศัยกันได้ คราวเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ช่วยกันรักษาพยาบาล คราวมีธุระการงานเกิดขึ้นก็ช่วยออกทรัพย์เกินกว่าที่จะออกปาก เพื่อนมีอุปการะมากเช่นนี้ เป็นมิตรที่ดีควรรวมตัวเข้าหากัน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน

(2) มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข (สมานสุขทุกขมิตร) มีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

(2.1) บอกความลับแก่เพื่อน ไม่บอกเรื่องอันเป็นความลับของตนแก่คนอื่น แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้ ตามปกติคนที่ไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะบอกความลับ

(2.2) ปิดความลับของเพื่อน ย่อมรักษาความลับที่เพื่อนกล่าวโดยที่คนอื่นไม่ล่วงรู้ ความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายแสดงถึงความจริงใจต่อกันมาก ด้วยความหวังว่า ความลับของตนจะไม่ ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

(2.3) ไม่ละทิ้งในยามอันตราย เมื่อภัยเกิดขึ้น มิตรมีอุปการะยอมไม่ทอดทิ้ง

(2.4) แม้ชีวิตก็อาจจะสละเพื่อประโยชน์ของเพื่อนได้ หมายความว่า ชีวิตของตนก็เป็นอันสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ ไม่คำนึงถึงชีวิตของตนทำการงานให้เพื่อนอย่างเดียว (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรประเภทนี้เป็นมิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติฉิบหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

(3) มิตรณะประโยชน์ (อธกัถขายิมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(3.1) ห้ามมิให้ทำความชั่ว คือ จะทำให้เสียหายคอยห้ามปราม มิให้เพื่อนกระทำชั่ว คือ อุกุศลกรรม

(3.2) แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี มิตรณะประโยชน์ยอมให้ประกอบความดี ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ รักษาศีล ประกอบแต่กุศลกรรม

(3.3) ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายให้เข้าใจ สิ่งที่ละเอียด ลึกซึ้งมาก อันประกอบ ด้วยสิ่งที่เปี่ยมมงคลคาถา อันเป็นถ้อยคำที่ทำให้จิตเบิกบาน แจ่มใส

(3.4) บอกทางสวรรค์ให้ มิตรผู้แนะนำยอมอธิบายให้เห็นชนทั้งหลายกระทำความดียอมเกิดในสวรรค์ การกล่าวเช่นนี้เป็นกรบอกผลแห่งความดี บอกถึงผลที่ตนควรได้รับเมื่อทำกรรมดีเป็นอนิสงส์หรือคล้ายกับเป็นการให้รางวัลกับผู้ทำกรรมดี (ที.ปา. เล่ม 11 ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรณะประโยชน์ เป็นประเภทผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปราม ตักเตือน ห้ามมิให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน

(4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(4.1) ไม่พอใจความเสื่อมของเพื่อน คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ ไม่ยินดีด้วยความเสื่อมของเพื่อน เมื่อเห็นหรือได้ยิน ความสูญเสียของบุตร ภรรยา หรือของบริวาร เพราะความเสื่อม ความไม่เจริญของเพื่อนย่อมไม่ยินดีหรือไม่พอใจ พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย

(4.2) พอใจความเจริญของเพื่อน คือ เพื่อนมีสุขพลอยเข้มแข็งยินดี หมายถึงเพื่อนของตนได้รับความสำเร็จในชีวิต หรือเพื่อนสำเร็จการศึกษา การงาน ยศตำแหน่ง มีพรหมวิหารธรรม คือ มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อเพื่อนได้ดี

(4.3) ห้ามปรามคนที่นิทาเพื่อน เมื่อเขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไขให้หมายความว่า เมื่อคนพูดตำหนิเพื่อน มิตรมีความรักใคร่ ย่อมห้ามมิให้ที่กล่าวติเตียนเพื่อนของตน

(4.4) สนับสนุนคนที่สรรเสริญเพื่อน เมื่อเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 264, หน้า 211)

ลักษณะมิตรมีความรักใคร่ ได้แก่ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเหมือนรักตน รักตนก็เหมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาโต้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เหมือนติตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน นี่คือนิมิตรที่มีความรักใคร่ ถ้าได้มิตรประเภทนี้ก็จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมหาศาล

พระพุทธเจ้าได้อธิบายพฤติกรรมอันเป็นลักษณะของมิตรแท้ในขุททกนิกาย อรรถกถามิตตามิตตชาดกไว้ 16 อย่าง ดังนี้

- 1) บุคคลผู้เป็นมิตรย่อมระลึกถึงเพื่อนผู้อยู่ห่างไกล
- 2) ยินดีต้อนรับเพื่อนผู้มาหา
- 3) ถือว่าเป็นเพื่อนของเรา
- 4) รักใคร่จริง ทักทายปราศรัยวาจาอันไพเราะ
- 5) คบหาผู้ที่เป็นมิตรของเพื่อน
- 6) ไม่คบหาผู้ที่ไม่ใช่มิตรของเพื่อน
- 7) ห้ามปรามผู้ที่ด่าติเตียนเพื่อน
- 8) สรรเสริญผู้ที่พรรณนาคุณความดีของเพื่อน
- 9) ย่อมบอกความลับแก่เพื่อน
- 10) ปิดความลับของเพื่อน
- 11) สรรเสริญการงานของเพื่อน
- 12) สรรเสริญปัญญาของเพื่อน
- 13) ยินดีในความเจริญของเพื่อน

- 14) ไม่ยินดีในความเสื่อมของเพื่อน
- 15) ได้อาหารอร่อยมาย่อมระลึกถึงเพื่อน
- 16) ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่าควรจะได้ลาภอย่างนี้บ้าง (ขุ.ชา.อ. เล่ม 6, ข้อ 10, หน้า 205-209)

ประโยชน์ที่ได้จากการอยู่ร่วมกับมิตรแท้ ได้แก่ เมื่อเราประมาทได้รับการรักษาป้องกันจากเพื่อน ได้รับการรักษาทรัพย์สินสมบัติจากเพื่อน ในคราวมีภัยมิตรที่ดีเป็นที่พึ่งพำนักได้ เมื่อคราวมีทุกข์เพื่อนที่ดีไม่ละทิ้ง ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน พระพุทธเจ้าจึงจัดมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ไว้เป็นมิตรแท้

ข้อปฏิบัติทั่วไปสำหรับมิตรแท้หรือกัลยาณมิตรในอังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรที่ดีประกอบด้วยองค์ 7 ประการ คือ มิตรที่ดียอมให้สิ่งที่ให้ได้อย่างได้แก่ทรัพย์สินเงินทองหรือแม้แต่ชีวิตตนเองก็สละแทนเพื่อนได้ ทำสิ่งที่ทำได้ยากได้แก่การทวนกระแสแห่งกิเลสตัณหา หรือจิตใจที่มักตกไปในทางที่ชั่วร้าย แต่สำหรับมิตรที่ดีสามารถชักนำเพื่อนให้เป็นคนดีได้ ทนต่อสิ่งที่ทนได้ยากคือ มิตรที่ดียอมทนต่อการกล่าวติเตียน หรือคำด่าที่ทำให้เจ็บใจ เปิดเผยความลับแก่เพื่อน เพราะว่ามีมิตรที่ดียอมแสดงความจริงใจของตนเพื่อแสดงให้เพื่อนไว้วางใจ ในขณะที่เดียวกันก็ยังรักษาความลับของเพื่อนไว้ เมื่อเพื่อนมีภัยพิบัติไม่ทอดทิ้ง และเมื่อเพื่อนตกต่ำไร้ที่พึ่งพำนักไม่ดูหมิ่นเพื่อนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ในสังคาลสูตร พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรและเพื่อนร่วมงานซึ่งเป็น (เหมือน) ทิศเบื้องซ้าย อัญกุลบุตรพึงบำรุงโดยฐานะ 5 ประการ คือ ด้วยการให้ปัน การเจรจาถ้อยคำเป็นที่รัก การประพฤติประโยชน์เกื้อกูล ความเป็นผู้มีตนเสมอ และไม่แก่งแย่งให้คลาดจากความจริง

2) มิตรเทียม กล่าวถึงคนชั่วซึ่งไม่ควรคบเป็นมิตรไว้ 4 ประเภท ได้แก่

(1) มิตรปกอลอก คือ คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1.1) เป็นผู้ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว คือ คิดเอาแต่ฝ่ายเดียวคนลักษณะนี้มักตกอยู่ในอหังการ (โลภธมมาสัย) มีความอยากได้ อยากมี อยากเป็นเกินขอบเขต อาจกล่าวได้ว่า เป็นคนเห็นแก่ตัวมาก มุ่งแต่จะได้อย่างเดียวโดยคิดแสวงหาในทางที่ไม่สมควรหรือใช้อุบายเอาของเขามาเป็นของตน

(1.2) เสียน้อย ประรณานจะไ้มาก คือ ยอมเสียน้อยโดยหวังจะเอาให้มาก เพื่อนประเภทนี้คอยเอาเปรียบเพื่อน เป็นเพื่อนที่รู้มาก พยายามแสวงหาประโยชน์จากเพื่อนให้ได้มากที่สุด ให้ของแต่น้อย แต่หวังผลมาก ยอมลงทุนแต่น้อย แต่หวังถอนทุนคืนให้มากกว่า

(1.3) เมื่อตัวเองมีภัยจึงทำกิจของเพื่อน ตนเองมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน เพื่อนประเภทนี้หวังว่า เพื่อนจะได้ช่วยเหลือตนเอง แต่ถ้าไม่มีภัยเกิดขึ้นก็พยายามปลีกตัวไม่ให้เพื่อน

ได้พบ ไม่ทำด้วยความรัก จัดอยู่ในลักษณะของเพื่อนที่เห็นแก่ตัว ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ

(1.4) คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับคนอื่นเนื่องจากตนเห็นว่า เพื่อนคบหาผลประโยชน์ร่วมกัน รักเพื่อนเพราะสิ่งภายนอก ไม่ได้รักตัวบุคคล ไม่ได้คบเพื่อนด้วยสามารถแห่งความคุ้นเคยกันฉันมิตร (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 255, หน้า 207)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ เป็นมิตรที่ไม่มีความจริงใจ คบเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ถ้าคนที่เขาคบหาด้วยไม่มีประโยชน์กับเขาก็จะเลิกคบทันที และถ้าหากร่วมลงทุนทำธุรกิจการงาน ใดก็ตามมักที่จะลงทุนลงแรงน้อย แต่หวังกำไรมาก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เมื่อถึงคราวมีภัยเอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียว ไม่ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหากับกลุ่ม ทั้งนี้เพราะอาจจะมองว่าประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับนั้นน้อยหรือไม่มีนั่นเอง

(2) มิตรดีแต่พูด มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว คือ ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย การพูดนี้แสดงถึงเพื่อนที่หวังพึ่งไม่ได้ เป็นการพูดเพื่อหลีกเลี่ยง ทำให้พ้นภาระของตนไป

(2.2) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่ยังมาไม่ถึง ดีแต่อ้างของที่ยังไม่มีมาปราศรัยคนลักษณะนี้ยอมสงเคราะห์ด้วยสิ่งของที่ยังไม่มาถึง เมื่อเพื่อนออกปากขอความช่วยเหลือ มักพูดพลัดไปเป็นเพียงแต่พูดให้ความหวังเท่านั้น เพื่อแสดงว่าตนเองมีความจริงใจต่อเพื่อน

(2.3) สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่ยาประโยชน์มิได้ คนประเภทนี้ ถึงแม้เขามีวัตถุสิ่งของอยู่ก็ไม่สามารถให้แก่เพื่อนได้

(2.4) เมื่อมีกิจเกิดขึ้นเฉพาะหน้าก็แสดงความขัดข้อง เพื่อนประเภทนี้ ออกปากพึ่งไม่ได้ เมื่อกิจการงานบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือกันเพื่อให้กิจการนั้นสำเร็จโดยเร็ว เพื่อนประเภทนี้มักแสดงอ้างกิจอื่นเนื่อง ๆ (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 256, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ชอบพูดแต่เรื่องที่ไร้สาระหาประโยชน์ไม่ได้ พูดแต่เรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว และมักพูดแต่เรื่องที่ยังมาไม่ถึง พูดแต่เรื่องที่เป็นไปได้ยาก หรือกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ คือเป็นคนชอบพูดอย่างเดียว ไม่ชอบทำ และมักสงเคราะห์มิตรที่คบหาด้วยสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์ เช่น จะให้ของของนั้นก็ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ สักเพียงว่าได้ชื่อว่าให้แล้ว ช่วยเหลือแล้ว และเมื่อเพื่อนมีกิจธุระที่จะขอความช่วยเหลือมักอ้างเหตุขัดข้อง ๆ ต่าง เป็นต้น

(3) มิตรพูดประจบ มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(3.1) เพื่อนทำชั่ว ก็คล้อยตาม คือ จะทำชั่วก็เออออสันับสนุนไม่คัดค้าน ตามใจเพื่อนให้ทำความชั่ว เพื่อนลักษณะนี้ไม่สามารถจะเป็นที่พึ่งได้ ไม่สามารถให้คำปรึกษาที่ดีได้ เพราะคอยตาม

(3.2) เพื่อนทำดี ก็คล้ายตาม คือ จะทำดีก็เออออ เพื่อนประเภทนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับประเภทแรก

(3.3) สรรเสริญต่อหน้า คือ ต่อหน้าสรรเสริญ เพื่อประเภทนี้ขาดความจริงใจต่อเพื่อน

(3.4) นินทาลับหลัง คือ เพื่อนที่ลับหลังนินทาเพื่อนเป็นคนที่มีปากกับใจไม่ตรงกัน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ชอบประจบสอพลอ เป็นมิตรที่มีมารยาทมากมาย มีบุคคลจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนใหญ่คนโตที่ต้องเสียคนไป เพราะมีคนใกล้ชิดเป็นคนหัวประจบ คือ จะต้องทำอะไรไม่ว่าดีหรือชั่ว ก็คอยคล้ายตามไปเสียทุกอย่าง แต่บางคนก็ชอบคนประจบสอพลอ เพราะให้ความสุข ความเพลิดเพลินชั่วคราว ช่วยยาม พุดจาให้ฟังหวานหูเล่นโดยมิได้มีความจริงใจ ถึงแม้ลับหลังจะนินทาก็ตาม ซึ่งก็ถือว่าเป็นความชอบพอของบุคคลนั้นไป และอีกอย่างการยกย่องด้วยความจริงใจนั้น แม้จะสรรเสริญให้ฟังต่อหน้าบ้าง เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ทำความดีก็ไม่ถือเป็นการประจบ ซึ่งต้องแยกเรื่องประจบสอพลอกับเรื่องความจริงใจให้ออกจากกัน

(4) มิตรชักชวนในทางเสื่อม มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(4.1) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเสพของมีนเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท คือ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา เวลาที่เพื่อนดื่มสุราก็ร่วมดื่มด้วย เพื่อนชอบเสพของมีนเมาหรือของเสพยติตเช่น กัญชา ยาฝิ่น ก็ร่วมเสพด้วย เมื่อคนเสพแล้วเชื่อว่าตั้งอยู่ในความประมาท เพราะคนเฒ่ามักขาดสติสัมปชัญญะ

(4.2) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืน คือ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน

(4.3) เป็นเพื่อนที่ชักนำในการเที่ยวดูมหรสพ เพื่อนทั้งสองประเภทนี้ (2, 3) มีลักษณะคล้ายกันและสืบเนื่องกัน ได้แก่ คนชักชวนให้เที่ยวในเวลากลางคืนอาจก่อให้เกิดการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่นได้ หรืออาจนำไปสู่การเสพยาเสพยติต ปัจจุบันจะพบว่า อันตรายที่เกิดจากการเที่ยวกลางคืนมีมากขึ้นด้วยสภาพของสังคมปัจจุบันที่ ก่อให้เกิดโทษ เช่น ไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ไม่รักษาครอบครัว ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ เป็นที่ระแวงของคนอื่น และคำพูดไม่น่าเชื่อถือ

(4.4) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเล่นการพนัน อันเป็นเหตุแห่งความประมาท เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนประเภทที่หนึ่ง ในลักษณะของความรุนแรง เพราะเพื่อนทั้งสองนี้เป็นเหตุนำไปสู่ความประมาทเริ่มจากการเสพสิ่งมีนเมาเป็นสาเหตุนำไปสู่การเล่นการพนัน เนื่องจากคนเฒ่าขาดสติสัมปชัญญะอันง่ายต่อการเสียทรัพย์สินมากกว่าที่จะได้ทรัพย์มาเป็นของตน ส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลที่คบหากับมิตรไม่ดี (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208-209)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ใครคบจะทำให้หมกมุ่นด้วยการดื่ม การเที่ยวเล่นอย่างหาประโยชน์มิได้สักอย่างเดียว ทำให้เสื่อมสุขภาพ เสียทรัพย์ และอาจเสียคนเสียอนาคตด้วย การเที่ยวกลางคืนต้องเสี่ยงอันตรายหลายอย่างทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งทรัพย์สินส่วนตัว และทรัพย์สินทางบ้าน ไม่ได้อยู่บ้านโจรอาจปล้นหรือขโมยได้ง่าย ทรัพย์สินที่ติดตัวในการไปเที่ยวก็จะถูกปล้น ถูกจี้ ถูกล้วง สถานที่เที่ยวกลางคืนก็ต้องเสียค่าบริการด้วยราคาแพง ทำให้เสียทรัพย์สินมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย ไม่เป็นที่ไว้วางใจ เป็นการเที่ยวและเล่นที่ไร้ซึ่งประโยชน์ทั้งหลาย (พระมหาทองพูน สติสมปนโน (เสือเขียว), 2547, หน้า 9-19)

สรุปได้ว่า มิตรทั้ง 4 ประเภทนั้นล้วนให้โทษทั้งสิ้น ฉะนั้นการเลือกคบบุคคลจึงต้องพิจารณาให้ดี ย่อมเกิดขึ้นได้จากมิตรชักชวนในทางฉิบหายเหมือนพุทธพจน์ตรัสในสุขปัตถนาสูตรว่า “บุคคลทำคนเช่นใดให้เป็นมิตรและคบสนิทคนเช่นใด ให้เป็นมิตรและคบสนิทคนเช่นใด เขาก็เป็นคนเช่นนั้น” (ขุ.อิติ. เล่ม 25, ข้อ 76, หน้า 437) และ “คนชั่วเมื่อมาคบมาเกี่ยวข้องกับคนดีทั่วไป หรือคนดีหลงไปคบเกี่ยวข้องกับคนชั่ว ย่อมพลอยทำให้คนดีแปดเปื้อนบาปไปด้วย เหมือนลูกศรอาบยาพิษ ถูกยาพิษแปดเปื้อนแล้วย่อมทำลายแล่งลูกศรที่สะอาดให้แปดเปื้อนไปด้วยฉะนั้น เพราะกลัวการแปดเปื้อนบาป ผู้มีปัญญาจึงไม่คบคนชั่วเป็นมิตรเลย” และ “ใบหญ้าคาคนนำมาใช้ห่อปลาเน่า ก็พลอยเหม็นเน่าส่งกลิ่นคลุ้งตามไปด้วยฉันใด การคบคนพาลก็ ฉะนั้น” (ขุ.อิติ. เล่ม 25, ข้อ 76, หน้า 437)

พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ไม่ใช่มิตร (มิตรเทียม) ในขุททกนิกาย อรรถกถามิตตามิตตชาดก โดยอาการ 16 อย่าง คือ

- 1) บุคคลผู้มีใจมิตรเห็นเพื่อน ๆ แล้ว ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส
- 2) ไม่ร่าเริงต้อนรับเพื่อน
- 3) ไม่แลดูเพื่อน (ในยามทุกข์ยาก)
- 4) กล่าวคำย่อนเพื่อน
- 5) คบหาศัตรูของเพื่อน
- 6) ไม่คบหามิตรของเพื่อน
- 7) ห้ามผู้ที่กล่าวสรรเสริญเพื่อน
- 8) สรรเสริญผู้ที่ด่าเพื่อน
- 9) ไม่บอกความลับแก่เพื่อน
- 10) ไม่ช่วยปกปิดความลับของเพื่อน
- 11) ไม่สรรเสริญการงานของเพื่อน
- 12) ไม่สรรเสริญปัญญาของเพื่อน
- 13) ยินดีในความฉิบหายของเพื่อน
- 14) ไม่ยินดีในความเจริญของเพื่อน

15) ได้อาหารที่มีรสอร่อยมาแล้ว ก็มีได้นึกถึงเพื่อน

16) ไม่ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่า อย่างไรหนอเพื่อนของเราพึงได้ลาภจากที่นี่บ้าง
(ขุ.ชา.อ. เล่ม 6 ข้อ 10, หน้า 205-209)

จะเห็นว่ามิตรเทียมคิดว่า คนอื่นไม่ควรว่ากล่าวเรา ถ้าเขาว่ากล่าวเราก็พึงปรารถนาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ไม่ใช่ปรารถนาสิ่งที่เป็นประโยชน์ เราจักพูดกะเขาว่า “จักไม่ทำตามละ” เราก็จะเบียดเบียนเขา แม้เราเห็นอยู่ก็ไม่ทำตามคำของเขา คนไม่ใช่มิตรนอกจากจะไม่เป็นมิตรแล้วยังเชื่อว่าเป็นศัตรูอีกด้วย ดังพุทธพจน์ตรัสในมิตตามิตตชาดก ว่า “ศัตรูเห็นเข้าแล้วไม่ยิ้มแย้ม ไม่แสดงความยินดีตอบ สบตากันแล้วเบือนหน้าหนี ไม่แลดู ประพฤติตรงกันข้ามเสมอ อากาการเหล่านี้ มีปรากฏอยู่ในศัตรู เป็นเครื่องให้บัณฑิตเห็นและได้ฟังแล้วพึงรู้ได้ว่าเป็นศัตรู” (ขุ.ชา.อ. เล่ม 3, ข้อ 243-244, หน้า 258)

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างแสดงหลักธรรม “มิตรแท้-มิตรเทียม” ได้ดังนี้ (พระมหาสุภาวิชัย วิราม, 2545, หน้า 88-90)

มิตรแท้	มิตรเทียม
<p>1. มิตรมีอุปการะ แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>1.1 มิตรป้องกันเพื่อนผู้ประมาท</p> <p>1.2 มิตรป้องกันทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาท</p> <p>1.3 เมื่อมีภัยเกิดขึ้นเป็นที่พึ่งพำนักได้</p> <p>1.4 เมื่อมีกิจที่จำต้องทำเกิดขึ้น เพิ่มทรัพย์ให้สองเท่า</p> <p>2. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>2.1 บอกความลับแก่เพื่อน</p> <p>2.2 ปิดความลับของเพื่อน</p> <p>2.3 ไม่ละทิ้งในยามอันตราย</p> <p>2.4 แม้ชีวิตก็สละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้</p> <p>3. มิตรณะประโยชน์ แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>3.1 ห้ามจากความชั่ว</p> <p>3.2 ให้ตั้งอยู่ในความดี</p> <p>3.3 ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง</p> <p>3.4 บอกทางสวรรค์ให้</p> <p>4. มิตรมีความรักใคร่ แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>4.1 ไม่ยินดีในความเสื่อมของเพื่อน</p> <p>4.2 ยินดีด้วยความเจริญของเพื่อน</p> <p>4.3 ห้ามคนที่ติเตียนเพื่อน</p> <p>4.4 สรรเสริญคนที่สรรเสริญเพื่อน</p>	<p>1. คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>1.1 คนถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว</p> <p>1.2 คนยอมเสียแต่น้อย แต่หวังเอาให้มาก</p> <p>1.3 คนที่ตัวมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน</p> <p>1.4 คนคบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์</p> <p>2. คนดีแต่พูด แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ</p> <p>2.1 คนที่ยกเอาของหมดแล้วมาปราศรัย</p> <p>2.2 คนที่อ้างสิ่งที่ไม่มีมาปราศรัย</p> <p>2.3 เมื่อเพื่อนมีกิจอ้างแต่เหตุขัดข้อง</p> <p>2.4 คนที่สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่หาประโยชน์ไม่ได้</p> <p>3. คนหัวประจบ แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>3.1 เพื่อนจะทำชั่วก็คล้อยตาม</p> <p>3.2 เพื่อนจะทำดีก็คล้อยตาม</p> <p>3.3 ต่อหน้าสรรเสริญ</p> <p>3.4 ลับหลังนินทา</p> <p>4. คนชักชวนในทางฉิบหาย แบ่งออกเป็น 4 คือ</p> <p>4.1 คนที่ชักชวนเพื่อนให้ดื่มสุรา</p> <p>4.2 คนที่ชักชวนเพื่อนให้เที่ยวกลางคืน</p> <p>4.3 คนชักชวนเพื่อนให้เที่ยวดูมหรสพ</p> <p>4.4 คนที่ชักชวนให้เล่นการพนัน</p>
<p>อาการของมิตรแท้</p> <p>1. บุคคลผู้เป็นมิตรย่อมระลึกถึงเพื่อนผู้อยู่</p>	<p>อาการของมิตรเทียม</p> <p>1. ผู้มิใช่มิตรเห็นเพื่อนแล้วไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มิตรแท้	มิตรเทียม
<p>ห่างไกล</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ยินดีต้อนรับเพื่อนผู้มาหา 3. ถือว่าเป็นเพื่อนของเรา 4. รักใคร่จริง ทักทายปราศรัยวาจาอันไพเราะ 5. คบหาผู้ที่เป็นมิตรของเพื่อน 6. ไม่คบหาผู้ที่ไม่ใช่มิตรของเพื่อน 7. ห้ามปรามผู้ที่ด่าตีเตียนเพื่อน 8. สรรเสริญผู้ที่พรรณนาคุณความดีของเพื่อน 9. ย่อมบอกความลับแก่เพื่อน 10. ปิดความลับของเพื่อน 11. สรรเสริญการงานของเพื่อน 12. สรรเสริญปัญญาของเพื่อน 13. ยินดีในความเจริญของเพื่อน 14. ไม่ยินดีในความเสื่อมของเพื่อน 15. ได้อาหารอร่อยมาย่อมระลึกถึงเพื่อน 16. ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่าควรจะได้ลาภอย่างนี้บ้าง 	<ol style="list-style-type: none"> 2. ไม่ร่าเริงต้อนรับเพื่อน 3. ไม่แลดูเพื่อน (ในยามทุกข์ยาก) 4. กล่าวคำข้อนเพื่อน 5. คบหาศัตรูของเพื่อน 6. ไม่คบหามิตรของเพื่อน 7. ห้ามผู้ที่กล่าวสรรเสริญเพื่อน 8. สรรเสริญผู้ที่ด่าเพื่อน 9. ไม่บอกความลับแก่เพื่อน 10. ไม่ช่วยปกปิดความลับของเพื่อน 11. ไม่สรรเสริญการงานของเพื่อน 12. ไม่สรรเสริญปัญญาของเพื่อน 13. ยินดีในความฉิบหายของเพื่อน 14. ไม่ยินดีในความเจริญของเพื่อน 15. ได้อาหารที่มีรสอร่อยมาแล้วก็มีได้นึกถึงเพื่อน 16. ไม่ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่า อย่างไรหนอเพื่อนของเราพึงได้ลาภจากที่นี้บ้าง
<p>ประโยชน์ที่ได้จากมิตรแท้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อเราประมาท ได้รักษาป้องกันจากเพื่อน 2. เมื่อเราประมาท ได้รับการรักษาทรัพย์สมบัติจากเพื่อน 3. ในคราวมีภัย มิตรที่ดีเป็นที่พึ่งพำนักได้ 4. เมื่อคราวมีทุกข์เพื่อนที่ดีไม่ละทิ้ง 5. วงศ์ญาติมิตรย่อมได้รับการนับถือจากเพื่อน 	<p>โทษของการคบมิตรเทียม</p> <p>เป็นเหตุให้เสื่อมจากโภคทรัพย์ คือ อบายมุข</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ติดสุรายาเมา มีโทษ 6 คือ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ทรัพย์หมดไป เห็นได้ชัด 1.2 ก่อการทะเลาะวิวาท 1.3 ทำลายสุขภาพ 1.4 เสื่อมเกียรติเสียชื่อเสียง 1.5 ทำให้แสดงด้านไม่รู้จู้กาย 1.6 ทอนกำลังปัญญา 2. เอาแต่เที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 คือ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เป็นการไม่รักษาตัว

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มิตรแท้	มิตรเทียม
	2.2 เป็นการไม่รักษาลูกเมีย 2.3 เป็นการไม่รักษาทรัพย์ 2.4 เป็นที่ระแวงสงสัย 2.5 เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ 2.6 เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก 3. เล่นการพนัน มีโทษ 6 คือ 3.1 ผู้ชนะยอมก่อเวร 3.2 ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป 3.3 ความเสื่อมทรัพย์ในปัจจุบัน 3.4 ถูกมิตรหมิ่นประมาท 3.5 ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้จะหาคู่ครองให้ ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ได้

สรุปได้ว่า มิตรนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประเภทหนึ่งอาจให้ทั้งคุณหรือโทษ ถ้าบุคคลใดอยู่ร่วมกับมิตรไม่ดีก็สามารถชักนำหรือชักจูงให้ตกไปในทางเสื่อมหรือทางแห่งความหายนะ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดอยู่ร่วมกับมิตรดีคือกัลยาณมิตร สามารถชักนำไปสู่ชีวิตอันดีงามและประโยชน์ตามที่หลักคำสอนทางพุทธศาสนาได้กำหนดว่า การดำเนินชีวิตที่ดีคือการเลือกคบกับมิตรดี เพราะอาศัยมิตรดีจึงนำเข้าสู่เป้าหมายของชีวิตตามเป้าหมาย 3 อย่าง คือ คนที่คบกับมิตรดีย่อมได้รับประโยชน์สุขในปัจจุบัน (ทิฏฐธัมมิกัตถะ) ประโยชน์สุขในภายหน้า (สัมปรายิกัตถะ) และประโยชน์สุขอันสูงสุด (ปรมาตถะ) คือนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพุทธศาสนา

2.3.4 คุณสมบัติของมิตรแท้

พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของมิตร ได้แก่ “กัลยาณมิตร” คือ มิตรที่ดีงามทำให้เจริญแก่บุคคลผู้คบหา ได้แก่ ผู้สมบรูณ์ด้วยความมีศีล กำจัดทุกข์ นำประโยชน์เกื้อกูลมาให้กับเพื่อนและคนอื่น ดังรูปวิเคราะหว่า บุคคลใดเป็นมิตรมีอุปการะช่วยเหลือคนอื่นโดยอาการทุกอย่าง บุคคลนั้นชื่อว่า กัลยาณมิตร (พระมหาสุภวิชัย วิราม, 2545, หน้า 45)

คุณสมบัติของมิตรประกอบด้วยองค์ธรรม 7 ประการ (อง.สตตก. เล่ม 23, ข้อ 37, หน้า 57) ได้แก่ “กัลยาณมิตรธรรม 7 หมายถึง “องค์คุณของกัลยาณมิตร คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คือท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551, หน้า 204)

1) เป็นที่รักเป็นที่พอใจ คือ ปิโย น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม หรือเป็นผู้ประกอบด้วยเมตตา ทำให้เรารู้สึกว่ามีเพื่อน ทำให้เกิดความอบอุ่นใจ แม้พระพุทธเจ้าก็ทำให้พระสาวกมีความสดชื่น มีความอบอุ่นใจ มีความสบายใจ ไม่ได้ถูกทอดทิ้ง เหมือนกับเราทั้งหลายมีครูอาจารย์ที่ดี ท่านมีเมตตา เหมือนมีเพื่อนดูแลอยู่ตลอดเวลา ธรรมดาว่าบุคคลผู้อยู่ด้วยความเมตตาเป็นปกติย่อมเป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลายและพวกอมมนุษย์คือเป็นที่รักของเหล่าสัตว์

2) เป็นที่เคารพ คือ ครุ น่าเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย เป็นที่เคารพ ผู้มีความหนักแน่น มีคุณธรรม เป็นผู้มีความประพฤติสมควรเหมาะสมสมควรแก่ฐานะ ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งได้ เป็นหลักให้กับคนที่คบหา คนผู้คบกับกัลยาณมิตรมีความรู้สึกว่ามีคนคง ปลอดภัย มีเครื่องยึดเหนี่ยว บุคคลที่ควรสักการะเคารพ น่าเสวนาคบหา ได้แก่ บุคคลที่ประกอบด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา บุคคลเช่นนี้ควรสักการะและเสวนาคบหา ในปกรณ์สัททนีติท่านอธิบายคำว่า “ครุ” ว่าเป็น บุคคลผู้ควรแก่ความเคารพ มีมารดาบิดาเป็นต้น ชื่อว่า ครุ เป็นผู้เฟื่องฟูและเปิดเผย อีกอย่างหนึ่ง ความเป็นผู้มีความเคารพตามสมควรในบุคคลเป็นต้นว่า พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระสาวกของพระพุทธเจ้า อาจารย์ พี่ชาย พี่หญิง ผู้ควรแก่การประกอบความทำให้หนักชื่อว่า ความเคารพ

3) เป็นที่ยกย่อง คือ ภาวนิโย นำเจริญใจในฐานะทรงคุณคือความรู้สึกและภูมิปัญญา แท้จริงทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่างทำให้ระลึกและเอ๋ยอ้างด้วยซาบซึ้ง ภูมิใจ เป็นผู้มีความรู้จริง ผู้ที่มีคุณธรรมมีความประพฤติดีงามทำให้เรารู้สึกว่าจรโลงใจ มีกำลังใจเป็นแบบอย่างอยากจะทำตามทำให้มีความก้าวหน้าได้

4) เป็นนักพูด คือ วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร ควรให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยบอกเกี่ยวกับเรื่องการประพฤติปฏิบัติของเราว่าควรจะเป็นอย่างไร และเราทำถูกทำผิด อันไหนที่เราทำไม่ถูก บอกวิธีแก้ไขให้ สิ่งไหนที่เราทำถูกต้อง กัลยาณมิตรก็ส่งเสริมวิธีให้ดียิ่งขึ้นไป ทำให้เราได้หลักคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการบอกนี้สำคัญมากที่จะช่วยให้ปฏิบัติถูกต้อง

5) เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ คือ วจนักขโม อดทนต่อถ้อยคำคือพร้อมที่จะรับฟัง คำปรึกษาซักถาม คำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว พยายามที่จะช่วยชี้แจงจนกระทั่งเกิดความเข้าใจชัดเจนทั้งไม่ท้อถอยและไม่ปล่อยปละ แต่จะเอาใจใส่อดทนต่อการที่จะแนะนำสั่งสอน

6) เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ คือ คัมภีร์ัญจะ กะถัง กัตตา แกลงเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้ เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติ

พิเศษที่จะช่วยลูกศิษย์ได้อย่างแท้จริงก็คือ ผู้ที่สามารถทำให้เข้าถึงสิ่งที่ลึกซึ้งให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันนี้จะ เป็นปัจจัยที่ทำให้เราสามารถก้าวหน้าในการปฏิบัติ ถ้าเรื่องลึกซึ้งขึ้นไป

7) ไม่ชักนำในอฐานะ คือ โนจัญฐานะ นิโยชะเย ไม่ชักนำในอฐานะคือไม่แนะนำใน เรื่องเหลวไหลหรือชักลูกไปในทางเสื่อมเสีย (วรพล ปุณฺณมัย, 2551, หน้า 43)

โดยสรุปว่า คุณสมบัติของมิตรแท้ คือ คุณสมบัติของบุคคลผู้ที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม มีศีล เป็นเบื้องต้น เป็นผู้กำจัดความชั่วร้าย เป็นผู้ส่งเสริมประโยชน์ ความดีหรือคุณธรรมต่าง ๆ ที่ บุคคลมีและแสดงออกต่อผู้อื่น เป็นผู้น่ายกย่อง เป็นผู้แก้ปัญหา มีความสามารถ มีความอดทนมีความ ละเอียดเพื่อช่วยเหลือทำให้เกิดความดี ให้เกิดความรู้ ความเจริญ และความสุขแก่ผู้อื่น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อน

2.4.1 ความหมายของการคบเพื่อน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 115) ได้ให้ความหมาย ของคำว่า “การ” หมายถึง งาน, สิ่งหรือเรื่องที่ทำ, มักใช้เข้ากับคำ งาน เช่น การงาน เป็นการเป็น งาน ได้การได้งาน ถ้าอยู่หน้านาม หมายความว่า เรื่อง, ฐานะ, หน้าที่ ๆ “คบ” หมายถึง เข้าเป็นพวก กัน คบค้า, คบค้าสมาคม ไปมาหาสู่เข้าเป็นพวกเดียวกัน, คบหา ไปมาหาสู่เข้าเป็นพวกเดียวกัน (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 217) “เพื่อน” หมายถึง ผู้ชอบพอรัก ใครงัน, ผู้สนิทสนมคุ้นเคยกัน (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 802)

ในทางพระพุทธศาสนา “เพื่อน” คือ “มิตร” หมายถึง เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย เช่น มิตรแท้ มิตรเทียม (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 861)

เมื่อรวมคำเหล่านี้เข้าด้วยกัน “การคบเพื่อน” จึงหมายถึง การคบค้าสมาคมเป็นพวก ใครงันกับผู้ที่ชอบพอรักใคร่หรือผู้สนิทสนมคุ้นเคยกัน

2.4.2 พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นปรากฏในเด็กทุกวัยมาทุกระยะ ๆ ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่ วัยรุ่น แต่การเข้ากลุ่มเพื่อนในวัยเด็กเหล่านั้นเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนโดยถือกิจกรรมการเล่น เป็นหลัก เมื่อกิจกรรมการเล่นหยุดกลุ่มก็จะสลายตัวไป และเข้ากลุ่มกันใหม่เพื่อจะเล่นด้วยกันอีก กลุ่มของเพื่อนวัยเด็กจะมีลักษณะเป็นกลุ่มชั่วคราว และกิจกรรมกลุ่มดำเนินต่อไปโดยอาศัยทักษะการ เล่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ สำหรับการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นมีความซับซ้อนมากกว่ากลุ่มของวัยเด็ก เพราะต้องอาศัยทักษะทางสังคมและประสบการณ์ทางสังคมแบบผู้ใหญ่ด้วย กล่าวคือ สมาชิกของ กลุ่มคือตัววัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะยอมหรือประนีประนอมต่อกฎเกณฑ์หรือประเพณีของกลุ่ม เพื่อ ไม่ให้ขัดแย้งกับความต้องการของตนซึ่งก็คือการปรับตัวที่ตนเอง และสามารถเข้าใจความรู้สึกหรือ เจตคติของสมาชิกในกลุ่มโดยประสานประโยชน์ในกลุ่มได้โดยไม่มีความขัดแย้ง ส่วนกิจกรรมทาง

สังคมที่ผูกพันด้วยอารมณ์ ความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกันด้วยกิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนและเป้าหมาย เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี การค้นคว้าวิชาการ หรือสร้างสรรค์พัฒนาการต่าง ๆ กิจกรรมจะดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ต้องอาศัยการปรับตัวของสมาชิกและความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (ประสาน ทิพย์ธารา, 2521, หน้า 20)

กิติกร มีทรัพย์ (2527, หน้า 25) กล่าวว่า การคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อนเป็นการพัฒนาทางสังคมที่สำคัญของวัยรุ่น อันจะเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต การเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นเป็นธรรมชาติหรือภาวะของวัยรุ่นโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมความรู้สึกมั่นคงในจิตใจของตน และได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ความคิดเห็นให้คนอื่นยอมรับเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในขณะเดียวกันได้มีโอกาสเรียนรู้จากคนอื่นเพื่อปรับปรุงตัวเองให้ดียิ่งขึ้น วัยรุ่นที่ขาดการเข้ากลุ่มเพื่อนอาจจะมีปัญหาการพัฒนาทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งควรแนะนำและให้โอกาสได้เข้ากลุ่มเพื่อนตามสมควร เช่นเดียวกับวัยรุ่นบางคนมักจะถอยหนีจากกลุ่มเพื่อน เข้ากลุ่มเพื่อนได้ยากหรือเข้ากลุ่มเมื่อใดก็จะทำให้กลุ่มแตกเสมอ วัยรุ่นประเภทนี้ควรเอาใจใส่เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามวัยรุ่นที่ติดกลุ่มมากเกินไปจะสมยอมต่อกลุ่มทุกอย่างจนไม่เป็นตัวของตัวเอง ก็ควรต้องเอาใจใส่เหมือนกันเพราะอาจถูกชักจูงได้ง่าย

พัฒนาทางสังคมของวัยรุ่นสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

1) สังคมระหว่างกลุ่มเพื่อน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แปลกใหม่เหมือนกัน จึงต้องการเพื่อนที่ไว้ใจได้ทำกิจกรรมร่วมกันซึ่งเป็นรากฐานความสัมพันธ์ทางสังคมในอนาคต และสามารถพูดคุยปรับความไม่สบายใจต่อกันและกันได้ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลมาก

2) การต้องการเป็นอิสระ วัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระ ความเป็นส่วนตัวและพยายามที่จะไม่พึ่งใคร ดังนั้นจึงพยายามที่จะแยกตัวเอง หากผู้ปกครองไม่เข้าใจอาจจะก่อให้เกิดความคับข้องใจและอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับผู้ปกครอง

3) การคบเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นจะเริ่มให้ความสนใจกับเพศตรงข้ามและเริ่มปฏิบัติตามบทบาททางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชน

4) สังคมระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครอง วัยรุ่นจะมีความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองค่อนข้างสูงซึ่งวัยรุ่นใหญ่มากกว่าจะไม่เข้าใจ ดังนั้นการคบเพื่อนในวัยที่ใกล้เคียงกันจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ในขณะที่ช่องว่างระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ก็มีเพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองที่เข้าใจในความเป็นวัยรุ่นควรลดช่องว่างระหว่างวัยเพื่อเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเองมากขึ้น โดยคอยให้คำแนะนำ ดูแลอยู่ห่าง ๆ (วรพล บุญญมัย, 2551, หน้า 25)

สรุปได้ว่า พัฒนาทางสังคมของวัยรุ่น เกิดจากความเจริญเติบโตตามวัยที่มีพัฒนาการจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น ทำให้เกิดความต้องการที่เรียนรู้ให้ยิ่ง ๆ ขึ้น ทำให้เกิดการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เพื่อนกับเพื่อน มีความต้องการอิสระ มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง ต้องการทำอะไรด้วยตนเอง ไม่ชอบการบังคับ อยากรู้ อยากเห็น อยากทำให้สิ่งที่ต้องการ

2.4.3 วัยรุ่นกับการคบเพื่อน

เด็กวัยรุ่นเริ่มเห็นความสำคัญของเพื่อนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของตนมีมากขึ้น วัยรุ่นจะพยายามตีตนออกห่างจากพ่อแม่ คุณค่าหรือคำสั่งสอนที่พ่อแม่มอบให้เริ่มลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ ในขณะที่ความคิดเห็น ทศนคติของเพื่อน ๆ กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างจริงจัง

ความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นแตกต่างจากความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเด็ก ๆ เพราะก่อนวัยเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นเขาเลือกคบเพื่อนโดยการเลือกเพื่อนที่มีความสนใจในกิจกรรมการเล่นหรือการเรียนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในระยะเวลาวัยรุ่นนั้นเป็นเรื่องของความสนใจในตัวเพื่อนซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนอย่างใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าวัยเด็ก นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นทั้งชายหญิงมักจะเลือกคบเพื่อนจากคนที่อยู่ในสังคมคล้ายคลึงกัน มีสติปัญญา ความสนใจ คุณค่าที่ยึดถือ มีวุฒิภาวะทางสังคมคล้ายคลึงกัน (บันเทิง ภาวภูตานนท์, 2549, หน้า 56)

วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการปรับตัวเป็นวัยแห่งปัญญา เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ มีการตัดสินใจรวดเร็วรุนแรง เป็นวัยที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้น ต้องการความเป็นอิสระสู่สังคมภายนอกบ้าง วัยรุ่นศึกษาประสบการณ์ชีวิตสังคมภายนอกด้วยการคบเพื่อนวัยเดียวกัน มีความกระตือรือร้นอยากออกจากบ้าน เพื่อไปคบหาเพื่อนซึ่งความผูกพันที่วัยรุ่นมีต่อครอบครัวรวมทั้งความเข้าใจตนเองของวัยรุ่น ถ้าความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นไปด้วยดี วัยรุ่นจะมีความรู้สึกถึงตนเองในทางที่ดี ความต้องการที่จะออกจากบ้านไปหาเพื่อนนั้นจะเป็นไปในทางที่มีความยับยั้งชั่งใจ รู้จักคบเพื่อนที่ดี (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม, 2527, หน้า 112)

วัยรุ่นจะพัฒนาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม รวมถึงรสนิยมจากกลุ่มเพื่อน เพื่อนจะเป็นต้นแบบ (Model) ที่มีอิทธิพลมาก ทั้งในเรื่องทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม รวมทั้งมาตรฐานพฤติกรรมที่วัยรุ่นรู้สึกว่าจะตนน่าจะทำตาม ทั้งนี้เพราะมิตรภาพมีบทบาทสำคัญในกลุ่มช่วงวัยรุ่นมากกว่าวัยเด็ก เยาวชนวัยรุ่นใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าบิดามารดา ความคิดและการกระทำจะขึ้นอยู่กับเพื่อนมากกว่าบิดามารดา เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะมีคุณค่า มีสถานภาพ (Status) และความสนิทสนมหรือมิตรภาพจากเพื่อนในกลุ่ม และ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชนวัยรุ่นมากกว่าสื่อมวลชนเสียอีก และจะเปิดเผยเรื่องต่าง ๆ กับเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากวัยรุ่นใช้เวลาอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ การเลือกคบเพื่อนสนิทจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อวัยรุ่น จากการศึกษาเชิงทดลองหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้วความสนใจ ค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลที่เป็นเพื่อนกันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความดึงดูดใจระหว่างบุคคล นอกจากเรื่องของความดึงดูดใจระหว่างเพศที่เห็นได้เด่นชัดของกลุ่มเพื่อน ในวัยรุ่นที่ค้นพบบทบาททางเพศของตนเองได้แล้ว ยังมีเหตุผลอื่น ๆ ในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน เหตุผลประการหนึ่ง คือ การ

ส่งเสริมวุฒิภาวะและการชี้แนะจากกลุ่มเพื่อนสนับสนุนวัยรุ่นในขณะที่ยังวัยรุ่นเกิดความขัดแย้งกับ
ทัศนคติของบิดามารดาซึ่งอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจเหนือตน (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม, 2527, หน้า 27)

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2543, หน้า 30) กล่าวว่า การที่ยังวัยรุ่นให้ความสำคัญกับการคบ
เพื่อนและกลุ่มเพื่อนมากจนเปรียบเสมือนชีวิตและจิตใจ เนื่องมาจากกลุ่มเพื่อนตอบสนองความ
ต้องการของวัยรุ่นได้ดังนี้

1) ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากเพื่อนร่วมวัยต่างมีสถานภาพคล้ายคลึงกัน
จึงไม่ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกต่ำต้อยกว่า มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถอย่างอิสระมี
ความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

2) ความต้องการความเชื่อมั่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลาย
ด้านจึงทำให้เกิดความสับสน หวาดหวั่น และโดดเดี่ยวได้ กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยสร้างเสริมความ
เชื่อมั่น รับรู้ปัญหา ประสบการณ์ร่วมกัน

3) ความต้องการเป็นที่ยอมรับและยกย่อง วัยรุ่นเมื่ออยู่ในสังคมผู้ใหญ่ บ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่
ไม่ยอมรับอย่างบุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน และพฤติกรรมวัยรุ่นบางครั้งก็แสดงออกไม่เป็นที่
ยอมรับของผู้ใหญ่ ดังนั้นวัยรุ่นจึงแสวงหากลุ่มเพื่อนที่ให้การยอมรับและยกย่อง

4) ความต้องการสนุกสนานเพลิดเพลินเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหลาย ๆ ด้านที่
เผชิญอยู่โดยทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเที่ยว การพูดคุยสนทนา

5) ความต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมตาม
ความคาดหวังของสังคม ในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นสามารถมีโอกาสพัฒนาทักษะทางสังคมได้ในการเรียนรู้
และฝึกฝนต่างกันระหว่างเพื่อน ซึ่งช่วยลดความรู้สึกอายและการไม่กล้าแสดงออกได้มาก

6) ความต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ เนื่องจากความต้องการมีสัมพันธ์ภาพ
กับเพื่อนต่างเพศมักไม่ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาในสังคมไทย เด็กวัยรุ่นจึงแสวงหา
สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ โดยทำกิจกรรมร่วมกันหรือในกลุ่มเพื่อนเพื่อเป็นสื่อกลางชักนำ

สรุปได้ว่า การคบเพื่อนเป็นการพัฒนาทางสังคมของวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นมี
อิทธิพลสำคัญต่อเรียนรู้วัยรุ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับตัว พฤติกรรมการแสดงออก การสร้าง
สัมพันธ์ภาพ ความรู้สึกความต้องการของผู้อื่น และสถานะทางสังคม ซึ่งการเลือกคบเพื่อนที่เหมาะสม
จะช่วยให้วัยรุ่นได้รับการพัฒนาในด้านเหล่านั้นในทางที่ดีและไม่เป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต
ด้วย

2.4.4 สาเหตุการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น

สาเหตุการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นซึ่งโดยทั่วไปแล้ว วัยรุ่นต้องการเพื่อนด้วยเหตุผลผลักดันหลายอย่าง ดังนี้

1) **ต้องการความเชื่อมั่น** การต้องการความเชื่อมั่น หรือช่วยเสริมความมั่นใจของเขาให้มากขึ้น เพราะวัยรุ่นที่มีบทบาทใหม่แบบผู้ใหญ่จะต้องดำเนินการแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่สูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ปัญหาอุปสรรคในหน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน วัยรุ่นตกอยู่ในความรู้สึกโดดเดี่ยวไม่มั่นใจ เพื่อนและกลุ่มเพื่อนสามารถช่วยเหลือได้อย่างน้อย ๆ ก็รับรู้ปัญหาและช่วยผ่อนคลายข้อกังวลใจได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในกรณีที่วัยรุ่นมีความมั่นใจอยู่บ้างในบางเรื่อง เขาก็ยังต้องการเพื่อเสริมสภาพความมั่นใจให้มากขึ้น หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กว้างขวางออกไปด้วย

2) **ต้องการอิสระเป็นตัวของตัวเอง** การอยู่ในแวดวงครอบครัว พ่อแม่พี่น้องหรือญาติทำให้เขารู้สึกว่าเขาต้องการพึ่งพาและอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของบ้าน เขารู้สึกว่าพ่อแม่ยังเห็นเขาเป็นเด็กเล็กอย่างที่เคยเป็นมา แต่เขาคิดว่ามีได้เป็นเด็กอีกต่อไปแล้ว เขาอยากเป็นอิสระในการตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ บ้าง แต่ภายในบ้านให้โอกาสเช่นนั้นได้ไม่มากนัก เขาจึงต้องการสถานที่ใหม่ พบคนใหม่ ๆ ที่จะทำให้เขาเป็นอิสระแก่ตัวเองตามสมควร ในความรู้สึกของวัยรุ่นเพื่อนและกลุ่มคือบ้านใหม่ของเขานั้นเอง วัยรุ่นที่มีความรู้สึกไร้อิสระเมื่ออยู่กับครอบครัว เขาก็จะติดเพื่อนและกลุ่ม ซึ่งมักพบอยู่เสมอในครอบครัวที่ค่อนข้างเผด็จการเคร่งครัดเด็กเกินไป หรือในครอบครัวที่ละเลยไม่ค่อนข้างสนใจเด็กจะถูกจำกัดความคิดเห็น รู้สึกถูกควบคุมบังคับและวิตกกังวลหรือรู้สึกโดดเดี่ยวว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น การคบหาเพื่อนจึงมีลักษณะเป็นการพึ่งพามากกว่าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสร้างสรรค์กิจกรรมสังคมเท่าที่ควร ถ้าหากได้กลุ่มเพื่อนหรือผู้นำกลุ่มที่ไม่ดีนัก อาจถูกชักจูงไปทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วัยรุ่นที่ติดเพื่อนแบบเพื่อนพึ่งพามากเกินไป ทำให้ขาดพัฒนาการทางสังคมมากกว่าจะเสริมพัฒนาการ

3) **ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน** วัยรุ่นอยู่ในสภาพที่เรียกว่า โตเกินไปที่จะเล่นของเล่นของเด็ก แต่ก็ยังเด็กเกินไปที่จะรับผิดชอบงานต่าง ๆ แบบผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงแสวงหาความสนุกสนานเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพดังกล่าวในบางโอกาส โดยเฉพาะช่วงที่ต้องรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือถูกคาดหวังที่จะต้องทำเช่นนั้น วัยรุ่นมักจะเกิดความตึงเครียดเกินไป จึงหันเข้าหากกลุ่มซึ่งมีโอกาสผ่อนคลายสนุกสนานมากกว่า

4) **ต้องการมีประสบการณ์ในความสัมพันธ์กับผู้อื่น** ในกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นมีโอกาสมากกว่าที่จะได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกันหรือต่างเพศว่าเขาจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่อย่างไรบ้าง การเรียนรู้เช่นนี้จะช่วยในการปรับปรุงตัวเองในสังคมได้กว้างขวาง และได้ประสบการณ์ที่แก้ไขตนเองให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

5) **ต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถ ความอดทน และความเข้าใจ** ในเรื่องราวต่าง ๆ เรื่องการสอน การงาน และเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะได้รับจากการสนทนาถกเถียงใน เรื่องราวหรือปัญหาต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อน ทั้งที่ภูมิหลังและพื้นฐานครอบครัวที่คล้ายหรือแตกต่างกัน

6) **ต้องการโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม** ทักษะทางสังคมของวัยรุ่น เน้น ความสามารถและเทคนิคการสนทนา การแสดงมารยาทที่ดีงามในการเข้ากลุ่ม และความสามารถใน เชิงยืดหยุ่น ประนีประนอม

7) **ต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ** วัยรุ่นต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่าง เพศโดยธรรมชาติ ซึ่งในเรื่องนี้วัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองในบ้านตนเอง การมีความสัมพันธ์กับเพื่อน ต่างเพศ วัยรุ่นส่วนมากไม่อาจกระทำได้โดยตรง จะอาศัยผ่านกลุ่มต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง โดยเริ่ม พัฒนาการจากความเป็นเพื่อนธรรมดา ขึ้นสู่ความเป็นคนรักโดยลำดับ ในขั้นแรกที่วัยรุ่นเริ่มปรารถนา ที่จะมีเพื่อนต่างเพศหรือพึงพอใจเป็นพิเศษ จะมีความรู้สึกตื่นเต้นกังวลใจ ซึ่งบางครั้งต้องการเพื่อน เพื่อรับรู้ปลอบประโลมใจตามสมควร และอาจต้องการคนปรึกษาหารือเพื่อให้สมปรารถนาของตนใน ที่สุด (นาถสุคนธ์ อุเงิน, 2543, หน้า 44)

สรุปได้ว่า สาเหตุการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่นนั้น คือ ความต้องการความเชื่อมั่น มั่นใจ และมีความอิสระในการคิดตัดสินใจ เป็นตัวของตัวเอง ต้องการความเพลิดเพลินสนุกสนาน โดย การเลือกคบเพื่อนตามความต้องการของตนเองทั้งกับเพื่อนเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ เพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์ในความสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาความรู้ ความสามารถ ความอดทน และ พัฒนาทักษะทางสังคมของวัยรุ่น

2.4.5 ลักษณะการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น

ลักษณะการเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น มีลักษณะสำคัญดังนี้

1) การสมยอมต่อกลุ่มกฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดที่ทุกคนจะต้องถือ ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว ความประพฤติต่าง ๆ และค่านิยมของกลุ่ม กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้อาจ คล้ายคลึงกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่โดยทั่วไป หรืออาจแตกต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัดเจน วัยรุ่นบางคนที่ไม่ เห็นพ้องกับกฎเกณฑ์เหล่านี้ จำเป็นจะต้องแยกตัวเองออกไป ที่รวมกลุ่มกันได้จะต้องมีความคิดและ ความรู้สึก รสนิยมอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงจะถือได้ว่า เป็นสมาชิกภายในกลุ่มผู้ที่เห็นต่าง ออกไป จะถูกคิดว่าเป็นคนนอกหรือคนที่ไม่เหมือนใคร ถ้าต้องการเข้ากลุ่มต้องปรับตนเอง จะเห็นได้ ว่ากลุ่มอิทธิพลต่อวัยรุ่น กฎของกลุ่มสำคัญกว่าคำสอนของพ่อแม่ กฎระเบียบของครู อาจารย์และ บางครั้งสำคัญกว่ากฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะ

1.1) ชีวิตในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาหรือในกลุ่มงาน ผลักดันให้วัยรุ่นใกล้ชิดสนิทสนมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสนุกสนาน เป็นสุขและปรารถนา รวมกลุ่มกันขึ้น

1.2) วัยรุ่นอยู่ในวัยที่เริ่มจะเป็นอิสระจากบ้าน ต้องการเป็นตัวของตัวเอง และแสวงหาสถานที่ใหม่เฉพาะตน เพื่อนหรือกลุ่มจึงมีลักษณะเป็นบ้านใหม่แทนบ้านเดิม หรือครอบครัวของตัวเอง

1.3) สภาพบ้านเดิมทำให้วัยรุ่นสูญเสียความเป็นอิสระ การที่พ่อแม่หรือครอบครัวยังคงเห็นว่าเขาเป็นเด็ก และได้รับการปฏิบัติต่อเช่นนี้ตลอดเวลา ซึ่งวัยรุ่นยอมรับได้ยาก

1.4) วัยรุ่นปรารถนาความสนุกสนาน ต้องการแลกเปลี่ยนความคิด ความหวังของเขา ซึ่งกลุ่มตอบสนองได้ดีกว่า

1.5) วัยรุ่นปรารถนาจะได้ความเป็นเพื่อนจากเพศตรงข้ามตามธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้จะได้จากการเข้ากลุ่มเพื่อนเพศตรงข้าม และเป็นสมาชิกของกลุ่มไปด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองที่จำกัดการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นเกินไป วัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกว่าเขาแตกต่างจากเพื่อน รู้สึกตึงเครียด ซึ่งมีผลต่อการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่น เมื่อโตขึ้นเขาอาจจะก่อเงินในสังคม หรือมีความรู้สึกไปในทางลบต่อบุคคลอื่นได้ แต่ถ้าพ่อแม่ละเลยหรือให้อิสระเกินไป เขาอาจจะถูกชักจูงเข้ากลุ่มในทางที่ไม่เหมาะสมได้เหมือนกัน

2) เข้ากลุ่มเพื่อนโดยยึดถือตนเองว่าเด่นกว่าคนอื่น หมายถึง ความพยายามที่จะให้กลุ่มยอมรับตน แรก ๆ วัยรุ่นคิดว่าสามารถอยู่ได้โดยลำพัง แต่ไม่นานนักเขาจะรู้สึกว่าไม่อาจทำได้ จึงมักจะปฏิบัติให้เป็นที่สนใจของกลุ่ม เพื่อจะได้รับการยอมรับต่อไป ในกรณีที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากมักแสดงความก้าวร้าวหรือทำตัวเด่น หรือเรียกว่าวัยรุ่นซ่า เช่น การแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ประหลาด ๆ พุดตลกเล่น หรือมีไอ้ฮวด ซึ่งมักจะเป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มเพื่อน และไม่เป็นที่ยอมรับนับถือในที่สุด อาจจะไม่อยู่ในกลุ่มหรือเข้ากลุ่มไม่ได้ต่อไป

3) เข้ากลุ่มโดยเข้าใจกลุ่ม หมายถึง ความเข้าใจบทบาทของตนในกลุ่มเพื่อน และรับรู้ว่าคุณกลุ่มมีความคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง และสามารถประนีประนอมความต้องการของตนเองกับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งทางความรู้วิชาต่อกลุ่ม อีกนัยหนึ่งก็คือ การเข้ากลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวเข้ากลุ่มนั่นเอง

4) เข้ากลุ่มเพื่อเอาชนะกลุ่ม โดยลักษณะขวางโลก เป็นลักษณะเอาชนะกลุ่ม หรือต้องการนำกลุ่มไปตามความคิดของตนเอง แต่ไม่อาจทำได้จึงเริ่มก่อวาทกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่เกิดผลดีต่อกลุ่มและตัวเขาเอง วัยรุ่นตอนต้นมักจะมีลักษณะขวางกลุ่มมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย วัยรุ่นตอนปลายมักจะอาศัยทักษะและประสบการณ์ที่ผ่านมา แล้วเข้าประนีประนอมกับกลุ่มของตน สำหรับวัยรุ่นหญิง อาจมีลักษณะขวางโลกน้อยกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้เพราะลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ลบลบาทต่อต้าน ก้าวร้าวของผู้หญิงให้น้อยกว่าผู้ชาย

5) เข้ากลุ่มเพื่อนเพื่อต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่ กิจกรรมกลุ่มของวัยรุ่น บางครั้งต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่เพื่อแสดงความรู้สึกอิสระเป็นตัวของตัวเองหรือเพื่อความสนุกสนาน

6) เข้ากลุ่มนำไปสู่ความสับสนวุ่นวาย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น มักจะตื้อตึงไม่ค่อยฟังเหตุผล โดยประสงค์เพียงจะทำให้สิ่งที่ตรงข้ามกับพ่อแม่ ครู อาจารย์ ต้องการจะทำให้เท่านั้น อีกด้านหนึ่งการต่อต้านผู้ใหญ่ของกลุ่มวัยรุ่น ถือว่าเป็นศักยภาพเพื่อการปรับตัวที่ดีในสังคม หากการต่อต้านนั้น ๆ อยู่ในกรอบของเหตุผลและมีได้กระทำโดยทิวติ คือรู้เกินใจไป (นาถศุคนธ์ อุ่เงิน, 2543, หน้า 29)

สรุปได้ว่า การเข้ากลุ่มคบเพื่อนของวัยรุ่น เพื่อต้องการความเชื่อมั่นหรือช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง ต้องการมีสัมพันธ์ภาพกันระหว่างกลุ่มเพื่อนทั้งที่เป็นเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาหารือ เพื่อให้กำลังใจกันและกันในยามมีปัญหา เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2.4.6 การเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น

วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนด้วยความพอใจมากกว่าการใช้เหตุผล และต้องการเลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองเข้ามาจัดการหรือแนะนำให้เลือกใครคนใดคนหนึ่งมาเป็นเพื่อนก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้าน การที่วัยรุ่นคบเพื่อนที่ไม่ดีอาจเป็นเพราะขาดความมั่นใจ ขาดคนเห็นอกเห็นใจ เมื่อเพื่อนให้ความสนใจให้ความสนุกสนานและช่วยแก้ปัญหาบางอย่างทางอารมณ์ให้ได้ ก็มักชอบและคบกันได้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการทำเช่นนั้นจะนำไปสู่ผลร้ายในภายหลัง

ในระยะวัยรุ่นตอนต้น เด็กชอบมีเพื่อนจำนวนมาก ๆ เพราะถือว่าปริมาณของเพื่อนคือเครื่องหมายแห่งความนิยมชมชอบจากผู้อื่น แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลางจะรู้ว่าเพื่อนที่ดีมีความสำคัญกว่าจำนวนของเพื่อน การเลือกคบเพื่อนมี 2 ลักษณะ คือ

1) การเลือกคบเพื่อนเพศเดียวกัน

หลักการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นก็คือเลือกคนที่เหมือนกับตนเองที่สุดสามารถถ่ายทอดและรับรู้ความรู้สึกของกันและกันง่าย มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน มีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน อายุพอ ๆ กัน ระดับวุฒิภาวะไม่แตกต่างกัน ต่างมีความรู้สึกอบอุ่น เป็นสุข ที่ได้เป็นเพื่อนกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน ความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนเพศเดียวกันสามารถตอบสนองได้ดีกว่า เพราะเพื่อนเพศเดียวกันมีโอกาสใกล้ชิดกัน โดยสังคมยอมรับและไม่ตั้งข้อสงสัยลำเอียง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเพื่อนเพศเดียวกันของวัยรุ่น มีดังนี้

- 1.1) ความใกล้ชิด เหตุเพราะบ้านอยู่ใกล้ ๆ กัน
- 1.2) สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ
- 1.3) อายุ วัยรุ่นระยะต้นมีแนวโน้มจะเลือกเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน
- 1.4) ระดับสติปัญญา วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนกันมักมีระดับสติปัญญาเท่ากัน
- 1.5) ระดับวุฒิภาวะ วัยรุ่นจะเลือกเพื่อนที่มีระดับวุฒิภาวะร่างกายใกล้เคียงกัน เพราะวุฒิภาวะทางร่างกายหมายถึงวุฒิภาวะทางสังคมและอารมณ์ อยู่ในระดับเดียวกันด้วย

1.6) ความสนใจ เลือกคบเพื่อนที่มีความสนใจในอย่างเดียวกันกับตนเอง

1.7) ค่านิยมและอุดมคติ วัยรุ่นที่เป็นเพศเดียวกันมักมีมาตรฐานทางจริยธรรมความดี ความซื่อ ความถูกต้องความดีและอุดมคติคล้าย ๆ กันเสมอ

1.8) บุคลิกภาพ ลักษณะของบุคลิกภาพที่ใกล้เคียงกันจะไปด้วยกันได้ดี

2) การเลือกคบเพื่อนต่างเพศ

วัยรุ่นกับเพศตรงข้าม ความเป็นเพื่อนต่างเพศเกิดจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะ การร่วมกิจกรรมหมู่คณะบ่อย ๆ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสนใจซึ่งกันและกัน อันอาจพัฒนาเป็นเพื่อนสนิท มิตรสหายหรือพัฒนาเป็นความสัมพันธ์ฉันท์คนรักได้ สำหรับวัยรุ่นบางคนการเลือกเพื่อนต่างเพศในระดับความเป็นเพื่อนโดยทั่วไปจากหมู่คณะนั้น อาจเกิดจากการคาดหมายคุณสมบัติของเพื่อน ๆ เพศตรงข้ามในหมู่คณะที่ตนเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกอยู่เป็นสำคัญ และการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศวัยรุ่นควรมีพฤติกรรมต่อเพื่อนต่างเพศตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่อยู่ในกรอบของประเพณีที่สังคมไทยยอมรับได้ รู้จักระมัดระวังในการคบกันให้ถูกต้องตามศีลธรรมจรรยาอันดี (บันเทิง ภาวภูตานนท์, 2549, หน้า 58-59)

ซัทเทอร์แลนด์ และ เครซเซอร์ ได้กล่าวไว้ใน **พรชัย ชันตี** ว่า การคบค้าสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ชักจูงให้กระทำผิดอย่างสม่ำเสมอ เป็นเวลานานจนถอนตัวไม่ขึ้นจะมีผลต่อเด็กเยาวชนทำให้ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมเทคนิคและทัศนคติในการกระทำผิด และในที่สุดก็จะทำการกระทำผิดกฎหมายได้ นอกจากนี้จากผลการวิจัยของคณะอนุกรรมการวิจัยเรื่อง อันทพาล พบว่า ผู้เป็นอันทพาลนั้น สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะว่า ขณะยังเยาว์วัยส่วนมากคบเพื่อนไม่ดี จึงชักจูงหรือถูกชักพาให้กระทำผิด และเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ยังคบเพื่อนที่เลวอยู่ ดังนั้นซัทเทอร์แลนด์และเครซเซอร์ จึงได้ให้คำแนะนำในการเลือกคบเพื่อน ไว้ดังนี้

1) เพื่อนที่ดีคือเพื่อนที่คอยแนะนำประโยชน์ให้ ความที่เป็นเพื่อนกันยอมที่จะอยากเห็นเพื่อนได้ดิบได้ดีมีความเจริญเป็นธรรมดา ดังนั้นเพื่อนที่ดีควรเป็นเพื่อนที่ชักนำกันไปไปในทางที่ดีหลาย ๆ ด้านของชีวิต เช่น ชวนกันเรียน ชวนกันทำความดีให้สังคมส่วนรวม คือไม่ใช่คนที่คอยเอาแต่ชักชวนเราไปในทางที่เสื่อมเสียที่จะทำให้ชีวิตเลวร้ายลง เช่น ชวนกันเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน เกี้ยวพาราสีผู้หญิง ต้มเหล้าเมายา เสพยาเสพติด ก่อเรื่องชกต่อยรุนแรง

2) เพื่อนที่ดีคือเพื่อนที่คอยตักเตือนเมื่อเราทำผิดพลาด คนที่เป็นเพื่อนตัวจริงเสียงจริงนั้นดูไม่ยาก เพราะเวลาที่เรากำลังผิดพลาดไม่สมควรนั้นเราจะได้เห็นเพื่อนบางคนที่เป็นห่วงเป็นใยไม่ยอมให้เราเดินทางผิด สิ่งที่เขาทำก็คือการตักเตือนหรือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขแก่เรา ไม่ยอมให้เราหลงทาง ซึ่งเพื่อนที่ดีก็เหมือนมีคนในครอบครัวที่ดีเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งและสร้างอิทธิพลในด้านดีให้แก่เรา

3) เพื่อนที่ดีคือเพื่อนที่ไม่เอาเปรียบ เพื่อนที่ดีนั้นไม่ใช่เพื่อนที่จ้องแต่จะหาผลประโยชน์จากตัวเรา แต่เป็นเพื่อนที่รู้จักที่จะให้และรับในสัดส่วนที่พอดี คือรู้จักที่จะให้โดยไม่หวังผลตอบแทนจากเราและเต็มใจรับในสิ่งที่เราให้โดยไม่รังเกียจ ดุถูก หรือก้อเขินหยิ่งยโสแต่อย่างใด หากใครจัดเป็นเพื่อนที่เอาเปรียบเราก็ควรอยู่ให้ห่าง เพราะคนเช่นนี้ก็เปรียบเหมือนโจรที่ปล้นจี้กันซึ่ง ๆ หน้า นอกจากจะไม่มีให้ใครแล้วยังจ้องจะเอาจากผู้อื่นอีก

4) เพื่อนที่ดีคือเพื่อนที่ไม่หนีหายเวลาที่เราเดือดร้อน มีคำกล่าวไว้ว่าคนที่อยู่กับเราเวลาที่เราเดือดร้อนที่สุด คือเพื่อนแท้ที่เป็นเพื่อนที่ควรค่าแก่การคบหา ส่วนเพื่อนที่รับซึ่งหนัก่อนใครเมื่อรู้ว่าเดือดร้อนโดยไม่สนใจไต่ถามสารทุกข์สุกดิบหรือยื่นมือเข้าช่วยเหลืออะไรบ้างแม้สามารถทำได้นั้นละคือเพื่อนเทียมที่ไม่จำเป็นต้องคบหาเขาต่อไป เพื่อนเทียมประเภทนี้เราจะพบเห็นเขาเวลาที่เรารู้สึกมีความสุขมีสิ่งต่าง ๆ ส่วนในเวลาที่เราทุกข์เขาสจะขอไม่ร่วมด้วยช่วยกันเด็ดขาด (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, หน้า 110)

สรุปได้ว่า การเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น ส่วนใหญ่เกิดจากความรู้สึกพึงพอใจของตนเอง มากกว่าเหตุผลความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการคบเพื่อนนั้นมีลักษณะทั้งที่เป็นเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ โดยมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน อายุ ความสนใจ ความเข้าใจกัน เป็นต้น

2.4.7 ความแตกต่างในการเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง

โดยทั่วไปความสนใจในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายและหญิง มักไม่ค่อยแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเพื่อนเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ มักจะเลือกเพื่อนที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

1) สภาพสังคมเศรษฐกิจ วัยรุ่นหญิงมักเลือกเพื่อนชายที่มีสภาพสังคมสูงกว่าตน หรืออย่างน้อย ๆ ก็เท่ากับตน ในทางกลับกันวัยรุ่นชายมักเลือกเพื่อนหญิงที่มีสภาพดังกล่าวต่ำกว่าตน

2) อายุ วัยรุ่นหญิงตอนต้นเริ่มให้ความสนใจเพื่อนเพศตรงข้ามในเชิงคู่สาวที่มีอายุมากกว่าตน ส่วนวัยรุ่นชายจะเลือกวัยรุ่นหญิงที่มีอายุน้อยกว่าตน

3) ความคาดหวัง วัยรุ่นหญิงมักจะชอบเพื่อนที่มีระดับการศึกษาหรือสถานภาพความรู้ที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือสูงกว่า แต่วัยรุ่นชายไม่ค่อยคำนึงถึงแบบวัยรุ่นหญิงมากนัก แต่ให้ความสำคัญของคุณลักษณะ ความแข็งแรง และความสามารถต่าง ๆ มากกว่า (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, หน้า 59)

สรุปได้ว่า ความแตกต่างในการเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ มีลักษณะความแตกต่างกันบ้างระหว่างชายหญิง เช่น วัยรุ่นหญิงมักเลือกคบเพื่อนที่มีฐานะสูงกว่า ในขณะที่วัยรุ่นชายมักเลือกคบเพื่อนที่มีฐานะต่ำกว่า เป็นต้น

2.4.8 หลักการคบมิตรตามแนวพระพุทธศาสนา

ในมงคลสูตรพระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลือกคบคน โดยการไม่คบคนพาล และการคบบัณฑิต ดังนี้

1) การไม่คบคนพาล

คำว่า “คนพาล” โดยทั่วไป หมายถึง บุคคลที่เกเร ชอบหาเรื่องก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น แต่ในพระพุทธศาสนามีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่านี้ โดยหมายรวมไปถึงบุคคลผู้ประกอบด้วยอกุศลกรรมบถ 10 มีปาณาติบาต เป็นต้น ชื่อว่าพาล และที่เรียกอย่างนั้นเพราะคนพาลมักอยู่อย่างไม่มีประโยชน์ต่อใคร ขาดปัญญา คนพาล มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ และคนพาลนั้นเป็นผู้ที่ตัดซึ่งประโยชน์ทั้งสองคือ ประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า และถือเอาแต่สิ่งที่มีใช้ประโยชน์ทั้งสองคือประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า เป็นผู้ตัดซึ่งประโยชน์ตนและผู้อื่น (ขุ.ขุ. เล่ม 25, ข้อ 3, หน้า 7)

นอกจากนี้ คนพาล หมายถึง “อ่อน” หมายความว่า อ่อนความคิดไม่อาจคิดริเริ่มสร้างชีวิตให้ดีขึ้นกว่าภาวะเดิมได้ คนอ่อนสติไม่มีกำลังพอจะปลุกตนให้ตื่นตัวตื่นใจ อ่อนปัญญาไม่มีปรีชาความสามารถที่จะรู้ดีรู้ชั่วหรือรู้เหตุรู้ผล และตัดเสียซึ่งประโยชน์ทั้งสองที่ตนควรบำเพ็ญ (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร), 2537, หน้า 9)

(1) **ประเภทของคนพาล** คนพาลตามที่สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ได้แบ่งไว้มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(1.1) พาลภายนอก ได้แก่ คนอื่นที่เป็นพาล

(1.2) พาลภายใน ได้แก่ ตัวเราเป็นผู้ที่มีใจชั่ว กายชั่ว และวาจาชั่ว (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร), 2537, หน้า 29)

การที่บุคคลคบพาลภายนอก คือการที่ไปคบหากับคนพาลด้วยการไปมาหาสู่ ทำความสนิทสนม จงรักภักดี เป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมเห็น ร่วมกินร่วมอยู่ และดำเนินตามอย่างความประพฤติทั้งหลายของคนพาล

ส่วนการคบพาลภายใน คือ การที่ตัวเราเองคบกับมโนทุจริต มีความโลภความโกรธ และความหลง คบกับกายทุจริต โดยการทำลายชีวิตตนและผู้อื่น ลักษณะของผู้อื่นประพฤติดีในกาม และคบกับวจีทุจริต คือการพูดโกหกหลอกลวง พูดคำที่ไม่ไพเราะอ่อนหวาน พูดคำไม่ประสานสามัคคี พูดคำที่ไม่มีประโยชน์ ชื่อว่าคบพาลภายใน

(2) **ลักษณะของคนพาล** คนพาลที่ปรากฏในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาตร พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงลักษณะ นิमित และอุปทานของคนพาลว่ามี 3 ประการ คือ

(2.1) คนพาลยอมเป็นผู้คิดอากรรมชั่วโดยปกติ

(2.2) คนพาลยอมเป็นผู้พูดคำชั่วโดยปกติ

(2.3) คนพาลย่อมเป็นผู้ทำการชั่วโดยปกติ (อง.ติก. เล่ม 20, ข้อ 3, หน้า 141)

ตามพุทธโอวาทนี้ อาการของคนพาลสังเกตได้ 3 จุดใหญ่ ๆ คือ คิด พูด และทำ หมายความว่า ความคิดชั่วเป็นพาลลักษณะ ถ้อยคำชั่วเป็นพาลนิमित การทำชั่วเป็นพาลาปทาน ซึ่งสามารถอธิบายย่อ ๆ เกี่ยวกับลักษณะทั้ง 3 ประการ ได้ดังนี้

(2.1) คนพาลเป็นผู้คิดอารมณ์ชั่วโดยปกติ สังเกตได้คือคนพาลนั้นจะโน้มเอียงไปข้างมโนกรรม เรียกว่า พาลลักษณะ มีอยู่ 3 ประการ คือ

(2.1.1) มีความโลภ อยากได้ อยากมีเกินขอบเขต เห็นแก่ตัว แสวงหาในทางที่ไม่สมควร รวมทั้งโลกในทางกามคุณหมกมุ่นในรักใคร่ ผักใฝ่ในกามารมณ์จนเกินพอดี

(2.1.2) มีความโกรธเป็นเบื้องต้น เกรียดแค้น มีความโกรธร้อนลุ่มอยู่ในใจเป็นท่ามกลาง ผูกใจอาฆาตพยาบาทเป็นเบื้องปลาย คิดจงล้างจงผลาญ และจบลงด้วยการทำลายชีวิตของกันและกัน

(2.1.3) ความลุ่มหลง มีความมกมายอยู่ภายใน มีอริวิชาเป็นตัวนำ ทำให้ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี หรือบาปบุญคุณโทษ มีมิจฉาทิฐิเข้าสนับสนุน ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ

(2.2) คนพาลเป็นผู้พูดคำชั่ว โดยสังเกตได้คือคนพาลจะโน้มเอียงไปเข้าข้างวงจักรกรรม เรียกว่า พาลนิमित มีอยู่ 4 ประการ คือ

(2.2.1) พูดเท็จ คือ พูดปด พูดโกหก พูดเหลวไหล เต่า ประจบ หลอกหลวง อำพราง เป็นต้น ซึ่งเป็นการหักล้างประโยชน์ของคนอื่นเพื่อประโยชน์ของตัวเอง

(2.2.2) พูดส่อเสียด คือ พูดยุยงให้เขาแตกกัน พูดเหยียดให้เขาเข้าใจผิดกันกระซิบบนกระซิบให้เขาเข้าใจผิด ใส่ร้ายเขา ทำลายสามัคคีของเพื่อนฝูง ของกลุ่ม ของครอบครัว ฯลฯ ให้ต้องแยกออกเป็นฝักฝ่าย

(2.2.3) พูดคำหยาบ เช่น ด่า แข่ง ประชด เหน็บแนม กระทบทระแทก เป็นต้น ซึ่งเป็นการย่ำยีให้คนอื่นโกรธ รวมทั้งพูดคำลามกผิดวิสัยผู้ดีให้เป็นที่อับยศอดสูแก่ผู้ถูกว่า

(2.2.4) พูดเพ้อเจ้อ คือ พูดพล่ามและพูดเหลวไหล ไร้สาระไม่มีเหตุผล พูดไม่มีหลักฐานอ้างอิง พูดสิ่งที่ไม่มีความหมาย พูดไม่ระมัดระวังปากทำให้คนอื่นได้รับความเสียหาย

(2.3) คนพาลเป็นผู้ทำชั่วโดยปกติ สังเกตได้จากการกระทำของคนพาลนั้นโน้มเอียงไปเข้าข้างกายกรรม เรียกว่า พาลาปทาน มีอยู่ 3 ประการ คือ

(2.3.1) การฆ่า คือ ฆ่าชีวิตและทำร้ายร่างกายคนอื่น ทำการทรมาณให้เขาต้องลำบาก ชกต่อย ชูเชิญผู้อื่น เป็นต้น

(2.3.2) ลักขโมย คือ ฆ่าทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยลักขโมย กรรโชก จี้ปล้น ตู้อ้อโกง หลอกหลวง ทรยศหักหลัง เบียดบัง สับเปลี่ยน ลักลอบ คำของเถื่อน ปลอมแปลงสินค้า ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา เป็นต้น

(2.3.3) ประพฤติผิดในกาม เช่น นอกใจคู่ครองของตน ทำการฉุดคร่าอนาจาร มักมากในเรื่องกามารมณ์ เป็นต้น (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร), 2537, หน้า 67 – 69)

(3) มูลเหตุแห่งการไม่ควรคบคนพาล

เหตุผลหลักในการไม่ควรคบคนพาล 3 ประการ ที่ปรากฏในอังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต คือ

(3.1) สาเหตุเพราะคนพาลเป็นผู้นำภัยมาให้ ภัยในความหมายนี้คือสิ่งที่ทำให้ตนเอง และผู้อื่นเสียหาย เพราะคนพาลเป็นผู้ที่พูด คิด และทำสิ่งที่ไม่ดี คนพาลแสวงยกยอสรรเสริญต่อหน้า ลับหลังนินทา เมื่อสบโอกาสเป็นต้องทำลาย และทำร้ายโดยไม่มีความตะขิดตะขวงใจ

(3.2) สาเหตุเพราะอุปาทว่เกิดแต่คนพาล อุปาทว่คือสิ่งที่เป็นอุปมงคล เสื่อมทราม อับปรีย์ น่าเกลียด และสิ่งจัญไรชั่วร้าย เลวทราม คนพาลเป็นตัวอุปาทว่ ชอบเผยโทษคนอื่น และปกปิด โทษของตน ซึ่งมีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

(3.2.1) คนพาลชอบเผยโทษของคนอื่นแม้ไม่มีใครถาม เมื่อมีคนถามก็พูดทับถม และขยายให้ได้เนื้อความยิ่งขึ้น

(3.2.2) คนพาลไม่ชอบเผยคุณงามความดีของคนอื่น แม้เมื่อมีคนถามก็พูด อ้อมอ้อม ไม่ขยายให้ได้เนื้อความยิ่งขึ้น

(3.2.3) คนพาลไม่ยอมเผยโทษของตนเอง ถึงจะมีผู้ซักถามก็พูดกลบเกลื่อน

(3.2.4) คนพาลชอบพูดอวดคุณงามความดีของตน แม้ไม่มีใครซักถาม เมื่อมีใครถามก็ยี้งเล่าให้ละเอียดถี่ถ้วน

(3.3) สาเหตุเพราะอุปสรรคเกิดจากคนพาล อุปสรรค คือ สิ่งที่เข้าขัดขวางกีดกันทำให้ กิจการทุกอย่างขัดข้องต้องชะงักไป คนพาลจะเป็นตัวอุปสรรค คอยเข้าขัดขวางตัดรอนคนอื่นอยู่ทุก วิถีทาง ชอบคว่ำภาระที่ยังไม่มาถึง สลัดภาระที่มาถึงตัว ไม่เห็นโทษเป็นโทษไม่เห็นคุณเป็นคุณขาด ปัญญา พูดจาอวดฉลาดเมื่อมีผู้ชี้โทษชี้คุณให้เห็น ก็ไม่ยอมรับตามทางที่ถูก (พระมหาทองพูน สติสมปนโน (เสือเขียว), 2547, หน้า 70-71)

เพราะฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า การคบคนพาลจัดเป็นอุปมงคล เพราะเป็นเหตุให้ผู้คบมีแต่ ความเสื่อมเสีย ทำให้ฐานะของตนตกต่ำกว่าภาวะเดิม มีใจเลวร้ายและกิริยาวาจาขัดต่อความดีงาม และความสงบสุขของสังคม ชีวิตเดือดร้อน วุ่นวายด้วยภัยอุปาทว่และอุปสรรค เป็นคนมีความยุ่งทั้ง ข้างในและข้างนอก ส่วนการไม่คบคนพาลนั้น เป็นการหลีกเลี่ยงความเป็นศัตรูแก่ตนและคนอื่น ด้วย พฤติการณ์ที่ไม่เข้าไปคบกับคนพาล 7 อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น เพราะการไม่คบคนพาลถือว่าเป็นมงคล ชีวิตข้อหนึ่งในมงคล 38 เป็นเหตุให้เจริญด้วยสมบัติทั้งหลาย มีวัฒนธรรมที่เหมาะสมแก่สังคม เลื่อน ฐานะของตนให้ดีขึ้นกว่าภาวะเดิม มีกิริยาวาจาใจดีงาม มีชีวิตเกษมปลอดภัย ปราศจากอุปาทว่และ

อุปสรรค อยู่สงบสุขขึ้นบาน มุ่งมั่นแต่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นมงคล สร้างบารมี อบรมวาสนา ดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้าสู่คุณความดีเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่นต่อไป

2) การคบบัณฑิต

คำว่า “บัณฑิต” โดยทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีวิถีสถาณะหรือจบปริญญาเป็นเครื่องวัด ภูมิบัณฑิต เช่น เนติบัณฑิต ธรรมศาสตร์บัณฑิต รัฐศาสตร์บัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต เป็นต้น แต่ถ้าในความหมายทางพระพุทธศาสนามีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่านี้ ผู้เป็นบัณฑิตจะยึดถือคุณสมบัติเป็นเครื่องวัดภูมิบัณฑิต ทุกคนสามารถเป็นบัณฑิตได้ถ้าหากว่าบุคคลนั้นมีศีลธรรมและจริยธรรมที่เป็นจรรยาบรรณของบัณฑิต ในมังคลัตถทีปนี ได้ให้ความหมายของบัณฑิตไว้ว่า ผู้ดำเนินตามกุศลกรรมบถ 10 มีเว้นจากปาณาติปาต เป็นต้น ทำเป็นกุศล พุดเป็นกุศล คิดเป็นกุศล และดำเนินชีวิตในประโยชน์ด้วยปัญญาคติ รู้จัดใช้ปัญญารอบรู้ในเหตุผล และเป็นผู้ยึดเอาทั้งประโยชน์ตนและผู้อื่น มีความเป็นอยู่ด้วยผู้มีปัญญาอันประเสริฐ (คณะกรรมกรแผนตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540, หน้า 21)

(1) ประเภทของบัณฑิต บัณฑิตตามที่สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ได้แบ่งไว้มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(1.1) บัณฑิตภายนอก ได้แก่ คนอื่นที่เป็นบัณฑิต

(1.2) บัณฑิตภายใน ได้แก่ ตนเองปฏิบัติปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา และใจ

ผู้ที่จะคบบัณฑิตภายนอกได้ ด้วยการไปมาหาสู่ สนทนาปราศรัย ร่วมคิด ร่วมกินกับบัณฑิตด้วยพฤติกรรม 7 อย่าง คือ (1) การไปมาหาสู่ (2) การสนทนาสนมชอบพอกัน (3) ความจงรักภักดี (4) เลื่อมใสเชื่อตรงต่อกัน (5) ร่วมความคิดเห็น (6) ร่วมอยู่ร่วมกิน และ (7) ประพฤติตามแบบอย่าง

การคบบัณฑิตภายในนั้น หมายถึง ตัวเราต้องเป็นคนที่มีการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีความบริสุทธิ์ใจ คือ ไมโลภ ไมโกรธ ไม่หลง คบกายสุจริต คือ เว้นการทำลายชีวิตตนและผู้อื่น เว้นการลักขโมยของผู้อื่น เว้นการทำผิดประเวณีต่อกัน และคบวจีสุจริต คือ เป็นคนพูดแต่คำที่เป็นจริง พูดคำที่ประสานสามัคคี พูดคำไพเราะ และพูดคำที่มีสารประโยชน์ อย่างนี้จึงจะเรียกว่าคบบัณฑิตภายใน

(2) ลักษณะของบัณฑิต ลักษณะบัณฑิตที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มีลักษณะแตกต่างกันออกไปหลายลักษณะด้วยกัน ในอังกุตตรนิกาย ติกนิบาตร พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงลักษณะ นิमित และอุปทานของบัณฑิตว่ามี 3 ลักษณะ คือ

(2.1) บัณฑิตย่อมเป็นผู้คิดอารมณ์ดีโดยปกติ

(2.2) บัณฑิตย่อมเป็นผู้พูดคำดีโดยปกติ

(2.3) บัณฑิตย่อมเป็นผู้ทำการดีโดยปกติ

ตามพุทธโอวาทนี้ ลักษณะของผู้ที่เป็นบัณฑิตสามารถสังเกตได้ 3 ลักษณะหลักใหญ่ ๆ คือ การคิด การพูด และการกระทำ หมายความว่า ความคิดดีเป็นบัณฑิตลักษณะ การพูดถ้อยคำที่ดี เพราะเป็นบัณฑิตนิमित การทำดีเป็นบัณฑิตापทาน ซึ่งสามารถอธิบายย่อ ๆ เกี่ยวกับลักษณะทั้ง 3 ได้ ดังนี้

(2.1) บัณฑิตเป็นผู้คิดอารมณ์ดีโดยปกติ สังเกตได้คือ บัณฑิตนั้นจะประกอบไปด้วย มโนกรรมที่ดีงาม ซึ่งเรียกว่า บัณฑิตลักษณะ 3 ประการ คือ

(2.1.1) ปราศจากความโลภในการอยากได้อะไรมีเกินขอบเขต จะได้จะมีในทาง ที่เหมาะสม พอใจแสวงหาในขอบเขตแห่งศีลธรรม พอใจในสิ่งที่ตนได้ตนมี ดำเนินชีวิตด้วย สัมมาอาชีวะโดยชอบธรรมสม่ำเสมอ

(2.1.2) ปราศจากความโกรธที่ทำให้อหยาศัยไม่โหดร้ายประกอบด้วยเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี หวังความสุขความเจริญแก่สรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า

(2.1.3) ปราศจากความหลง คือ มีสติสัมปชัญญะเป็นตัวนำ พิจารณาหาเหตุผล ให้รู้ผิดชอบชั่วดี หรือรู้บาปบุญคุณโทษได้ และมีสัมมาทิฐิเข้าสนับสนุนให้เห็นผิดเป็นผิด เห็นชอบเป็น ชอบ

(2.2) บัณฑิตเป็นผู้พูดคำที่ดีโดยปกติ โดยสังเกตได้คือ บัณฑิตจะแสดงออกทางวจีสุจริต ที่สุภาพดีงาม เรียกว่าบัณฑิตนิमित 4 อย่าง คือ

(2.2.1) พูดแต่คำที่เป็นจริง มีหลักฐานไม่ปลอมแปลง และไม่กลายเป็นอื่น เป็น หนึ่งไม่มีสอง

(2.2.2) พูดแต่คำที่ประสานสามัคคี พูดให้คนรักใคร่สนิทสนมซึ่งกันและกันเป็น คำพูดที่ผูกมิตรไมตรีได้เป็นอย่างดี

(2.2.3) พูดแต่คำที่ไพเราะ คำอ่อนหวาน ไม่มีโทษภัยแก่ผู้ฟัง

(2.2.4) พูดแต่คำที่มีประโยชน์ มีเหตุมีผล พูดเรื่องที่มีอยู่จริง ถูกกาลเวลา และ มีความเหมาะสมกับภูมิธรรมของบุคคล

(2.3) บัณฑิตเป็นผู้ทำดีโดยปกติ สังเกตได้จากการกระทำของบัณฑิตที่แสดงออกทาง ภาย ซึ่งเรียกว่า บัณฑิตापทาน มีลักษณะ 3 ประการ คือ

(2.3.1) เว้นจากการทำลายชีวิตตนและผู้อื่น มีเมตตาหวังดีต่อกัน และมีกรุณา หวังช่วยเหลือกัน

(2.3.2) เว้นจากการลักขโมยของผู้อื่น มีสัมมาอาชีวะหาเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ ไม่ใช่อุบายหากินในทางที่ผิด เช่น ปล้น จี้ เป็นต้น ที่เป็นเหตุทำให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหาย

(2.3.3) เว้นการทำผิดประเวณีต่อกัน คือ ไม่ผิดต่อลูกเมียผู้อื่น

(3) มูลเหตุแห่งการควบคุมบัณฑิต

เหตุผลหลักในการควบคุมบัณฑิต 3 ประการ ดังนี้

(3.1) บัณฑิตไม่มีภัย ตรงกันข้ามกลับเป็นมิตรกับทุกคน มีความยินดีสนทนาปราศรัยกับทุกคน ทำให้มีความอบอุ่นและความเอ็นใจสบายใจกับทุกคนที่เข้าใกล้ และสนทนาปราศรัยด้วย

(3.2) บัณฑิตไม่มีอุบาทว์ คือ ไม่มีสิ่งอัปมงคล ไม่มีสิ่งอัปลักษณะเสื่อมทราม ไม่มีสิ่งอัปรียที่น่าเกลียด ไม่มีสิ่งจัญไรชั่วร้ายอยู่ในตน ผู้ใดคบหามีแต่ความเป็นมงคลเกิดขึ้นแก่ตน

(3.3) บัณฑิตไม่มีอุปสรรค คือ ไม่มีเหตุขัดข้องอยู่ในตัว มีทางดำเนินชีวิตสะดวกราบรื่นปลอดภัยไม่เป็นอุปสรรคแก่คนอื่น เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกับตน ดำเนินกิจการได้สะดวกทุกวิถีทาง

การควบคุมบัณฑิตทำให้ได้รับแต่ความเจริญ และได้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี ย่อมได้รับประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาตนให้มีความเจริญในชีวิตปัจจุบันแล้ว แม้ในอนาคตก็ย่อมส่งผลให้ตนเองมีแต่ความสุขความเจริญตลอดไป (พระมหาทองพูน สติสมฺปนฺโน (เสือเขียว), 2547, หน้า 73-78)

หลักการเลือกคบมิตรตามแนวมงคลสูตรจึงสามารถสรุปได้ว่า เป็นหลักการที่สอนให้บุคคลไม่คบคนที่ไม่ดี ทั้งไม่ดีแก่ตนและผู้อื่น ให้หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมในทุกโอกาส เพราะการคบคนพาลเป็นอัปมงคลในชีวิต มีแต่ความเสื่อม ดังนั้น จึงควรควบคุมบัณฑิต เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นมงคลในชีวิตนำความสุขมาสู่ตนเอง ดังที่สุภาวจิตโบราณได้กล่าวไว้ว่า “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”

2.5 ทฤษฎีในการคบมิตร

ทางด้านสังคมวิทยานั้นได้มีทฤษฎีในการคบมิตร คือ ทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่ามนุษย์ และ มนุษย์สัมพันธ์ ไว้หลากหลาย ดังเช่น

อำนาจ แสงสว่าง ได้กล่าวว่า ความหมายของมนุษย์นั้นสามารถจำแนกได้เป็น 3 แนวทางคือ

แนวทางที่ 1 มนุษย์เป็นสัตว์สังคม

มนุษย์มีรูปร่างลักษณะร่างกายเหมือนสัตว์อื่นที่มีอยู่ในโลก เป็นประเภทสัตว์ที่มีลูกและเลี้ยงลูกด้วยน้ำนม มีธรรมชาติการดำรงชีวิตที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นพวกเดียวกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันอาศัยพึ่งพากันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ตลอดเวลา มีความรักตัวเอง รักกลุ่ม รักคณะ มีความต้องการการดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้ ต้องการความปลอดภัย จึงมีการต่อสู้กับศัตรูเพื่อป้องกันรักษาชีวิตให้ปลอดภัย และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และปราชญ์ อริสโตเติล (Aristotle) นิยาม

คำว่า มนุษย์ หมายถึง เป็นสัตว์สังคม ด้วยเหตุผลที่ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักอาศัยกัน มีการช่วยเหลือกันตั้งแต่แรกเกิดจนสิ้นชีวิต

แนวทางที่ 2 มนุษย์เป็นสัตว์โลก

มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีชีวิต มีความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้ จึงมีความจำเป็นต้องการสิ่งยังชีพ ได้แก่ปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย 4 ดังกล่าว มนุษย์จึงต้องมีการต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา การต่อสู้เริ่มจากการเข้าศึกษาเล่าเรียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา มีงานทำ หรือประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว

นอกจากนั้นมนุษย์ยังเป็นสัตว์โลกที่อาศัยอยู่ในโลก จะต้องมิจิตสำนึกที่จะสงวนรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ มิให้มีการบุกรุกทำลายป่าไม้ ตัดน้ำ ลำธาร คู คลอง แม่น้ำ ป่าชายเลน รวมทั้งจะต้องรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ให้อยู่ในสภาพดี ได้แก่ การป้องกันและบำบัดน้ำเสีย การป้องกันมลพิษ การกำจัดขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาด

แนวทางที่ 3 มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ

มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่มีคุณลักษณะพิเศษ มีศักยภาพ และมีความรับผิดชอบสูงเหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ ดังนี้

- 1) สติปัญญาสูง ฉลาด สามารถคิดสร้างสรรค์วิทยาการ เทคโนโลยี พัฒนาและสร้างความเจริญให้แก่มนุษย์ทั่วโลกได้
- 2) มีวัฒนธรรม เป็นผู้คิดสร้าง ถ่ายทอด ติดต่อกัน สื่อสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกัน อารงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งเป็นทั้งแบบแผนและแนวทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- 3) จิตใจสูง เป็นผู้ที่รู้จักรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว สังคม ส่วนรวม รู้จักละอายและเกรงกลัวต่อบาป ยึดมั่นในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มนุษย์จึงเป็นผู้ประกอบแต่กรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว เป็นผู้สร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบสุข

คำว่ามนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation) มาจาก 2 คำคือ มนุษย์ กับ สัมพันธ์ มีความหมายดังนี้

มนุษย์ หมายถึง ความถึง สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล สัตว์ที่มีจิตใจสูง คน

สัมพันธ์ หมายถึง ความถึง ผูกพัน เกี่ยวข้อง

มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง ความถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

เกลเลอร์แมน กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ซึ่งหากเป็นไปในทางที่ดีก็จะก่อให้เกิดความชอบพอและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะส่งผล

ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน แต่หากเป็นไปในทางที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือไม่เข้าใจกัน อันจะส่งผลให้งานซึ่งเป็นส่วนรวมขององค์การล้มเหลวได้

คูบริน ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า มนุษย์สัมพันธ์ เป็นศิลปะและการปฏิบัติที่ใช้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ขององค์การและจุดประสงค์ส่วนตัว

ฮันเนอร์ยาเกอร์ กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ คือ มวลแห่งความรู้ที่มีระเบียบและมีการพัฒนา ซึ่งมุ่งอธิบายพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนในองค์การ และมนุษย์สัมพันธ์นี้เป็นการนำหลักวิชาพฤติกรรมศาสตร์ทุกสาขาวิชามาใช้ในการบริหารงานบุคคล

เดวิส ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์สัมพันธ์ คือ วิธีการที่ก่อให้เกิดจุดประสงค์และแรงกระตุ้นร่วมกันในกลุ่มบุคคล และช่วยให้กลุ่มบุคคลที่มีความปรารถนาจะทำงานร่วมกันให้ได้ผล มนุษย์สัมพันธ์เป็นการนำเอาบุคคลเหล่านี้มาทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามัคคีและร่วมมือ โดยได้รับความพึงพอใจทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ และสังคมโดยถ้วนหน้า

นิพนธ์ คันธเสวี ให้ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์ไว้ว่า คือสภาพของความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างราบรื่น หรือทำงานด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจทุกด้าน

จากคำนิยามนี้ มีองค์ประกอบของมนุษย์สัมพันธ์อยู่ 8 ด้าน คือ

1) สภาพ หมายถึง สภาพการณ์หรือสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศ ซึ่งประกอบด้วยมนุษย์ และมีปฏิริยาโต้ตอบหรือปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

2) การเอื้ออำนวย หมายถึง สภาพการณ์ที่ช่วยให้เป็นไปตามที่มุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ด้วยความคล่องตัว รวดเร็ว และราบรื่น

3) การดำรงชีวิตร่วมกัน หมายถึง การมีชีวิตอยู่ร่วมกันทางส่วนตัว เช่น ในครอบครัวหรือในหมู่ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง จะต้องมีความเห็นอกเห็นใจ มีความรักใคร่ เมตตา ปรานีต่อกัน

4) การทำงาน หมายถึง การดำรงชีพในสังคมเพื่อจะได้มาซึ่งการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ โดยใช้ความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจที่แต่ละบุคคลมีอยู่ เพื่อแลกเปลี่ยนเอาสิ่งที่เป็นปัจจัยของการตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ดังกล่าว

5) ความราบรื่น หมายถึง ความสอดคล้อง คล่องตัว เรียบร้อย สะดวกสบาย

6) ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสำเร็จตามเป้าหมาย

7) ประสิทธิภาพ หมายถึง อัตราส่วนของผลที่ได้รับ การลงทุน หรือการทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และเวลา

8) ทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจทุก ๆ ด้าน หมายถึง การที่บุคคลทั้งหลายที่มาเกี่ยวข้องได้รับความพอใจจากความสัมพันธ์กันและกันนั้น ๆ ตามความต้องการของแต่ละฝ่าย ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

หรือเสีย แต่ได้หรือเสียร่วมกัน ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบ แต่ทุกฝ่ายได้ตามส่วนอันพึงมีพึงได้ จึงไม่จำเป็นจะต้องเท่ากันทุกกรณี

วิทยา เทพยา ได้ให้ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์ไว้ว่า คือ วิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลปะ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาเพื่อความรักใคร่สนิท ความร่วมมือ ความจงรักภักดี และความสำเร็จ

อารี เพชรผุด ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า มนุษย์สัมพันธ์ คือ ระบบบูรณาการของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานร่วมกัน มีแรงจูงใจที่จะร่วมกันผลิต ให้ความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความพอใจทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และด้านจิตใจเป็นสำคัญ ดังนั้น มนุษย์สัมพันธ์ก็มีหน้าที่กระตุ้นบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มเป็นพวกขึ้นมา ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่มเป็นพวกนี้ จะทำให้บุคคลได้สนองความต้องการของตน และในขณะเดียวกันก็ทำให้เป้าหมายขององค์การประสบสัมฤทธิ์ผลด้วย

จากความหมายที่ให้แยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) มนุษย์สัมพันธ์เน้นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าเรื่องทางเศรษฐกิจหรือเครื่องจักรกลต่าง ๆ

2) มนุษย์สัมพันธ์จะศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลในองค์การที่ได้จัดระบบเป็นอย่างดีมากกว่าพฤติกรรมของคนที่รวมกันอยู่อย่างไม่มีการจัดระบบ

3) มนุษย์สัมพันธ์ คือ กิจกรรมที่กระตุ้นบุคคลให้ทำงาน ผู้จัดการมิได้มีหน้าที่จะชี้ หรือผลักดัน หรือบงการ ให้คนงานหรือคนในองค์การทำนั้นทำนี่ที่ตนต้องการ แต่จะช่วยแนะนำให้บุคคลได้ใช้แรงจูงใจภายในที่เขาได้อยู่แล้ว เพื่อให้เขาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4) การใช้มนุษย์สัมพันธ์ในการจูงใจนั้น เพื่อที่จะจูงใจให้บุคคลทำงานเป็นกลุ่มซึ่งมีความจำเป็นมากในการทำงานที่ต้องการความร่วมมือและการประสานงาน เพราะการประสานงานเป็นการทำงานหรือการทำกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความร่วมมือนั้น คือ ความพยายามของบุคคลในอันที่จะทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

5) การใช้มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงานเป็นกลุ่มนั้น เพื่อให้ความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง และในขณะเดียวกันองค์การก็จะบรรลุตามเป้าหมาย มิใช่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง แต่จะต้องเป็นไปทั้ง 2 อย่างพร้อมกัน ความต้องการของบุคคลมีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านจิตวิทยา แต่มนุษย์มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น ความต้องการของแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป ความต้องการของแต่ละบุคคลจะสำเร็จลงได้ถ้าเขาทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้้องค์การบรรลุเป้าหมาย และเป้าหมายของบุคคลก็ได้บรรลุตามที่ตนต้องการด้วย

6) มนุษย์สัมพันธ์เป็นเครื่องมือที่บุคคลและองค์การใช้เพื่อแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ผลผลิตหรือสิ่งที่เราต้องการออกมาได้ โดยลงทุนน้อยทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านจิตวิทยาจากความหมายต่าง ๆ ที่ได้ยกตัวอย่างมาอาจสรุปได้ว่า

มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง ศาสตร์ และ ศิลป์ ที่ว่าด้วยความสามารถของมนุษย์หรือคนที่อยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัว ที่ทำงาน หรือในสิ่งแวดล้อมใด ๆ ก็ตาม โดยอาศัยสติปัญญา และความเป็นผู้มีเหตุผลปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถเอาชนะใจผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นมีความนับถือ ให้ความยอมรับ จงรักภักดี ให้ความร่วมมือ เกิดความพอใจรักใคร่ และสามารถทำงานให้ตนเองและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข (สุจิตรา พรหมนุชาธิป, 2549, หน้า 15-19)

มนุษย์สัมพันธ์เป็นกระบวนการจูงใจคน และความสำเร็จของมนุษย์สัมพันธ์อยู่ที่ใจของเรา คนเรามีความสัมพันธ์กัน โกรธกัน เกลียดชังกัน อิจฉาริษยา นินทาว่าร้าย ทะเลาะวิวาท บาดหมาง โมโหโทโส ผูกใจเจ็บ พยาบาท เสียใจ มีอารมณ์ร้ายต่อกัน หรือมีใจรักกัน เคารพกัน เห็นอกเห็นใจกัน เอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความศรัทธาต่อกัน ยกย่องกัน ก็มาจากใจเรา เมื่อเรามีจิตใจที่ดี ไม่มีอคติ ก็สามารถที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี เริ่มต้นด้วยการสร้างมิตรภาพด้วยความรัก โดยฝึกหัดทำใจและปรารถนาดีต่อทุกคนที่พบปะ ความรักย่อมดึงดูดความรัก ความชอบย่อมดึงดูดความชอบ

การเปิดฉากทักทายผู้อื่นก่อน ยิ้มกับผู้อื่นก่อน ยกมือไหว้ผู้อื่นก่อน พุดกับผู้อื่นก่อน ย่อมอยู่ในฐานะที่เป็นต่อ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้นอย่ามัวรักษาเหลี่ยม ทะนงตน ต้องรอให้คนอื่นทักก่อนจึงจะทัก คนอื่นพุดก่อนจึงจะพุด คนอื่นยิ้มก่อนจึงจะยิ้ม ท่านอาจจะเป็นคนที่ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยว เดี่ยวดาย โดยไม่มีคนไปสัมพันธ์ด้วย

การเข้าไปทักทาย หรือสร้างมิตรกับบุคคลอื่นนั้น เราจะต้องยิ้ม มีกิริยาจากสุภาพ ควรระวังการทักทาย อย่าให้เกิดผลลบขึ้น ควรให้เกียรติกัน ควรสร้างความประทับใจ ความจริงใจ ความตั้งใจจริง ไม่ใช่การเสแสร้ง แกล้งทำแหวตาของบุคคลที่มีความปรารถนาดีจะได้ผลตอบรับเป็นที่น่าพอใจแน่นอน

แน่นอน เราไม่สามารถเอาชนะใจบุคคลทุกคนได้ แต่เราควรรักษาความสัมพันธ์กับทุกคนให้มั่นคงไว้ตลอดเวลา แต่เราก็มักจะพบการตอบสนองของคนบางคนไม่เป็นไปตามที่เราตั้งใจไว้ จึงทำให้เกิดการเบื้อหน่ายท้อแท้ ที่จะกระทำดีกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นของธรรมดา เราก็ควรจะหลีกเลี่ยง และเข้าใจสภาพของเขา

นิพนธ์ คันธเสวี ให้ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์ดังนี้ “มนุษย์สัมพันธ์ในทางวิชาการ คือสภาพความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างราบรื่น หรือทำงานด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจทุก ๆ ด้าน (นิพนธ์ คันธเสวี, 2528, หน้า 1)

จรัส ค้องสุวรรณ ได้กล่าวถึงความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ไว้ในหนังสือมนุษย์สัมพันธ์เพื่อการแนะแนว ดังนี้

1) ผู้มีหน้าที่ติดต่อกับบุคคลอื่น จำเป็นต้องทำงานติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในหน่วยงาน และติดต่อกับบุคคลภายนอกหน่วยงานด้วย จำเป็นต้องรู้และเข้าใจในเรื่องมนุษยสัมพันธ์

2) ผลการวิจัย พบว่าสาเหตุที่ทำให้บุคคลส่วนมากล้มเหลวในการทำงาน ไม่ได้เลื่อนตำแหน่งฐานะ และถูกปลดออกจากงานเพราะขาดความสามารถในการเข้ากับคนมากกว่าขาดความรู้

สถาบันเทคโนโลยี คาร์เนกี ได้วิเคราะห์ประวัติของบุคคลหมื่นคน และสรุปได้ว่าการฝึกอบรมทางด้านเทคนิคมันสมองของคน และทักษะในการทำงานนั้นทำให้คนประสบความสำเร็จเพียง ร้อยละ 15 เท่านั้น แต่ปัจจัยต่าง ๆ ด้านบุคลิกภาพ การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นนั้นทำให้คนประสบความสำเร็จถึง ร้อยละ 85 (อ้างใน สุจิตรา พรมนุชาธิป, 2549)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์นั้น มีความเกี่ยวเนื่องในการเลือกคบมิตร เนื่องจากการที่เราจะมีมิตรได้นั้น เราต้องมีการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างมิตรภาพที่ดีในลำดับต่อไป ซึ่งในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้นเราจะต้องเริ่มจากการที่เรารู้จักตัวเราเองให้ดีเสียก่อน หรือการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับตัวเอง จากนั้นจึงเริ่มสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการเริ่มทักทายผู้อื่น ด้วยการไหว้ ยิ้ม พูดคุย และพัฒนาความสัมพันธ์ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น จนกลายเป็นมิตรที่ดีต่อกันในลำดับต่อไป

2.6 ปัญหาการยกพวกตีกัน

การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน ดังนี้

ปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน

บ่ายวันที่ 14 พ.ค.ที่ผ่านมา พล.ต.ต. ปิยะ อุทาโย โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แถลงมาตรการดูแลนักเรียนนักศึกษาก่อเหตุวิวาทในช่วงเปิดเทอม การตีกันของนักเรียนนักศึกษา นอกจากจะทำให้แต่ละฝ่ายบาดเจ็บและเสียชีวิตแล้ว ปัญหาที่น่าเศร้าใจก็คือ บ่อยครั้งมีชาวบ้านและนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบไปด้วย ถึงขั้นเสียชีวิตหรือพิการ เป็นความสูญเสียที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงถึงการสั่งการของ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร. ไปยัง ผบช.ไปจนถึง ผบก.และ สน. ต่าง ๆ เข้มขันกว่าที่ผ่านมา มีทั้งมาตรการในการดำเนินการและการลงโทษกรณีบกพร่องปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจแนะนำประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนลูกหลง

พื้นที่ที่เกิดเหตุบ่อย ได้แก่ 1. พื้นที่ทิศเหนือ คันนายาว ดอนเมืองเชื่อมต่อลำลูกกา จ.ปทุมธานี 2. ทิศใต้ มีนบุรี บางนา เชื่อมต่อสำโรง บางพลี จ.สมุทรปราการ และ 3. ฝั่งธนบุรี พื้นที่บางแค ภาษีเจริญ สถานที่ที่เกิดเหตุบ่อยคือ ป้ายรถเมล์ หน้าตลาด และหน้าห้างสรรพสินค้า ส่วนยานพาหนะที่เสี่ยงภัยจากลูกหลงนักเรียนตีกันคือ “รถเมล์” สาย 8, 2, 33, 39 และ 90 เมื่อ

จำเป็นต้องใช้รถเมล์ในการเดินทาง ตำรวจมีข้อเสนอแนะเพื่อลดความสูญเสีย หลีกเลี่ยงการนั่งบริเวณ ประตูหลังรถเมล์ เพราะส่วนใหญ่พบว่า การก่อเหตุของนักเรียนจะอยู่ที่บริเวณที่นั่งด้านหลังของ รถเมล์ ไม่ควรนั่งบริเวณข้างหน้าต่างด้านซ้ายของรถเมล์ เนื่องจากระหว่างเกิดเหตุมักจะมีการขว้างปา สิ่งของเข้ามาเป็นประจำ ให้ระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา ไม่ควรใส่หูฟังระหว่างนั่งรถเมล์ เพราะจะทำให้ ไม่มีสมาธิสังเกตสถานการณ์รอบข้าง ระหว่างอยู่บนรถเมล์ ขอให้สังเกตกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะ เกิดเหตุทะเลาะวิวาท หากพบและไม่มีฐานะเร่งด่วนขอแนะนำให้ลงจากรถเมล์คันนั้น รอขึ้นรถเมล์คัน ต่อไป หรือเปลี่ยนไปใช้ขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่น เช่น รถไฟฟ้า ขณะเกิดเหตุให้โน้มตัวลงต่ำกว่า หน้าต่างรถเมล์ ปีนี้ตำรวจวางมาตรการเข้มงวดเต็มที่ แคมป์ด้วยข้อมูลสำหรับผู้ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัย จากเหตุการณ์นักเรียนตีกัน นำขบขันที่การนั่งรถเมล์ในเมืองหลวงต้องระมัดระวังตัวถึงขนาดนี้ แต่ ความจริงมันเกิดขึ้นแล้ว และบ่อยครั้งเสียด้วย (<http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2556)

อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง วอนสื่อหยุดออกข่าวเด็ก อาชีวะทะเลาะวิวาท เกรงกดดันเด็ก ขอนำเสนอด้านดี ช่วยเหลือชุมชน อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง กล่าวถึงกรณีที่ นักศึกษาแผนกช่างไฟฟ้า ชั้นปี 3 โรงเรียนช่าง อุตสาหกรรมกรุงเทพ ถูกยิงเสียชีวิตภายในตลาดวงศกร แขวงออเงิน เขตสายไหม เมื่อช่วงเย็นของ วันที่ 4 มิ.ย.ที่ผ่านมา ว่าทางโรงเรียนรู้สึกเสียใจ และเสียายที่ต้องเสียนักเรียนไปในเหตุดังกล่าว แต่ ถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่มีการก่อเหตุนอกเขตพื้นที่เฝ้าระวัง เนื่องจากทางโรงเรียนมามาตรการการป้องกัน เป็นมาตรฐานตามปกติอยู่แล้ว พร้อมทั้งกล่าวด้วยน้ำเสียงวิตกกังวลว่า ไม่อยากให้มีการนำเสนอข่าว การทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนอาชีวะมากนัก เพราะจะเป็นการตอกย้ำทำให้เด็กยังมีความกดดัน และสุดท้ายเป็นการสะท้อนกลับเหมือนกับฆ่าเด็กทางอ้อม โดยอยากให้นำเสนอด้านดี ๆ ที่เด็ก นักเรียนอาชีวะ ออกไปทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมบ้าง (<http://news.sanook.com/1190036/%E0> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

ช่างกลโหดยกพวกฟันอริข้อมือขาด แคมป์หัวเกินพิกิตตามbukโรงพยาบาล เข้ามาราวีคู่อริที่ เพิ่งเข้ารับการรักษาตัวและเพื่อนร่วมก๊วน สุดท้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจหวั่นสถานการณ์บานปลายต้องซัก ปืนขึ้นมาระงับเหตุ แต่ยังจับมือมีดฆ่าไม่ได้

เมื่อเวลา 16.30 น. วันที่ 23 ก.ย. ร.ต.ท. อับดุลหามาดียิต หัยสู พนักงานสอบสวน สน. พุ้มมหาเมฆ รับแจ้งนักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันมีผู้ได้รับบาดเจ็บ ผังตรงข้ามโรงเรียนชองนนทรี ถนนพระราม 3 (มุ่งหน้าสะพานกรุงเทพ) แขวงชองนนทรี เขตยานนาวา ไปตรวจสอบ พร้อม มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พบเพียงหยุดเลือดเป็นทางยาวมีดตายหญ้า และมีดดาบยาวประมาณ 1 ฟุต ข้อมือซ้ายใส่นาฬิกา เจ้าหน้าที่จึงทำการเก็บแช่น้ำแข็งเอาไว้ ก่อนจะไปตรวจสอบที่ห้องฉุกเฉินของ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2 ราย ทราบชื่อ นายเอ (นามสมมุติ) อายุ 17 ปี

ถูกมีดฟันข้อมือซ้ายขาด นอนร้องโอดครวญ และนายบี (นามสมมุติ) อายุ 15 ปี มีบาดแผลฉีกขาดที่บริเวณเข้าซ้าย ทั้งคู่เป็นนักเรียน ปวช. ปี 1 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีแห่งหนึ่ง และระหว่างที่ทั้งสองกำลังเข้ารับการรักษายู่ที่นั่น ได้มีนักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีสถาบันคูริ ซึ่งเป็นคูร์ณีเดินทางมาที่ รพ. พร้อมกับไล่ฟันกับกลุ่มเพื่อนของผู้บาดเจ็บที่ รพ. อีกครั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงแสดงตัวพร้อมชักอาวุธปืนออกมาเพื่อระงับเหตุ ทำให้นักเรียนนักเลงทั้งสองสถาบันต่างแยกย้ายหลบหนีไปสามารถจับกุมไว้ได้ 1 คน อายุ 18 ปี ซึ่งเป็นเพื่อนคนเจ็บ ค้นตัวพบมีดดาบยาวประมาณ 1 ฟุต

สอบสวนพ่อคนเจ็บที่ข้อมือขาด เปิดเผยว่า มีอาชีพขับแท็กซี่รับจ้างอยู่ที่สนามบินสุวรรณภูมิ มีลูกทั้งหมด 3 คน คนที่ได้รับบาดเจ็บนั้นเป็นคนสุดท้อง ก่อนเกิดเหตุในช่วงเช้าลูกชายได้เดินทางไปลงทะเบียนเรียนเทอม 2 เมื่อเสร็จธุระจึงกลับบ้านพักที่ซอยพระราม 3 ที่ 66 จากนั้นเวลาประมาณ 16.00 น. ลูกชายกำลังจะไปส่งเพื่อนแถววัดช่องลม โดยได้ขี่รถ จยย. ยามาฮ่า ไฟโน่ สีฟ้าขาว ทะเบียนกรุงเทพมหานคร และมีเพื่อนซ้อนท้ายมา โดยได้ขี่ รถ จยย. มากับเพื่อนอีก 2 คัน รวมเป็น 6 คน เมื่อมาถึงที่เกิดเหตุได้มีกลุ่มนักเรียนต่างสถาบัน ประมาณ 7-8 คน ดักรออยู่เมื่อกลุ่มของลูกชายขับรถผ่าน กลุ่มนักเรียนต่างสถาบันจึงใช้อาวุธที่เตรียมมาฟันเข้าที่แขนของเขอย่างจังจนขาด

เบื้องต้นเจ้าหน้าที่คาดว่า น่าจะเป็นความบาดหมางระหว่าง 2 สถาบัน จากการสอบปากคำเพื่อนคนเจ็บ ไม่มีใครจดจำคนลงมือก่อเหตุได้ อย่างไรก็ตามจะทำการตรวจสอบกล้องวงจรปิดรวมทั้งสอบปากคำพยานแวดล้อม เพื่อเร่งติดตามจับกุมผู้ก่อเหตุมาดำเนินคดี

ต่อมาเวลา 22.30 น. พ.ต.ท.ศยาม อินทร์สุวรรณ โฉม รong ผกก.สส.สน.ทุ่งมหาเมฆ กล่าวว่า หลังเกิดเหตุกลุ่มนักเรียนคูริที่ก่อเหตุฟันแขนนายเอ (นามสมมุติ) อายุ 17 ปี จนมีข้อมือซ้ายขาด ได้เดินทางเข้ามอบตัวแล้วจำนวน 4 คน ทั้งหมดอายุ 15-16 ปี เป็นนักเรียนชั้น ปวช. ปีที่ 1 และ 2 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีแห่งหนึ่ง เหลือที่ยังหลบหนีอีก 2 คน เบื้องต้นทั้งหมดให้การรับสารภาพว่า ถูกกลุ่มผู้บาดเจ็บให้ของลับก่อน จึงคว้ามิดดาบไล่ฟัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงแจ้งขอหาร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายสาหัส ก่อนปล่อยตัวไป จากนั้นจะเรียกตัวทั้งหมดมาสอบปากคำพร้อมผู้ปกครอง อัยการ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ต่อไป (<http://www.dailynews.co.th/crime/235263> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2556)

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ เลขาธิการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กล่าวถึงกรณีเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างโรงเรียน จนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตว่า ภายหลังจากรับรายงานเหตุได้ดำเนินการออกคำสั่งให้ปิดการเรียนการสอนทั้งสองโรงเรียนคูร์ณีเป็นเวลา 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ 24-30 มกราคม เพื่อป้องกันการแก้แค้น ทะเลาะวิวาทลุกลามขึ้น พร้อมทั้งได้นัดหมายผู้บริหารของทั้งสองโรงเรียนมาประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในวันที่ 25 มกราคม นี้ เวลา 10.00 น.

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ กล่าวว่า สำหรับเหตุวิวาทดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นในช่วงนอกเวลาเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลได้ยาก และก่อนหน้าเกิดเหตุเพียง 2 วัน เพิ่งเข้าตรวจค้นอาวุธในสถาบัน สังเกตว่านักเรียนที่มักก่อปัญหาทะเลาะวิวาทเป็นนักเรียนภาคพาย แต่นักเรียนภาคปกติมักไม่ก่อเรื่อง จึงมีแนวคิดว่าหากพบการก่อเหตุซ้ำอีกจะไม่อนุญาตให้โรงเรียนเปิดรับนักเรียน ในภาคพายอีก

ด้านนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยว่า ตนได้สั่งการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สั่งปิดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งเป็นเวลา 7 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม เป็นต้นไป พร้อมกันนี้ ได้มอบให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง หากโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ปล่อยปละละเลยจนทำให้นักเรียนไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก็อาจจะสั่งปิดถาวรได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเคยกำหนดมาตรการออกมาก่อนหน้านี้ ส่วนนักเรียนที่ก่อเหตุทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้แล้ว จึงสั่งให้ สช. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและอย่าคิดว่าเป็นนักเรียนแล้วจะได้รับการลดหย่อน (<http://news.sanook.com/> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ขาดความยับยั้งชั่งใจ ทำให้ต้องหาทางออกโดยการแสดงพฤติกรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจ และเกิดผลต่าง ๆ ตามมา

2.7 สภาพพื้นที่ทำวิจัย

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ดำเนินการก่อตั้งในปี พ.ศ. 2548 โดยคณะของนายสมศักดิ์ ขวัญเมือง นายกเทศมนตรีเมืองอ้อมน้อยและคณะผู้บริหารนายสุวรรณ ปานบำรุง นางธิดา คงสกุล นายสุรพล เกตุประยูร เป็นรองนายกเทศมนตรี และมีนายอาคม ตรีเจริญ เป็นปลัดเทศบาล นโยบายถูกสานต่อให้ประสบผลสำเร็จโดย นายจำนงค์ ดอกสน ผู้อำนวยการกองการศึกษา และคณะศึกษานิเทศก์

ปี พ.ศ. 2549 ได้รับการบริจาคที่ดิน จากบริษัทคลังทอง คอนสตรัคชั่น จำกัด จำนวน 5 ไร่ ปี พ.ศ. 2550 เทศบาลเมืองอ้อมน้อย กับบริษัทคลังทอง คอนสตรัคชั่น จำกัด กราบพูลเชิญพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ เสด็จมาเป็นองค์ประธานวางศิลาฤกษ์อาคารเรียน

ปี พ.ศ. 2551 นายกเทศมนตรีได้ประกาศจัดตั้งสถานศึกษา ชื่อ "วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย"

ปีการศึกษา 2552 ได้เปิดเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 ประเภทวิชา ได้แก่

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขางานไฟฟ้ากำลัง

2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขางานการบัญชี แรกเปิดมีนักเรียนจำนวน 320 คน มีนายกฤษฎพงษ์ ดำริ เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ นายจ่านงค์ ดอกสน เป็นผู้อำนวยการ กองการศึกษา และนายอาคม ตรีเจริญ เป็นปลัดเทศบาลเมือง อ้อมน้อย ในปี พ.ศ. 2559 ในปลายภาคเรียนที่ 2 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 214 คน (<http://omvc.ac.th/news.html> วันที่เข้าสืบค้น วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้างานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และงานวิจัยเชิงสำรวจหรืองานวิจัยภาคสนาม (Survey Research or Field Research) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

นรา ตรีธัญญา (2543, 85 หน้า) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า 1) การนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนในระดับมาก มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 57.80 รองลงมาคือการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันในระดับปานกลางร้อยละ 42.20 2) นักเรียนหญิงและนักเรียนชายนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนหญิงมีระดับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้มากกว่านักเรียนชาย 3) นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน

พระมหาวิชิต นาชัยสินธุ์ (2546, 130 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวม และจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และเขตที่อยู่อาศัย มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นนักเรียนหญิง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป และนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนทุกกลุ่มมีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากกว่านักเรียนเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติตามหลักธรรม

ทางพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.00 ถึง 2.99 และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 แต่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน แต่มีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป 5) นักเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า แม้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับพอใช้ก็ตาม แต่ก็มี การปฏิบัติตามหลักธรรมอยู่ในระดับมาก จึงหวังได้ว่าเยาวชนเหล่านี้ยังมีธรรมะอยู่ในจิตใจและยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

พระมหาวิศักดิ์ ทิปธมโม (2547, 85 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษารายวิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ปีการศึกษา 2546” พบว่า นักศึกษารายวิชาชีพครูที่มีอายุต่างกันมีผลต่อการนำหลักจริยธรรมบางข้อที่ได้รับจากการศึกษาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันต่างกัน ส่วนเพศ การศึกษา สถานภาพ อาชีพของนักศึกษาตลอดถึงความรู้ความเข้าใจในหลักจริยธรรมไม่พบว่ามีผลต่อการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน กล่าวโดยสรุป คือ นักศึกษารายวิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีการนำหลักจริยธรรมบางข้อที่ปฏิบัติได้ง่ายและเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้ แต่บางข้อที่ขัดกับวิถีชีวิตของเขาหรือปฏิบัติได้ยากก็ไม่สามารถปฏิบัติได้เช่นกัน

พระอุดมศักดิ์ ปิยวณโณ (จันทบุตร) (2548, 153 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแนวพุทธจริยศาสตร์ : ศึกษากรณีทิศ 6” ผลการศึกษาพบว่า แต่ละบุคคลย่อมมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอันเปรียบเสมือนทิศทั้ง 6 ที่อยู่รอบตัวเรา โดยนำหลักธรรมและจริยธรรมตามแนวพุทธจริยศาสตร์สังคมในการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธจริยศาสตร์สังคมอย่างสมบูรณ์ ทำให้เกิดผลดีในระดับปัจเจกชนและระดับสังคม ซึ่งสามารถประมวลผลได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) ทำให้เป็นคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่น 2) ทำให้การดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในสังคม และ 3) ทำให้สังคมสงบสุขอันเนื่องมาจากคนในสังคมนำหลักพุทธจริยศาสตร์สังคมไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

บันเทิง ภาวภูตานนท์ (2549, 157 หน้า) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นต่อค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกตามเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา และบุคลิกภาพ มีความคิดเห็นด้วยต่อค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านอิงวัฒนธรรมไทยมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และด้านขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทยมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนหญิงมีความคิดเห็นด้วยต่อค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศโดยรวมและด้านอิงวัฒนธรรมไทยมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนทั้งสองเพศมีความคิดเห็นด้วยในด้านขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทย 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความคิดเห็นด้วยต่อค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศโดยรวม และด้านขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีความคิดเห็นด้วยต่อค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศด้านอิงวัฒนธรรมไทยมากกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โดยสรุป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นด้วยต่อค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งการมีค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมสมัยใหม่ ที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตกในการดำเนินชีวิต ผู้หญิงมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เปิดเผยความรู้สึกและความต้องการของตนเองมากขึ้นกว่าสมัยก่อนที่วัฒนธรรมไทยเคยยึดถือและปฏิบัติมา

วรพล ปุญญมัย (2551, 72 หน้า) ได้ศึกษาเรื่อง “สุขภาพจิตและการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า 1) การเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาสุขภาพจิตกลุ่มอาการทางกายเนื่องจากความผิดปกติทางจิต (Somatization) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ α 0.05 และปัญหาสุขภาพจิต กลุ่มอาการซึมเศร้า (Depression) กลุ่มอาการวิตกกังวล (Anxiety) และกลุ่มอาการโรคจิต (Psychotic) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่พบว่า การเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรปัญหาสุขภาพจิต กลุ่มการปรับตัวทางสังคม (Social Function) เมื่อพิจารณาปัญหาสุขภาพจิตโดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ คณะแผนกเฉลี่ยสะสม และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ปกครองต่างมีการคบเพื่อนที่เหมาะสมไม่แตกต่างกัน

พระมหากิตติศักดิ์ สิริวฑฒโก (หนูสุรา) (2554, 136 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียด คือ ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.32 รองลงมา คือ ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักศีล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.15 และด้านการดำเนินชีวิตตามหลักสมาธิ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.11 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีอายุ ระดับช่วงชั้นเรียน ความรู้ทางธรรม และสถานภาพของครอบครัว ต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขา ที่สำคัญ คือ 1) ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักศีล นักเรียนเวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ มักพูดจาไม่ค่อยระวังคำพูด ด้วยการพูดเท็จ การพูดล้อเสียด การพูดคำหยาบ และการพูดเพ้อเจ้อ จึงควรให้นักเรียนพยายามระวังคำพูดให้มากขึ้นเวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ 2) ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักสมาธิ นักเรียนไม่ชอบสวดมนต์ไหว้พระและนั่งสมาธิ ถึงแม้จะทำก็ไม่สามารถนั่งสมาธิได้นานและไม่เกิดสมาธิ อีกทั้งยังไม่ค่อยจะได้นั่งสมาธิ จึงควรให้นักเรียนหมั่นเจริญภาวนาโดยการสวดมนต์และนั่งสมาธิให้สามารถนั่งสมาธิได้นานขึ้น จนเกิดเป็นสมาธิ อีกทั้งต้องนั่งสมาธิบ่อย ๆ และ 3) ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปัญญา นักเรียนหักห้ามใจตนเองจากสิ่งยั่วยุย เย้าชวนใจ การพยายามและการเบียดเบียนไม่ได้ จึงควรให้นักเรียนพยายามหักห้ามใจตนเองจากสิ่งยั่วยุย เย้าชวนใจ การพยายามและการเบียดเบียนให้ได้

วารานิชฐ์ ธัญโรจนอนันต์ (2556, 116 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1) คำว่ามิตร หรือกัลยาณมิตรมีความหมายดังนี้ ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตร หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตรมีรากศัพท์เดียวกันกับเมตตา มีความรักใคร่ สนับสนุนกันสุขหรือทุกข์ก็ไม่ทิ้งกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มีหลายคำ คือ มิตร เกลอสหาย หมายถึง เพื่อน เกลอสหาย หรือสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้

ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือ ชั้นวรรณะ เป็นต้น ความหมายขยาย เป็นความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล แต่ขยายไปถึงการ สื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น ที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกับ ศึกษาเรียนรู้ใน ชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกสื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดี ก็จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมิตรออกเป็น 2 ประเภท คือ มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ เป็นมิตรที่ควรคบหาสมาคม พระพุทธศาสนาสรรเสริญให้คบมิตรประเภทนี้ เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตตน มิตรเทียม เป็นมิตรที่ไม่ควรคบหาสมาคม ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คบ กันเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ใครคบจะทำให้ตนเองไม่มีความสุข ทั้งยังทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 2) การ คบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มีหลักธรรมหลายหลักธรรมที่สามารถนำมายึดถือมาเป็น แนวทางในการเลือกคบมิตร เช่น สังคหวัตถุ 4 มงคลสูตร ทิศ 6 เป็นต้น หลักธรรมเหล่านี้สามารถ สนับสนุน เกื้อกูล ส่งเสริม ให้มิตรคบกันได้ดียิ่งขึ้น 3) ประโยชน์ของการศึกษาหลักการคบมิตรตาม หลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นก็คือ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกคบ มิตร และทราบถึงหลักและวิธีการเลือกคบมิตรรวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการคบมิตรทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้ได้มิตรที่ดี นำมาซึ่งประโยชน์สุขในชีวิตประจำวันและอนาคตต่อไป

ไมเคิล แฟรงก์ นักวิจัยอเมริกันพบว่า ความสามารถของคนเราในการเพิกเฉยหรือยอมรับ คำแนะนำของคนอื่นมีที่มาจากพันธุกรรม เนื่องจากบางคนเกิดมาพร้อมดีเอ็นเอที่ทำให้คนๆ นั้น หัวอ่อนกว่าคนทั่วไป จึงพร้อมยอมรับหรือทำตามความคิดของคนอื่นมากกว่าปกติ

หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมชาติสร้างบางคนให้ “ไหลตามน้ำ” เป็นส่วนใหญ่ และทำให้คนๆ นั้นดูเหมือนเป็นคนซื่อฉลาดหรือกระทั่งประจบสอพลอในบางโอกาส

ข้อมูลดังกล่าวมาจากการเปิดเผยของนักวิจัยอเมริกัน ภายหลังจากตรวจดีเอ็นเอของ อาสาสมัคร และขอให้อาสาสมัครเหล่านั้นเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ต้องเลือกสัญลักษณ์ที่ถูกต้องจากสอง สัญลักษณ์ที่ปรากฏบนหน้าจอ

ไอเดียก็คือ อาสาสมัครควรได้เรียนรู้ว่าต้องเลือกสัญลักษณ์ใดหลังเล่นเกมไปชั่วครู่

บางครั้งระหว่างการทดลอง อาสาสมัครจะได้รับการแนะนำว่าสัญลักษณ์ใดน่าจะถูกต้อง แต่ บางครั้งคำแนะนำก็ผิด

ผลปรากฏว่าอาสาสมัครบางคนที่มียืนบางตัวมีแนวโน้มเชื่อคำแนะนำมากกว่า ยึดติดกับ คำแนะนำที่ผิดพลาดอยู่เป็นระยะเวลาเวลานานกว่า นอกจากนี้ แทนที่จะเพิกเฉยต่อคำแนะนำผิดๆ อาสาสมัครเหล่านี้ยังพยายามเบี่ยงเบนผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับคำแนะนำ ขณะที่อาสาสมัครอีกกลุ่มที่ ไม่มียืนดังกล่าวเรียนรู้จากประสบการณ์ได้เร็วกว่าเมื่อไม่ได้รับคำแนะนำ

ไมเคิล แฟรงก์ ผู้นำการวิจัย รายงานในเจอร์นัล ออฟ นิวโรไซน์ส์ อธิบายว่า คนเรามัก บิดเบือนสิ่งที่พบให้สอดคล้องกับสิ่งที่คิดไว้

นักวิจัยเชื่อว่า “โหมดเริ่มต้น” ของสมองจะถูกนำทางโดยคำแนะนำเริ่มแรก และนำมาผนวก รวมกับความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์

เริ่มแรกสมองส่วนนอกด้านหน้าที่มีบทบาทในด้านสมาธิ การประมวลผลข้อมูล การสร้างความจำ และความคิดริเริ่ม จะให้ความสำคัญกับคำแนะนำก่อนตัดสินใจว่าคำแนะนำดังกล่าวมีเหตุผลหรือไม่ อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบด้านพันธุกรรมจะเป็นปัจจัยกำหนดว่าสมองส่วนสเตรเตียมที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการได้รางวัล จะทำงานได้ดีและรวดเร็วแค่ไหน

นักวิจัยจากโรดไอส์แลนด์เสริมว่า เป็นสิ่งสำคัญที่คนเราจะถูกตั้งโปรแกรมให้ปฏิบัติตามคำแนะนำตั้งแต่แรก เนื่องจากทำให้เราสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การไว้น้ำใจที่นำไปสู่ความพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอาจทำให้คุณ ๆ นั้นถูกหลอกกลวงและฉ้อโกงได้ (<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=469> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558)

ดร. ชารอน แลมป์ จากมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ กล่าวกับที่ประชุมอเมริกันไซโคโลจิสต์แอสโซซิเอชันว่า ซูเปอร์ฮีโร่ในอดีตมีด้านที่อ่อนไหว ทำงานปกติธรรมดาเหมือนคนทั่วไป เชื่อมมันในกระบวนการยุติธรรม และต่อสู้เพื่อสังคม ขณะที่ซูเปอร์ฮีโร่ยุคนี้มักเป็นเศรษฐกิจเพลย์บอยที่มีเป้าหมายเพื่อตัวเองเป็นหลัก

ดร. แลมป์ สำนวญความคิดเห็นเด็กชาย 674 คน อายุ 4-18 ปี เพื่อค้นหาว่าเด็กเหล่านี้อ่านและดูอะไรในทีวีและภาพยนตร์ เนื่องจากต้องการรู้ว่าสื่อและผู้บริหารด้านการตลาดจับความเป็นชายชาติรีไสท์แพ็คเกจชายให้เด็กผู้ชายอย่างไร

จากนั้น ดร. แลมป์จึงร่วมกับทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ วิเคราะห์ประเภทของต้นแบบพฤติกรรมเพศชายที่เด็กมีโอกาสสัมผัส และพบว่าผู้บริหารฝ่ายการตลาดฉวยประโยชน์จากความต้องการของเด็กชายในการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตัวเองในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่วัยรุ่น โดยชายความเป็นชายในมุมมองแคบ ๆ เพียงสองแบบคือซูเปอร์ฮีโร่ก้าวร้าว หรือคนเกียจคร้านที่แม้แต่พยายามยังไม่เคย

“มีความแตกต่างอย่างมากระหว่างซูเปอร์ฮีโร่ยุคนี้กับในหนังสือการ์ตูนในอดีต”

“ซูเปอร์ฮีโร่ยุคนี้เหมือนพระเอกนักบู๊ที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับความรุนแรงไม่มีหยุดหย่อน เป็นคนก้าวร้าว ช่างประชดประชัน และไม่ค่อยพูดถึงคุณค่าในการทำดีเพื่อมนุษยชาติ”

“เมื่อไม่ได้สวมชุดซูเปอร์ฮีโร่ ผู้ชายเหล่านี้จะป้อสาว คุยโต้อวด และแสดงความเป็นชายด้วยปืนทรงอำนาจ”

ดังนั้น เด็กชายจึงควรอ่านและทำความเข้าใจวีรบุรุษจากหนังสือการ์ตูนสมัยก่อน เพราะเมื่อไม่ได้อยู่ในคราบซูเปอร์ฮีโร่ ผู้ชายเหล่านี้เป็นคนจริง ๆ ที่มีปัญหาจริง ๆ และมีความอ่อนไหว

ผู้ชายแบบที่ 2 คือพวกขี้เกียจ

“แม้คนพวกนี้สนุกสนาน แต่ไม่ใช่แบบอย่างที่เด็กควรจดจำ คนซึ่งเกียจไม่ชอบไปโรงเรียน และมักหลบเลี่ยงความรับผิดชอบ”

ดร. แลมป์ทิงท่ายว่า เด็กผู้ชายจำเป็นต้องได้รับการสั่งสอนตั้งแต่เล็ก ๆ ให้แยกแยะภาพลักษณ์ของซูเปอร์ฮีโร่ในอดีตและปัจจุบัน และค้นหาสิ่งที่นักการตลาดหมกเม็ดไว้

นอกจากนั้น ในรายงานที่นำเสนอต่อที่ประชุมฉบับที่ 2 ดร.คาร์ลอส ซานโตส จากมหาวิทยาลัยรัฐเอริโซนา ได้ทำการทดสอบความสามารถในการต้านทานสิ่งยั่วยุอารมณ์ ความสามารถในการควบคุมตัวเอง และความเข้มแข็งของร่างกาย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชายชาติรีของนักเรียนมัธยม 426 คน

ดร. ซานโตสพบว่า ความสามารถในการต้านทานภาพลักษณ์ชายชาติรี โดยเฉพาะความก้าวร้าวและการควบคุมตนเอง ลดลงเมื่อเด็กชายเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพจิตตามมา

“การช่วยให้เด็กต้านทานพฤติกรรมเหล่านี้ได้แต่เนิ่น ๆ ดูเหมือนเป็นขั้นตอนสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก” (<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=402> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558)

งานศึกษาจากนักวิจัยอเมริกันพบว่า วัยรุ่นที่ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมมีแนวโน้มมากกว่าเพื่อนวัยเดียวกันที่ไม่ได้เข้าไซด์แวนนี้ที่จะดื่มเหล้า สูบบุหรี่ หรือกระชกัฟักัญาและยาเสพติดอื่น ๆ

นักวิจัยระบุวัยรุ่นที่ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมอย่างเฟซบุ๊กและมายสเปซ มีแนวโน้มมากขึ้นที่จะจบลงที่การติดเหล้าติดยา

นักวิจัยจากเนชั่นแนล เซนเตอร์ ออน แอดดิคชัน แอนด์ ซับสแตนซ์ อะบิวส์ (คาซา) มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐฯ ส้ารวจความคิดเห็นเด็กกว่า 1,000 คน อายุระหว่าง 12-17 ปี ผ่านระบบออนไลน์ และอีก 1,000 คนผ่านทางโทรศัพท์ รวมทั้งพ่อแม่ของวัยรุ่นอีก 528 คน

สิ่งที่พบคือ เด็กที่ใช้เวลาในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมวันละ 5 ครั้ง มีแนวโน้มสูบบุหรี่มากกว่าเพื่อนที่ไม่เข้าเว็บไซต์ประเภทนี้เลยถึง 5 เท่า นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์มากกว่าถึง 3 เท่าและ 2 เท่าตามลำดับ

การสำรวจที่บ่งชี้ถึงกระแสสังคมที่เกิดขึ้นทั่วสหรัฐฯ ขึ้นนี้ ระบุว่าความกดดันจากเพื่อนมีบทบาทสำคัญ โดยวัยรุ่น 40% เห็นภาพเพื่อนเมาบนเว็บไซต์เช่น เฟซบุ๊กและมายสเปซ

วัยรุ่นครั้งหนึ่งที่บอกว่าเห็นรูปคนเมา หมกสติ หรือใช้ยาเสพติด โดยเห็นภาพเหล่านี้ครั้งแรกเมื่ออายุเพียง 13 ปีหรืออ่อนกว่านั้น

นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบว่า เด็กที่เห็นรูปเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2 เท่าที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในเวลาไม่ถึง 1 วันหลังจากเห็นรูป อีกทั้งยังมีแนวโน้มมากขึ้นที่จะมีเพื่อนหรือเพื่อนร่วมชั้นเสพยาเสพติดหรือใช้ยาตามใบสั่งแพทย์ผิดวัตถุประสงค์

โจเซฟ แคลิฟาโน จูเนียร์ ผู้ก่อตั้งและประธานคณา และอดีตรัฐมนตรีสาธารณสุข ศึกษาศึกษา และสวัสดิการของสหรัฐฯ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ว่า ความสัมพันธ์ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่มีการเผยแพร่ภาพเด็กเมา หมดสติ หรือใช้ยาเสพติด และเพิ่มความเสี่ยงที่วัยรุ่นจะ เสพสารเสพติดนั้น เท่ากับเป็นการตอกย้ำอย่างชัดเจนถึงสุภาคติ “สืปากว่าไม่เท่าหนึ่งตาเห็น”

“ถึงเวลาแล้วที่ผู้ดำเนินการและทำกำไรจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมอย่างเฟซบุ๊ก จะปรับใช้ ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคของตนเองเพื่อควบคุมภาพเหล่านั้น และปฏิเสธการใช้ไซต์ของตนสำหรับ เด็กและวัยรุ่นที่โพสต์ภาพตัวเองและเพื่อนเมา หมดสติ หรือใช้ยาเสพติด”

“การนำเสนอช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่ภาพเหล่านั้นต่อไปเข้าข่ายการล่วงละเมิด เยาวชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์”

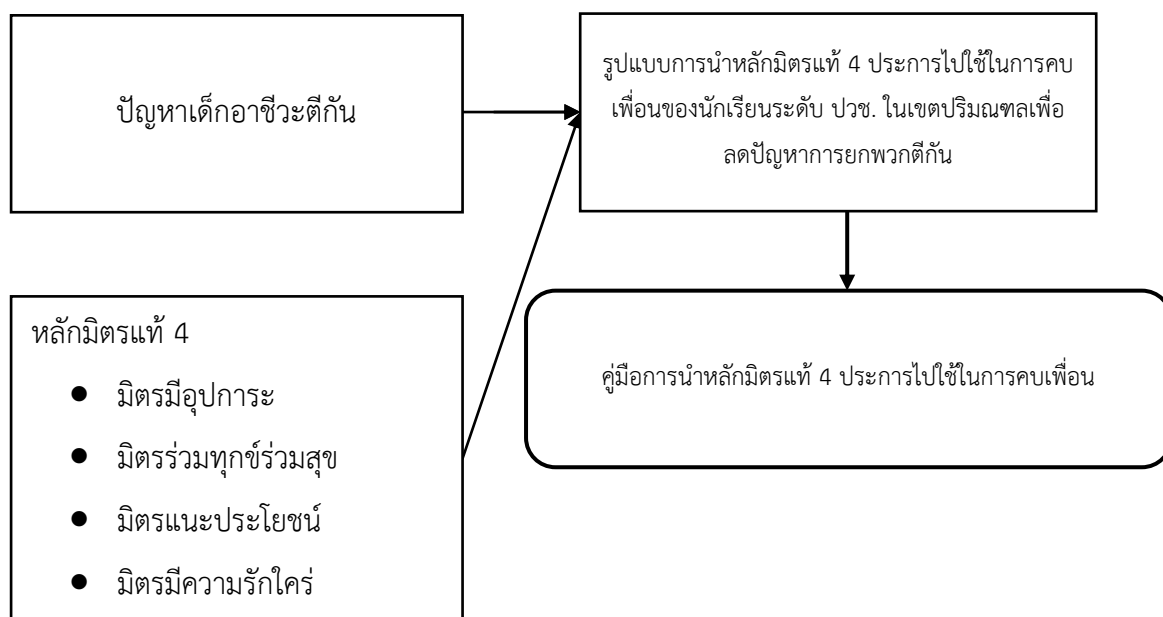
แคลิฟาโนสำหรับว่า พ่อแม่มักมีคบอดเกี่ยวกับความเสี่ยงนี้ โดยอ้างอิงจากการสำรวจความ คิดเห็นผู้ปกครองเกือบ 500 คนที่จัดทำขึ้นควบคู่กัน ซึ่งพบว่า 86% ไม่คิดว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เพิ่มความเสี่ยงที่ลูกจะริอ่านดื่มเหล้า

อย่างไรก็ดี นักวิชาการหลายคนเตือนว่า รายงานการศึกษาของคณา ยังไม่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเป็นตัวการทำให้วัยรุ่นใช้แอลกอฮอล์หรือยาเสพติดอื่น ๆ ในทางที่ไม่ถูกต้อง การสำรวจในทำนองนี้แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกันก็จริง ทว่ายังไม่สามารถ พิสูจน์ได้ว่ามันเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างชัดเจน (<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=475>. เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558)

สรุปได้ว่า พฤติกรรมและค่านิยมในการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน มีค่านิยมในการคบ เพื่อนที่เป็นไปตามสมัยนิยม ที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตกในการดำเนินชีวิต ทำให้เด็ก และเยาวชนมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เปิดเผยความรู้สึกและความต้องการของตนเอง มาก ดังนั้น การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หลักธรรมมิตรแท้ 4 คือ มิตรมี อุประการ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ไปประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อให้พบเพื่อนที่ดี เป็นกัลยาณมิตรที่มีแต่ความจริงใจ และความปรารถนาดีให้เพื่อนไปสู่ทางที่ดี มี อนาคตที่สดใส เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

2.9 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและสมมติฐานของการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร
- 3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.8 การวัดค่าตัวแปร
- 3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.10 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 214 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำนวน 140 คน ที่ได้โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อนักเรียนคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากแบบทดแทน และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจจำนวน 214 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 140 คน

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากแบบทดแทน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

3.3 กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาไว้ ดังนี้

3.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจด้าน เพศ อายุ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา

3.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านมิตรมีอุปการะ 2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข 3) ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และ 4) ด้านมิตรมีความรักใคร่

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งข้อมูลที่ใช้ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 140 ชุด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จำนวน 7 ชุด

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยเชิงสำรวจหรืองานวิจัยภาคสนาม (Survey Research or Field Research)

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 แบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน จำนวน 16 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าดังนี้

ทุกครั้ง	มีค่าเท่ากับ 5
เกือบทุกครั้ง	มีค่าเท่ากับ 4
บางครั้ง	มีค่าเท่ากับ 3
นาน ๆ ครั้ง	มีค่าเท่ากับ 2
ไม่เคย	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

3.5.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ข้อ คือ

- 1) มิตรแท้ของท่านมีลักษณะอย่างไร
- 2) ท่านอุปการะมิตรในเรื่องใดบ้าง
- 3) ท่านร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรในเรื่องใดบ้าง
- 4) ท่านแนะนำมิตรในเรื่องใดบ้าง
- 5) ท่านมีความรักใคร่มิตรในด้านใดบ้าง

3.6 การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิด แบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์

3.6.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอที่ปรึกษาแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.6.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน คือ **ดร. สมเกียรติ ไชยภูมิ พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์, ผศ.ดร. และ นายสุทน ทองเล็ก** และเพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ตามสูตรดังนี้ (ธีระศักดิ์ อุ่ณารมณเลิศ, 2549, หน้า 65)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

	$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+1	แน่ใจว่าสอดคล้อง
	0	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	-1	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ ใช้ได้จำนวน 16 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.66 - 1.00

3.6.5 เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ **วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน** แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.88

3.6.6 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.7.1 ออกหนังสือถึง**นายกเทศมนตรีเทศบาลนครอ้อมน้อย** เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่อยู่ในสังกัด

3.7.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

3.7.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.7.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 140 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.7.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.7.6 การสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสุ่มแบบเจาะจงจากนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้เวลาสัมภาษณ์ท่านละ 30 นาที ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น

3.7.7 การสร้างรูปแบบ หาข้อมูลและข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษาถึงรูปแบบเบื้องต้นการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ก่อนที่จะพัฒนาไปใช้เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลผลและพัฒนาเป็นรูปแบบกึ่งมาตรฐาน ระดมความคิดเห็นโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางที่จะทำให้เกิดรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน อย่างเป็นรูปธรรม

3.8 การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลผลค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ในด้านต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

ระดับค่า	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
5	4.21 - 5.00	การนำไปใช้ ...ในระดับทุกครั้ง
4	3.41 - 4.20	การนำไปใช้ ...ในระดับเกือบทุกครั้ง
3	2.61 - 3.40	การนำไปใช้ ...ในระดับบางครั้ง
2	1.81 - 2.60	การนำไปใช้ ...ในระดับนาน ๆ ครั้ง
1	1.00 - 1.80	การนำไปใช้ ...ในระดับไม่เคย

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.9.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.9.2 วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

3.9.3 วิเคราะห์การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผล

3.9.4 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

3.9.5 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.9.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ถ้ามีข้อมูลไม่สมบูรณ์ก็สัมภาษณ์เพิ่มเติมจนครบถ้วนบริบูรณ์

2) ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธี Triangulation Method เมื่อพบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันก็นำมาวิเคราะห์ต่อไป

3) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.10 การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพได้เขียนอธิบายและบรรยายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน 3) เพื่อจัดทำคู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้เขียนอธิบายและบรรยายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้

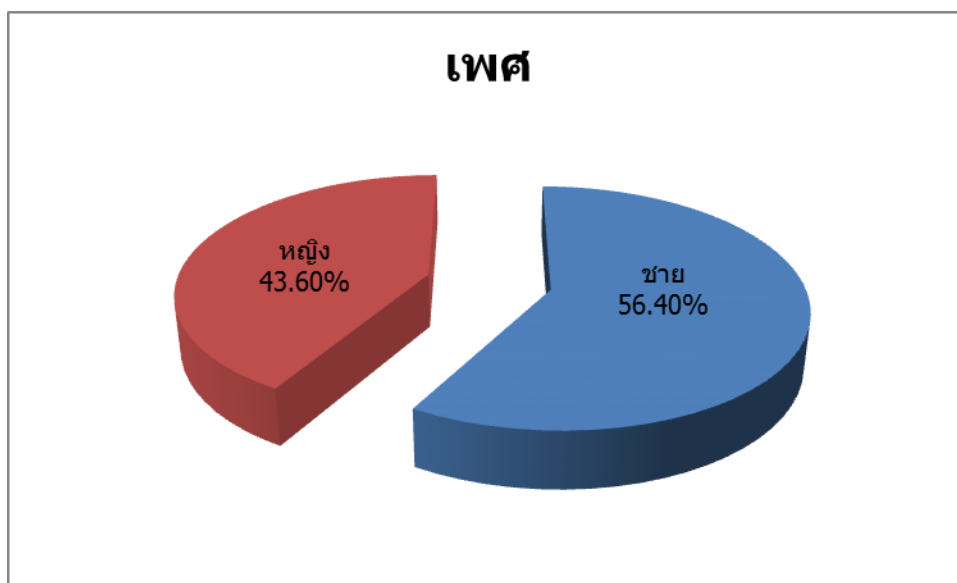
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	79	56.40
หญิง	61	43.60
รวม	140	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. เพศชาย ร้อยละ 56.40 และเพศหญิง ร้อยละ 43.60 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.1

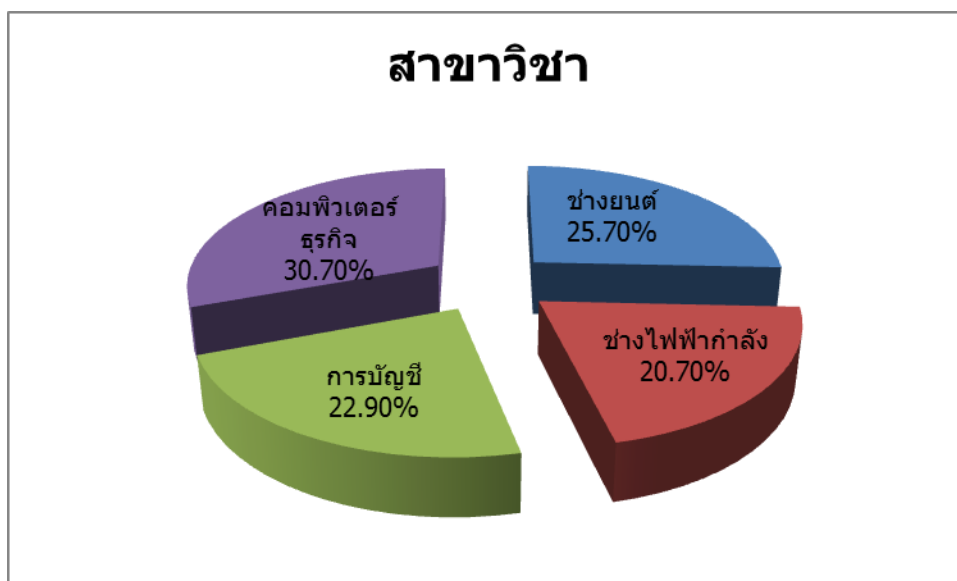

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
ช่างยนต์	36	25.70
ช่างไฟฟ้ากำลัง	29	20.70
การบัญชี	32	22.90
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	43	30.70
รวม	140	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ร้อยละ 30.70 รองลงมา ช่างยนต์ ร้อยละ 25.70 การบัญชี ร้อยละ 22.90 ช่างไฟฟ้ากำลัง ร้อยละ 20.70 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.2

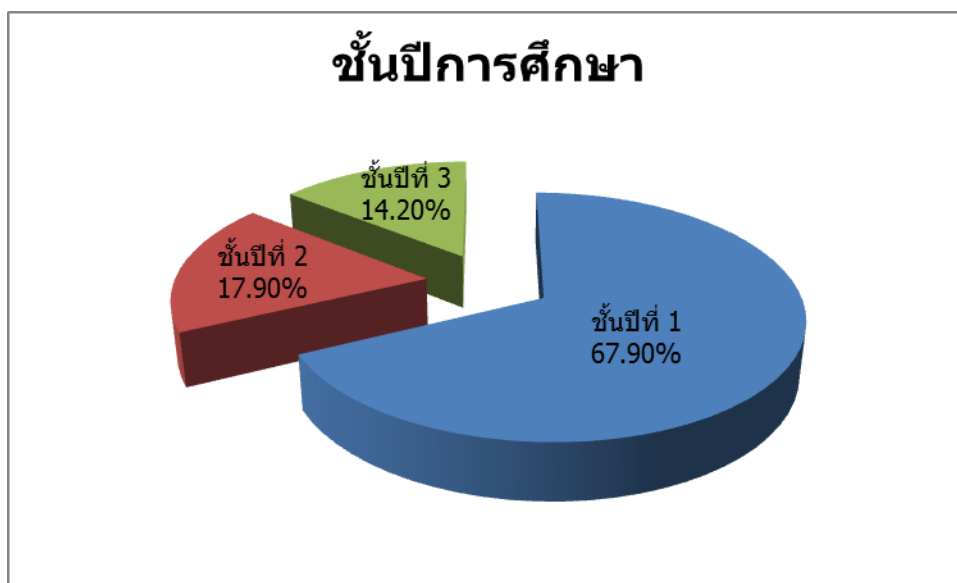

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามสาขาวิชา

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	95	67.90
ชั้นปีที่ 2	25	17.90
ชั้นปีที่ 3	20	14.20
รวม	140	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีชั้นปีการศึกษา ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 67.90 รองลงมา ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 17.90 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 14.20 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.3

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

4.2 วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

4.2.1 วิเคราะห์ปัญหา

ปัญหาการยกพวกตีกันเป็นปัญหาสังคม กรณีเด็กนักเรียนยกพวกตีกัน มักกลายเป็นเรื่องหวือหวา หรือถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์หาทางแก้ไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นก็เงียบหายไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมก็ดูประหนึ่งว่าจะไม่ติดตามดำเนินงานให้ต่อเนื่อง กลายเป็นปัญหาที่รับรู้กันจนชินชา จะเป็นเรื่องใหญ่ก็ต่อเมื่อมีผลกระทบไปถึงบุคคลอื่น เช่น กรณีนักเรียนอาชีวะยกพวกถล่มกันแล้วลูกหลงไปถูกชาวบ้านเสียชีวิต หรือความรุนแรงถึงขั้นมากพอจะขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ตลอด เสมือนว่าปัญหาไม่เคยถูกนำมาแก้ไขเลย ปัญหานี้เป็นเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชน และดูท่าจะขยายวงกว้างออกไปไม่เฉพาะแต่นักเรียนอาชีวะเท่านั้น แต่เหล่านักเรียนชาล้นก็มีการยกพวกตีกัน และลามไปสู่การใช้อาวุธทั้งมีดและปืน ทำให้ความรุนแรงความสูญเสียมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคมต้องหันกลับมาให้ความสำคัญในการแก้ไข อาจจะต้องถึงขั้นพิจารณาว่า กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพได้จริงเพียงใด นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ที่มีหน้าที่โดยตรงและใกล้ชิด ต้องเข้าใจปัญหา ต้องเข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งเข้าใจโลกของเยาวชน รู้หลักด้านจิตวิทยาที่จะชี้นำไปในเส้นทางที่ถูกต้อง อย่าปล่อยให้เรื่องนี้เป็นโรคหลักปิดล็อกปิดผลุบ ๆ โผล่ ๆ ทำแบบลูปหน้าปะจมูก จนสังคมชาชินว่า นักเรียนนักร้องแก๊งค์ก็ไม่มีวันหมด

4.2.2 วิเคราะห์สาเหตุปัญหา

สาเหตุปัญหามาจากการคบเพื่อนของนักเรียน โดยเฉพาะ

1. ค่านิยมเรื่องสถาบัน เป็นค่านิยมที่ถ่ายทอดจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ด้วยการปลูกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่
2. ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น เนื่องจากผู้ปกครองต้องไปทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิดกับลูก ไม่มีเวลาปลูกฝังทัศนคติในการคบเพื่อน
3. การเข้ากลุ่มกับเพื่อนในโรงเรียน จะแบ่งแยกกันชัดเจนเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มเด็กเรียนดี กลุ่มเด็กกิจกรรม กลุ่มเด็กหลังห้อง ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กหลังห้อง

4.2.3 แนวทางแก้ไขปัญหา

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกรง แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำไปประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

สรุปได้ว่า ปัญหาคบเพื่อนกติกกันของเด็กนักเรียนระดับ ปวช. เป็นปัญหาสังคม ที่มีสาเหตุมาจากค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลูกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ ครอบครัวขาดความอบอุ่น และกลุ่มเด็กหลังห้องในโรงเรียน สามารถหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกรง แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำไปประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

4.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชา และชั้นปี การศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกันซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านมิตรมีอุปการะ				
ชาย	79	3.55	.74	เกือบทุกครั้ง
หญิง	61	3.81	.58	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.66	.69	เกือบทุกครั้ง
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข				
ชาย	79	3.35	.84	บางครั้ง
หญิง	61	3.63	.55	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.47	.74	เกือบทุกครั้ง
ด้านมิตรแนะนำประโยชน์				
ชาย	79	3.18	1.00	บางครั้ง
หญิง	61	3.47	.75	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.31	.91	บางครั้ง
ด้านมิตรมีความรักใคร่				
ชาย	79	3.44	.77	เกือบทุกครั้ง
หญิง	61	3.77	.55	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.58	.70	เกือบทุกครั้ง
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน				
ชาย	79	3.38	.75	บางครั้ง
หญิง	61	3.67	.46	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.51	.66	เกือบทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำแนกตามเพศโดยรวมมีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. เพศชายมีการนำไปใช้อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรมีความรักใคร่ อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ส่วนเพศหญิงมีการนำไปใช้อยู่ในระดับเกือบทุกครั้งทุกด้าน

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบความแตกต่างการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	SD	t-test	df	Sig.
ด้านมิตรมีอุปการะ						
ชาย	79	3.55	.74	-2.35	137.98	.06
หญิง	61	3.81	.58			
รวม	140	3.66	.69			
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข						
ชาย	79	3.35	.84	-2.23	138	.00*
หญิง	61	3.63	.55			
รวม	140	3.47	.74			
ด้านมิตรแนะนำประโยชน์						
ชาย	79	3.18	1.00	-.18	138	.01*
หญิง	61	3.47	.75			
รวม	140	3.31	.91			
ด้านมิตรมีความรักใคร่						
ชาย	79	3.44	.77	-2.78	138	.00*
หญิง	61	3.77	.55			
รวม	140	3.58	.70			
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน						
ชาย	79	3.38	.75	-2.60	138	.00*
หญิง	61	3.67	.46			
รวม	140	3.51	.66			

*P<.05

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ ต่างกันโดยรวมทั้ง 4 ด้านมีการนำหลัก มิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ ต่างกัน ด้าน มิตรมีอุปการะ มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านมิตรร่วม ทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และด้านมิตรมีความรักใคร่ มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียน ระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้าน มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านมิตรมีอุปการะ				
ช่างยนต์	36	3.32	.70	บางครั้ง
ช่างไฟฟ้ากำลัง	29	3.63	.76	เกือบทุกครั้ง
การบัญชี	32	3.60	.66	เกือบทุกครั้ง
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	43	4.01	.49	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.66	.69	เกือบทุกครั้ง
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข				
ช่างยนต์	36	3.25	.80	บางครั้ง
ช่างไฟฟ้ากำลัง	29	3.28	.90	บางครั้ง
การบัญชี	32	3.45	.62	เกือบทุกครั้ง
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	43	3.81	.49	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.47	.74	เกือบทุกครั้ง
ด้านมิตรแนะนำประโยชน์				
ช่างยนต์	36	3.06	.90	บางครั้ง
ช่างไฟฟ้ากำลัง	29	3.16	1.07	บางครั้ง
การบัญชี	32	3.22	.78	บางครั้ง
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	43	3.68	.79	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.31	.91	บางครั้ง

สาขาวิชา	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านมิตรไมตรีรักใคร่				
ช่างยนต์	36	3.29	.76	บางครั้ง
ช่างไฟฟ้ากำลัง	29	3.48	.74	เกือบทุกครั้ง
การบัญชี	32	3.73	.63	เกือบทุกครั้ง
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	43	3.79	.57	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.58	.70	เกือบทุกครั้ง
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน				
ช่างยนต์	24	3.23	.68	บางครั้ง
ช่างไฟฟ้ากำลัง	46	3.39	.79	บางครั้ง
การบัญชี	19	3.50	.56	เกือบทุกครั้ง
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	51	3.82	.46	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.51	.66	เกือบทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำแนกตามสาขาวิชาโดยรวมมีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชา พบว่า **ด้านมิตรมีอุปการะ** ช่างยนต์ มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.32$, $SD = .70$) **ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข** ช่างยนต์และช่างไฟฟ้ากำลัง มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.25$, $SD = .80$, $\bar{X} = 3.28$, $SD = .90$) **ด้านมิตรแนะนำประโยชน์** ช่างยนต์, ช่างไฟฟ้ากำลัง และการบัญชี มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.06$, $SD = .90$, $\bar{X} = 3.16$, $SD = 1.07$, $\bar{X} = 3.22$, $SD = .78$) **ด้านมิตรมีความรักใคร่** ช่างยนต์ มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.29$, $SD = .76$) และ **โดยรวมทั้ง 4 ด้าน** ช่างยนต์และช่างไฟฟ้ากำลัง มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.23$, $SD = .68$, $\bar{X} = 3.39$, $SD = .79$)

ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านมิตรมีอุปการะ					
ระหว่างกลุ่ม	9.42	3	3.13	7.45	.00*
ภายในกลุ่ม	57.28	136	.42		
รวม	66.70	139			
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข					
ระหว่างกลุ่ม	8.00	3	2.67	5.30	.00*
ภายในกลุ่ม	68.31	136	.50		
รวม	76.31	139			
ด้านมิตรแนะนำประโยชน์					
ระหว่างกลุ่ม	9.00	3	3.00	3.82	.01*
ภายในกลุ่ม	106.79	136	.78		
รวม	115.79	139			
ด้านมิตรมีความรักใคร่					
ระหว่างกลุ่ม	5.78	3	1.92	4.20	.00*
ภายในกลุ่ม	62.45	136	.45		
รวม	68.23	139			
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	7.42	3	2.47	6.28	.00*
ภายในกลุ่ม	53.52	136	.39		
รวม	60.94	139			

*P<.05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีสาขาวิชา ต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การนำหลักมิติแรก 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิติมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ที่มีสาขาวิชาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

สาขาวิชา	\bar{X}	ช่างยนต์	ช่างไฟฟ้ากำลัง	การบัญชี	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
ด้านมิติมีอุปการะ					
ช่างยนต์	3.32	-			
ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.63	-.31	-		
การบัญชี	3.60	-.28	.02	-	
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	4.01	-.68*	-.37	-.40	-
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข					
ช่างยนต์	3.25	-			
ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.28	-.03	-		
การบัญชี	3.45	-.20	-.16	-	
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.81	-.56*	-.53*	-.36	-
ด้านมิตรแนะนำประโยชน์					
ช่างยนต์	3.06	-			
ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.16	.09	-		
การบัญชี	3.22	-.15	-.06	-	
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.68	-.61*	-.52	-.45	-
ด้านมิตรมีความรักใคร่					
ช่างยนต์	3.29	-			
ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.48	-.18	-		
การบัญชี	3.73	-.43	-.25	-	
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.79	-.49*	-.30	-.05	-

สาขาวิชา	\bar{X}	ช่างยนต์	ช่างไฟฟ้า กำลัง	การบัญชี	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน					
ช่างยนต์	3.23	-			
ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.39	-.15	-		
การบัญชี	3.50	.26	-.11	-	
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.82	-.59*	-.43*	-.32	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ **ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรแนะนำ ประโยชน์ และด้านมิตรมีความรักใคร่** สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจมีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกับสาขาวิชาช่างยนต์ **ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน** สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจมีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกับสาขาวิชาช่างยนต์ และช่างไฟฟ้ากำลัง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทผลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน **ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน** จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สาขาวิชา	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านมิตรมีอุปการะ				
ชั้นปีที่ 1	95	3.57	.68	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 2	25	4.22	.37	ทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 3	20	3.42	.69	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.66	.69	เกือบทุกครั้ง
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข				
ชั้นปีที่ 1	95	3.40	.70	บางครั้ง
ชั้นปีที่ 2	25	4.03	.30	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 3	20	3.13	.95	บางครั้ง
รวม	140	3.47	.74	เกือบทุกครั้ง

สาขาวิชา	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านมิตรณะประโยชน์				
ชั้นปีที่ 1	95	3.20	.84	บางครั้ง
ชั้นปีที่ 2	25	4.01	.32	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 3	20	2.97	1.28	บางครั้ง
รวม	140	3.31	.91	บางครั้ง
ด้านมิตรมีความรักใคร่				
ชั้นปีที่ 1	95	3.50	.73	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 2	25	4.04	.25	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 3	20	3.41	.71	เกือบทุกครั้ง
รวม	140	3.58	.70	เกือบทุกครั้ง
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน				
ชั้นปีที่ 1	95	3.42	.63	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 2	25	4.07	.24	เกือบทุกครั้ง
ชั้นปีที่ 3	20	3.23	.76	บางครั้ง
รวม	140	3.51	.66	เกือบทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำแนกตามสาขาวิชาโดยรวมมีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า **ด้านมิตรมีอุปการะ** ชั้นปีที่ 2 มีการนำไปใช้อยู่ในระดับทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.22$, $SD = .37$) **ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข** ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.40$, $SD = .70$, $\bar{X} = 3.13$, $SD = .95$) **ด้านมิตรณะประโยชน์** ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.20$, $SD = .84$, $\bar{X} = 2.97$, $SD = 1.28$) **โดยรวมทั้ง 4 ด้าน** ชั้นปีที่ 3 มีการนำไปใช้อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 3.23$, $SD = .76$)

ตารางที่ 4.10 วิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะประโยชน์ ด้านมิตรมีความรักใคร่ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านมิตรมีอุปการะ					
ระหว่างกลุ่ม	9.69	2	4.84	11.64	.00*
ภายในกลุ่ม	57.01	137	.41		
รวม	66.70	139			
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข					
ระหว่างกลุ่ม	10.43	2	5.21	10.85	.00*
ภายในกลุ่ม	65.87	137	.48		
รวม	76.30	139			
ด้านมิตรแนะประโยชน์					
ระหว่างกลุ่ม	15.58	2	7.79	10.65	.00*
ภายในกลุ่ม	100.20	137	.73		
รวม	115.78	139			
ด้านมิตรมีความรักใคร่					
ระหว่างกลุ่ม	6.37	2	3.18	7.05	.00*
ภายในกลุ่ม	61.86	137	.45		
รวม	68.24	139			
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	10.21	2	5.10	13.79	.00*
ภายในกลุ่ม	50.73	137	.37		
รวม	60.94	139			

*P<.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีชั้นปีการศึกษา ต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ที่มีชั้นปีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

สาขาวิชา	\bar{X}	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3
ด้านมิตรมีอุปการะ				
ชั้นปีที่ 1	3.57	-		
ชั้นปีที่ 2	4.22	-.64*	-	
ชั้นปีที่ 3	3.42	.14	-.79*	-
ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข				
ชั้นปีที่ 1	3.40	-		
ชั้นปีที่ 2	4.03	-.62*	-	
ชั้นปีที่ 3	3.13	.26	-.89*	-
ด้านมิตรแนะประโยชน์				
ชั้นปีที่ 1	3.20	-		
ชั้นปีที่ 2	4.01	-.80*	-	
ชั้นปีที่ 3	2.97	.22	1.03*	-
ด้านมิตรมีความรักใคร่				
ชั้นปีที่ 1	3.50	-		
ชั้นปีที่ 2	4.04	-.53*	-	
ชั้นปีที่ 3	3.41	.09	.62	-
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน				
ชั้นปีที่ 1	3.42	-		
ชั้นปีที่ 2	4.07	.65*	-	
ชั้นปีที่ 3	3.23	.18	.83*	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านมิตรมีอุปการะ ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านมิตรแนะประโยชน์ และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ชั้นปีที่ 2 มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 ส่วนด้านมิตรมีความรักใคร่ ชั้นปีที่

1 มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกับชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ

ปัญหา	จำนวน	แนวทางแก้ไขปัญหา	จำนวน
1. เพื่อนขอยืมเงิน ขอลอกการบ้าน	5	1. ควรมีความใจช่วยเหลือเพื่อน ถ้าหากเราอยู่ในสถานะที่พอจะช่วยเหลือได้ ให้เพื่อนขอยืมเงิน เวลาเพื่อนมีเงินก็จะนำมาคืน และให้คำแนะนำสำหรับการบ้าน ดีกว่าให้เพื่อนลอกเฉย ๆ เพราะจะทำให้เพื่อนเข้าใจด้วย	5
รวม	5	รวม	5

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 5 คน ได้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีอุปการะ มากที่สุดคือ เพื่อนขอยืมเงิน ขอลอกการบ้าน จึงควรมีความใจช่วยเหลือเพื่อน ถ้าหากเราอยู่ในสถานะที่พอจะช่วยเหลือได้ ให้เพื่อนขอยืมเงิน เวลาเพื่อนมีเงินก็จะนำมาคืน และให้คำแนะนำสำหรับการบ้าน ดีกว่าให้เพื่อนลอกเฉย ๆ เพราะจะทำให้เพื่อนเข้าใจด้วย

ตารางที่ 4.13 จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันด้านมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์

ปัญหา	จำนวน	แนวทางแก้ไขปัญหา	จำนวน
1. นำเรื่องของเพื่อนไปบอกต่อนินทาเพื่อน พุดลับหลังเพื่อน	4	1. ไม่ควรนำความลับของเพื่อนมาเปิดเผย	4
2. ไม่มีรถกลับบ้าน	3	2. เพื่อนมีน้ำใจขับรถไปส่งที่บ้านด้วยความปลอดภัย	3
3. ทำกิจกรรมตอนไปเข้าค่าย	2	3. ควรมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะบางคนอาจจะ เป็นประสบการณ์ครั้งแรกที่ไปพัก ค้างแรมที่อื่นกับคนอื่น ที่มีใช้ สมาชิกในครอบครัว	2
รวม	9	รวม	9

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 9 คน ได้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มากที่สุดคือ นำเรื่องของเพื่อนไปบอกต่อนินทาเพื่อน พุดลับหลังเพื่อน ไม่ควรนำความลับของเพื่อนมาเปิดเผย รองลงมา คือ ไม่มีรถกลับบ้าน เพื่อนมีน้ำใจขับรถไปส่งที่บ้านด้วยความปลอดภัย และน้อยที่สุดคือทำกิจกรรมตอนไปเข้าค่าย ควรมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะบางคนอาจจะเป็นประสบการณ์ครั้งแรกที่ไปพักค้างแรมที่อื่นกับคนอื่น ที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 4.14 จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรณะประโยชน์

ปัญหา	จำนวน	แนวทางแก้ไขปัญหา	จำนวน
1. การชกต่อย	5	1. คอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา	5
รวม	5	รวม	5

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 5 คน ได้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคบเพื่อนต่อการแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรณะประโยชน์ มากที่สุดคือ การชกต่อย จึงควรคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

ตารางที่ 4.15 จำนวนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีความรักใคร่

ปัญหา	จำนวน	แนวทางแก้ไขปัญหา	จำนวน
1. ปัญหาครอบครัว	3	1. ไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของเพื่อนเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้	3
รวม	3	รวม	3

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 3 คน ได้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ด้านมิตรมีความรักใคร่ มากที่สุดคือ ปัญหาครอบครัว จึงควร

ไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของเพื่อนเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือเป็นตัวแทนนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาล อ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีดังนี้

4.5.1 มิตรแท้ของท่านมีลักษณะอย่างไร

นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของมิตรแท้ไว้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “ลักษณะของมิตรแท้จะต้องไม่โกหก มีความซื่อสัตย์ ไม่นำเรื่องของเพื่อนไปนินทาหลัง หลัง ต้องช่วยเหลือกันในเวลาที่เพื่อนเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “มิตรแท้จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเวลาที่เดือดร้อน มีความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ และไม่โกหกกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “มิตรแท้จะต้องมีน้ำใจต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามที่เดือดร้อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “ลักษณะมิตรแท้ที่ต้องการต้องมีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “ลักษณะมิตรแท้ที่ดีต้องมีน้ำใจ มีความจริงใจ เป็นที่พึ่งพาได้ในยามเดือดร้อน ไม่ทอดทิ้งกัน มีความซื่อสัตย์ ไม่หักหลังเพื่อนด้วยกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “ลักษณะมิตรแท้ต้องเป็นคนดี มีนิสัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ให้โอกาสผู้อื่น ต้องเป็นคนที่คิดบวก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559) กล่าวว่า “ลักษณะมิตรแท้ต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นที่พึ่งพายามยาก”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า “ลักษณะของมิตรแท้ ต้องไม่โกหก มีความซื่อสัตย์ ไม่นำเรื่องของเพื่อนไปนินทาลับหลัง ต้องช่วยเหลือกันในเวลาที่เพื่อนเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน มีความจริงใจ ต้องมีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ไม่ทอดทิ้งกัน ไม่หักหลังเพื่อนด้วยกัน ต้องเป็นคนดี มีนิสัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง ให้โอกาสผู้อื่น ต้องเป็นคนที่คิดบวก เป็นที่พึ่งพายามยาก” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี เพราะคนดีเป็นที่รักของเหล่าเทวดาและมนุษย์

4.5.2 ท่านอุปการะมิตรในเรื่องใดบ้าง

นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอุปการะ มิตรในเรื่องต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนเดือดร้อนและ ขอความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาในยามที่เพื่อนมีปัญหา คอยปลอบใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “จะเป็นกำลังใจให้เพื่อนในยามที่เพื่อนมีปัญหา คอย ช่วยเหลือในยามที่เพื่อนเดือดร้อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องการเรียน เช่น อธิบายเรื่องที่ เพื่อนไม่เข้าใจ ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องการเรียน เป็นที่ ปรึกษายามเพื่อนมีปัญหา เป็นกำลังใจให้กันและกัน ให้เพื่อนยืมเงินในยามที่เพื่อนมีปัญหาด้าน การเงิน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ให้คำแนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องกิจกรรม การเรียน เป็นที่ปรึกษายามเพื่อนมีปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “เป็นกำลังใจให้เพื่อน ช่วยเหลือเรื่องการเรียน ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ให้ความช่วยเหลือเรื่องการเรียน ช่วยกันทำกิจกรรม ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา ป้องกันและรักษาทรัพย์สินของเพื่อน”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า “การอุปการะมิตรใน เรื่องต่าง ๆ เช่น ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนเดือดร้อนและขอความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา ในยามที่เพื่อนมีปัญหา ให้คำแนะนำ คอยปลอบใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ เป็นกำลังใจให้เพื่อนในยามที่ เพื่อนมีปัญหา ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องการเรียน อธิบายเรื่องที่เพื่อนไม่เข้าใจ ให้มีความเข้าใจมาก

ยิ่งขึ้น ให้เพื่อนยืมเงินในยามที่เพื่อนมีปัญหาด้านการเงิน ช่วยกันทำกิจกรรม ป้องกันและรักษาทรัพย์สินของเพื่อน” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ให้ยืมเป็นที่รักเสมอ

4.5.3 ท่านร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรในเรื่องใดบ้าง

นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรไว้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “การร่วมสุขร่วมทุกข์กับเพื่อนจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เช่น ตอนทำความผิดและโดนคุณครูตักเตือน และทำโทษ ก็จะได้รับผิดชอบด้วยกันทั้งชั้น ไม่ทอดทิ้งกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “มีเรื่องสนุกก็มีความสุขด้วยกัน ยามโศกเศร้า เสียใจก็จะทุกข์ไปด้วยกัน เพราะเพื่อนไม่เคยทิ้งกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ร่วมสุขร่วมทุกข์ในเรื่องการเรียน การทำกิจกรรม และการเล่นกีฬา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ร่วมสุขร่วมทุกข์กับเพื่อนในเรื่องการเดินทางมาโรงเรียน เพราะเพื่อนที่มีรถจะมารับและมาส่งที่บ้านด้วยความปลอดภัย และจะในยามที่เพื่อนไม่มีเงินก็จะให้ยืมก่อนเสมอ พอเพื่อนมีเงินก็จะนำมาคืน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตร ในเรื่องต่าง ๆ คือ ทำกิจกรรมด้วยกัน เรียนด้วยกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน เล่นกีฬาด้วยกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ใช้ชีวิตในวัยเรียนด้วยกันอย่างคุ้มค่า เป็นกำลังใจให้กันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ใช้ชีวิตประจำวันด้วยกัน ช่วยเหลือเรื่องการเรียน ช่วยกันทำกิจกรรม ให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษา ดูแลซึ่งกันและกัน”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า “การร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ตอนทำความผิดและโดนคุณครูตักเตือน ถูกทำโทษ ได้รับผิดชอบด้วยกันทั้งชั้น ไม่ทอดทิ้งกัน มีเรื่องสนุกก็มีความสุขด้วยกัน ยามโศกเศร้า เสียใจก็จะทุกข์ไปด้วยกัน ทำกิจกรรม เล่นกีฬา เดินทางมาโรงเรียนพร้อมกัน ใช้ชีวิตในวัยเรียนอย่างคุ้มค่า ช่วยเหลือดูแลในยามเจ็บไข้ได้ป่วย” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สถานการณ์สร้างคน คนสร้างมิตรภาพ การผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาด้วยกันจะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้น

4.5.4 ท่านแนะนำมิตรในเรื่องใดบ้าง

นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำแนะนำมิตรในเรื่องต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “แนะนำมิตรในทางที่ดี เช่น ให้คำแนะนำเพื่อนในเรื่องการเรียน มีความรับผิดชอบในเรื่องการเรียน ส่งการบ้านหรือส่งงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “จะแนะนำเพื่อนในเรื่องการเรียน เช่น ให้ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง แนะนำไม่ให้เพื่อนเหลวไหล ทอดทิ้งการเรียน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “แนะนำและตักเตือนเพื่อนในเรื่องความประพฤติที่ไม่เหมาะสม เช่น การชกต่อย การสูบบุหรี่ การคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียน เป็นต้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “แนะนำเรื่องการเรียน การคบเพื่อนต่างเพศ การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เป้าหมายในชีวิต การวางแผนเพื่อเรียนต่อในอนาคต”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “แนะนำเพื่อนในเรื่องการเรียน การคบเพื่อนต่างเพศ ความรักในวัยเรียน คอยตักเตือน เป็นที่ปรึกษาในยามเพื่อนมีปัญหา เป็นกำลังใจให้เพื่อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ให้คำแนะนำในเรื่องการเรียน การคบเพื่อนต่างเพศ และชวนเพื่อนเล่นกีฬา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “แนะนำเรื่องการเรียน การใช้ชีวิตประจำวัน”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า “แนะนำมิตรในเรื่องที่ดี เช่น ให้คำแนะนำเพื่อนในเรื่องการเรียน มีความรับผิดชอบในเรื่องการเรียน ส่งการบ้านหรือส่งงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ไม่ให้ทอดทิ้งการเรียน หลีกเลี่ยงการชกต่อย การสูบบุหรี่ การคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียน การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน วางเป้าหมายในชีวิต การวางแผนเพื่อเรียนต่อในอนาคต ชวนเพื่อนเล่นกีฬา” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดี ย่อมนำพาชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในชีวิต

4.5.5 ท่านมีความรักใคร่มิตรในด้านใดบ้าง

นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรักใคร่มิตรในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ควรเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน และควรมีสัมมาคาราวะกับคุณครู รู้จักมารยาทในการอยู่ร่วมกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ควรรู้จักเคารพผู้อาวุโสกว่า เช่น คุณพ่อ คุณแม่ และคุณครู ควรเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนหนังสือ เพราะกำลังอยู่ในวัยเรียน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ให้ความรักใคร่มิตรที่มีนิสัยดี มีความประพฤติดี”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “รู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจที่เพื่อน ๆ มิให้เรา คอยให้คำปรึกษา แนะนำสิ่งดี ๆ ตักเตือนให้แนวทางที่มีประโยชน์ และช่วยเหลือกันในยามที่เดือดร้อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “นอกจากครอบครัวแล้วเพื่อนเป็นคนที่คอยเป็นกำลังใจให้ เป็นที่ปรึกษาในยามมีปัญหา ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียน เป็นเพื่อนกันตลอดไป กระทำสิ่งที่ดีต่อกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “รักใคร่มิตรสหายดุจพี่น้องร่วมสายโลหิต”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “รักใคร่มิตรที่มีอุปการะคุณแก่เรา ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย จำนวน 7 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า “มีความรักใคร่มิตรที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียน เป็นคนมีสัมมาคาราวะกับคุณครู รู้จักมารยาทในการอยู่ร่วมกัน มีนิสัยดี มีความประพฤติดี คอยให้คำปรึกษา แนะนำสิ่งดี ๆ ตักเตือนให้แนวทางที่มีประโยชน์ และช่วยเหลือกันในยามที่เดือดร้อน รักใคร่มิตรสหายดุจพี่น้องร่วมสายโลหิต” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว ย่อมเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่พบเจอเสมอ

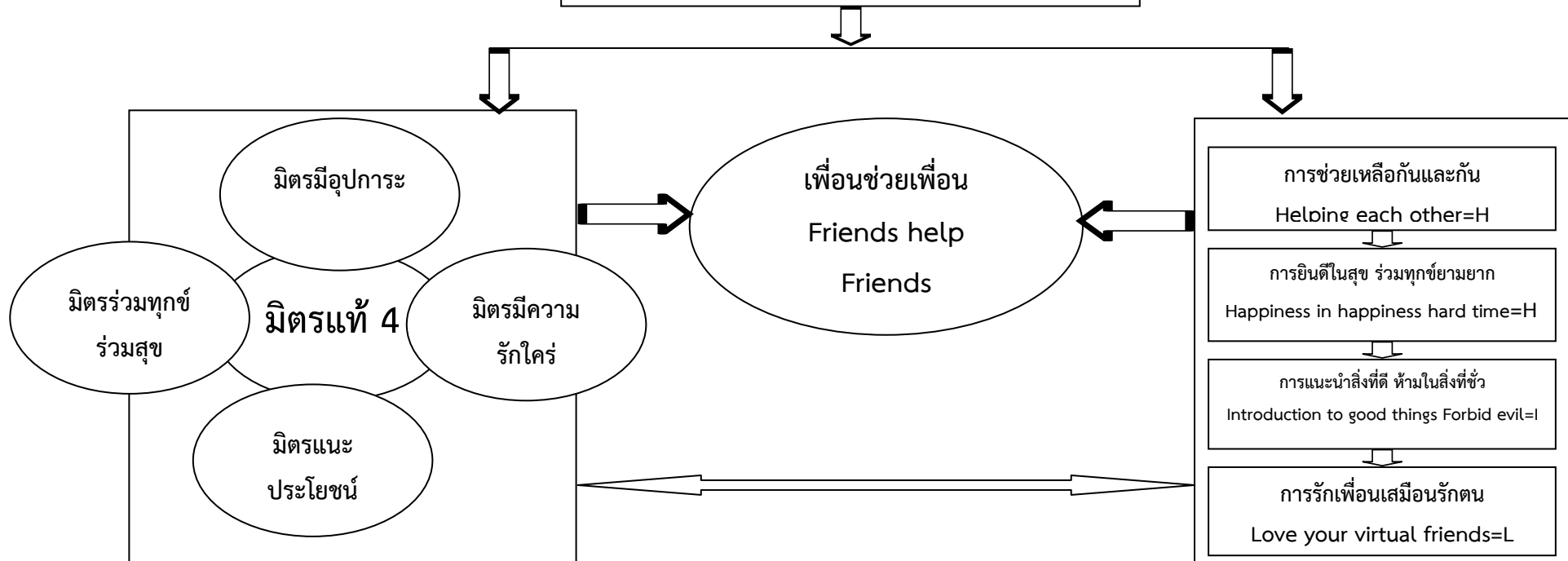
4.6 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่สรุปได้จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มาเป็นตัวกำหนดรูปแบบรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

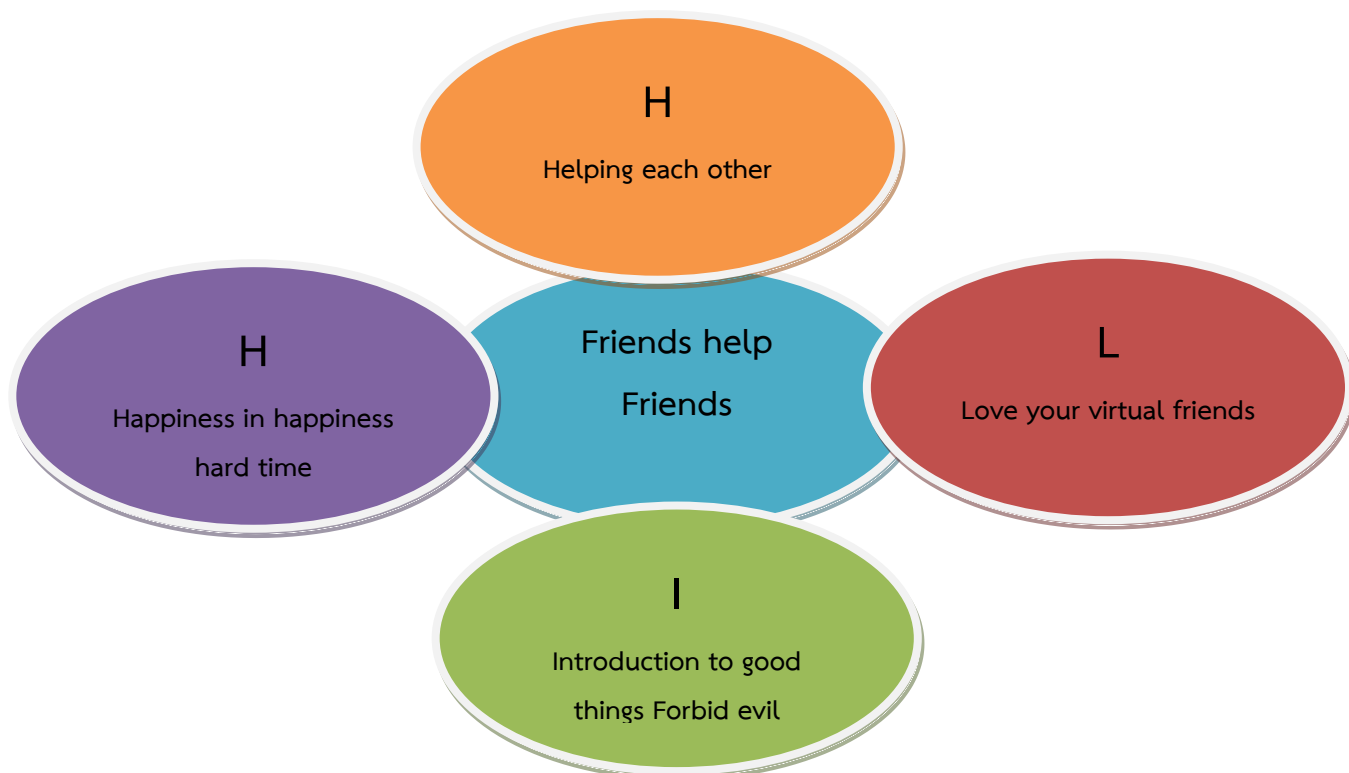
ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช.

การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

แผนภูมิที่ 4.4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน อธิบายได้ว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช. สามารถลดปัญหาได้ ด้วยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ซึ่งประกอบด้วย มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ซึ่งผลจากการนำหลักธรรมดังกล่าวไปใช้ ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันและกัน ระหว่างเพื่อน ครอบครัวยุทธศาสตร์ การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก เมื่อเพื่อนได้ดีก็แสดงความยินดี และให้ความช่วยเหลือในยามเพื่อนลำบาก การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำสิ่งที่ดี เช่น การทำการบ้าน การใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้ามมิให้เพื่อนทำในสิ่งที่ชั่ว เช่น ห้ามมิให้ชกต่อยกัน ห้ามมิให้หนีการเรียน เตือนสติเพื่อนถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงชู้สาวในวัยเรียน และการรักเพื่อนเสมือนรักตน

แผนภูมิที่ 4.5 HHIL Model

4.7 คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน มี 5 บท คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สถานการณ์การยกพวกตีกัน บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน บทที่ 4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมาณพลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ มีเนื้อหาโดยสังเขปดังนี้

บทนำ คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อนำ หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ ประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน และเพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็น กัลยาณมิตร

สถานการณ์การยกพวกตีกัน กรณีเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างโรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลอุตสาหกรรมกรุงเทพกับโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ จนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตว่า ภายหลังรับรายงานเหตุได้ดำเนินการออกคำสั่งให้ปิดการเรียนการสอนทั้งสองโรงเรียนคู่กรณีเป็นเวลา 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ 24-30 มกราคม เพื่อป้องกันการแก้แค้น ทะเลาะวิวาทลุกลามขึ้น พร้อมทั้งได้นัดหมายผู้บริหารของทั้งสองโรงเรียนมาประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในวันที่ 25 มกราคม นี้ เวลา 10.00 น. สำหรับเหตุวิวาทดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นในช่วงนอกเวลาเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลได้ยาก และก่อนหน้าเกิดเหตุเพียง 2 วัน เพิ่งเข้าตรวจค้นอาวุธในสถาบัน สังเกตว่านักเรียนที่มักก่อปัญหาทะเลาะวิวาทเป็นนักเรียนภาคบ่าย แต่นักเรียนภาคปกติมักไม่ก่อเรื่อง จึงมีแนวคิดว่าจะหากพบการก่อเหตุซ้ำอีกจะไม่อนุญาตให้โรงเรียนเปิดรับนักเรียน ในภาคบ่ายอีก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้สั่งการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สั่งปิดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งเป็นเวลา 7 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม เป็นต้นไป พร้อมกันนี้ ได้มอบให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง หากโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ปล่อยปละละเลยจนทำให้นักเรียนไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก็อาจจะสั่งปิดถาวรได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเคยกำหนดมาตรการออกมาก่อนหน้านี้ ส่วนนักเรียนที่ก่อเหตุทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้แล้ว จึงสั่งให้ สช. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและอย่าคิดว่าเป็นนักเรียนแล้วจะได้รับการลดหย่อน (<http://news.sanook.com/> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

หลักมิตรแท้ 4 พระพุทธเจ้าทรงแบ่งมิตรในทมิฬกายเป็น 2 ประเภท คือ มิตรเทียมกับมิตรแท้ ดังรายละเอียดดังนี้

พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ มิตรแท้ กับมิตรเทียม

1) มิตรแท้ แบ่งย่อยเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

(1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร)

- (2) มิตรร่วมสุข ร่วมทุกข์ (สมานสุขทุกขมิตร)
- (3) มิตรณะประโยชน์ (อัตถักขาเยมิตร)
- (4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปกมิตร) (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209)

2) มิตรเทียม คือ มิตรไม่แท้ มิตรไม่ดี ไม่มีความจริงใจ เป็นศัตรูที่มาในรูปของมิตร หรือมิตรเทียม แบ่งย่อยออกเป็น 4 ประเภท คือ

- (1) คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว (อัญญทัตถุหระ)
- (2) คนดีแต่พุด (วจีปรมะ)
- (3) คนที่ชอบพุดประจบ (อนุปปิยาภาณิ)
- (4) คนที่ชักนำเพื่อนในทางเสื่อม (อปายสหาย) (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 254, หน้า 207)

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน

บทสรุป คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ **ข้อเสนอแนะ**กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายให้เขียนในหลักสูตรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กฎเกณฑ์ กฎหมายและข้อระเบียบอย่างปกติสุข โดยยึดหลักมิตรแท้ 4 ประการ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” นี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล จำนวน 214 คน โดยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อ จำนวน 214 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 140 คน เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากแบบทดแทน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือเป็นตัวแทนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และสถิติอนุमानหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. เพศชาย ร้อยละ 56.40 และเพศหญิง ร้อยละ 43.60 มีสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ร้อยละ 30.70 รองลงมา ช่างยนต์ ร้อยละ 25.70 การบัญชี ร้อยละ 22.90 ช่างไฟฟ้ากำลัง ร้อยละ 20.70 ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 67.90 รองลงมา ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 17.90 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 14.20

5.1.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชาและชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนโดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อแยกทดสอบเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชาและชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **ด้านมิตรมีอุปการะ** คือ เพื่อนขอยืมเงิน ขอลอกการบ้าน จึงควรมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ถ้าหากเราอยู่ในสถานะที่พอจะช่วยให้ เพื่อนขอยืมเงิน เวลาเพื่อนมีเงินก็จะนำมาคืน และให้คำแนะนำสำหรับการบ้าน ดีกว่าให้เพื่อนลอกเฉย ๆ เพราะจะทำให้เพื่อนเข้าใจด้วย

2) **ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข** คือ นำเรื่องของเพื่อนไปบอกต่อ นินทาเพื่อน พุดลับหลังเพื่อน ไม่ควรนำความลับของเพื่อนมาเปิดเผย ไม่มีรถกลับบ้าน เพื่อนมีน้ำใจขับรถไปส่งที่บ้านด้วยความปลอดภัย ทำกิจกรรมตอนไปเข้าค่าย ควรมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะบางคนอาจจะเป็นประจำครั้งแรกที่ไปพักค้างแรมที่อื่นกับคนอื่น ที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว

3) **ด้านมิตรแนะนำปรึกษา** คือ การชกต่อย จึงควรคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

4) **ด้านมิตรมีความรักใคร่** คือ ปัญหาครอบครัว จึงควรไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของเพื่อนเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีดังนี้

1) **มิตรแท้ของท่านมีลักษณะอย่างไร** พบว่า ลักษณะของมิตรแท้ ต้องไม่โกหก มีความซื่อสัตย์ ไม่นำเรื่องของเพื่อนไปนินทาลับหลัง ต้องช่วยเหลือกันในเวลาที่เพื่อนเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน มีความจริงใจ ต้องมีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งกัน ไม่หักหลังเพื่อน ต้องเป็นคนดี มีนิสัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง ให้ออกาสผู้อื่น คิดบวก เป็นที่พึ่งพายามยาก” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี เพราะคนดีเป็นที่รักของเหล่า เทวดาและมนุษย์

2) **ท่านอุปการะมิตรในเรื่องใดบ้าง** พบว่า การอุปการะมิตรในเรื่องต่าง ๆ เช่น ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในยามที่เพื่อนเดือดร้อนและขอความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาในยามที่เพื่อนมีปัญหา ให้คำแนะนำ คอยปลอบใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ เป็นกำลังใจให้เพื่อนในยามที่เพื่อนมีปัญหา ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องการเรียน อธิบายเรื่องที่เพื่อนไม่เข้าใจ ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ให้เพื่อนยืมเงินในยามที่เพื่อนมีปัญหาด้านการเงิน ช่วยกันทำกิจกรรม ป้องกันและรักษาทรัพย์สินของเพื่อน” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ให้ยอมเป็นที่รักเสมอ

3) **ท่านร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรในเรื่องใดบ้าง** พบว่า การร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตร ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ตอนทำความผิดและโดนคุณครูตักเตือน ถูกทำโทษ รับผิดชอบด้วยกัน ทั้งชั้น ไม่ทอดทิ้งกัน มีเรื่องสนุกก็มีความสุขด้วยกัน ยามโศกเศร้า เสียใจก็จะทุกข์ไปด้วยกัน ทำกิจกรรม เล่นกีฬา เดินทางมาโรงเรียนพร้อมกัน ใช้ชีวิตในวัยเรียนอย่างคุ้มค่า ช่วยเหลือดูแลในยามเจ็บไข้ได้ป่วย” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สถานการณ์สร้างคน คนสร้างมิตรภาพ การผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาด้วยกันจะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้น

4) **ท่านแนะนำมิตรในเรื่องใดบ้าง** พบว่า แนะนำมิตรในเรื่องที่ดี เช่น ให้คำแนะนำเพื่อนในเรื่องการเรียน มีความรับผิดชอบในเรื่องการเรียน ส่งการบ้านหรือส่งงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ไม่ให้ทอดทิ้งการเรียน หลีกเลี่ยงการชกต่อย การสูบบุหรี่ การคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียน การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน วางเป้าหมายในชีวิต การวางแผนเพื่อเรียนต่อในอนาคต ชวนเพื่อนเล่นกีฬา” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดี ย่อมนำมาพาชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในชีวิต

5) **ท่านมีความรักใคร่มิตรในด้านใดบ้าง** พบว่า มีความรักใคร่มิตรที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียน เป็นคนมีสัมมาคารวะกับคุณครู รู้จักมารยาทในการอยู่ร่วมกัน มีนิสัยดี มีความประพฤติดี คอยให้คำปรึกษา แนะนำสิ่งดี ๆ ตักเตือนให้แนวทางที่มีประโยชน์ และช่วยเหลือกันในยามที่เดือดร้อน รักใคร่มิตรสหายดุจพี่น้องร่วมสายโลหิต” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว ย่อมเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่พบเจอเสมอ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 **ผลการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน** พบว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของเด็กนักเรียนระดับ ปวช. เป็นปัญหาสังคม ที่มีสาเหตุมาจากค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลุกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ ครอบครัวยุคความอบอุ่น และกลุ่มเด็กหลังห้องในโรงเรียน สามารถหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

5.2.2 การศึกษาวิเคราะห์การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน โดยรวมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ต้องการมิตรแท้ที่มีความซื่อสัตย์ ไม่โกหก ไม่นำเรื่องของเพื่อนไปนินทาลับหลัง ต้องช่วยเหลือกันในเวลาที่เพื่อนเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน มีความจริงใจ ต้องมีน้ำใจเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งกัน ไม่หักหลังเพื่อน ต้องเป็นคนดี มีนิสัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง ให้ออกาสผู้อื่น คิดบวก เป็นที่พึ่งพายามยาก พฤติกรรมและค่านิยมในการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน มีค่านิยมในการคบเพื่อนที่เป็นไปตามสมัยนิยม ที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตกในการดำเนินชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เปิดเผยความรู้สึกรู้สึกและความต้องการของตนเองมาก ดังนั้น การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หลักธรรมมิตรแท้ 4 คือ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ไปประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อให้พบเพื่อนที่ดี เป็นกัลยาณมิตรที่มีแต่ความจริงใจ และความปรารถนาดีให้เพื่อนไปสู่ทางที่ดี มีอนาคตที่สดใส เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป จึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550, หน้า 320) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตร” แปลว่า ผู้มีความเอื้อเฟื้อดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ และสอดคล้องกับพระภิกษุญาณวชิโรดม (แห้ว) (2543, หน้า 73-75) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตรแท้” หรือ เพื่อนแท้ คือใครก็ตามที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่เรา เมื่อเรามีกิจจำเป็นเกิดขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระมหาสุภาวชิโรดม (สุ.อ. สุภาวชิโร) (2545, หน้า 45) ได้กล่าวไว้ว่า พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของมิตรได้แก่ “กัลยาณมิตร” คือ มิตรที่ดีงาม ทำให้เจริญแก่บุคคลผู้คบหา ได้แก่ ผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้สึกล้ำค่า จัดทุกข์ นำประโยชน์เกื้อกูลมาให้กับเพื่อนและคนอื่น ดังรูปวิเคราะห์ว่า บุคคลใดเป็นมิตรมีอุปการะช่วยเหลือคนอื่นโดยอาการทุกอย่าง บุคคลนั้นชื่อว่า กัลยาณมิตร

ดังกล่าวมานี้เป็นการอภิปรายโดยรวม แต่เมื่อแยกอภิปรายเป็นรายด้านคือ 1) ด้านมิตรมีอุปการะ 2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข 3) ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และ 4) ด้านมิตรมีความรักใคร่ มีดังนี้

1) ด้านมิตรมีอุปการะ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ส่วนใหญ่ต้องการให้เพื่อนที่คบค้ำครอง ป้องกันชีวิตพร้อมชื่อเสียงในเวลาที่เหมาะสมเพราะความประมาท ความคะนองตามวัย เป็นที่พึ่งได้เต็มที่ เมื่อยามประสบภัย เมื่อมีธุระจำเป็น เพื่อนก็ช่วยออกทรัพย์ให้ก่อน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัส

ในสังคาลสูตร (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 261, หน้า 210) ได้กล่าวไว้ว่า มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(1.1) ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เมื่อมิตรมีอุปการะเห็นเพื่อนตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ว่าจะเป็ความคะนองตามวัย ประมาทในการศึกษาเล่าเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อนคนนั้นตั้งอยู่ในความประมาท มิตรที่ดีทำหน้าที่ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความประมาท ให้เห็นผลประโยชน์และผลเสียจากความประมาท

(1.2) ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน มิตรแท้ยอมป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน ตนเองยอมรักษาศีลข้อที่ 2 ด้วยการไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติธรรมข้อกุศลมูลคือ ไม่คิดถือเอาของคนอื่น เมื่อจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม เห็นทรัพย์ของเพื่อนยอมรักษา

(1.3) เมื่อมีภัยก็เป็นที่พักพิงน้กได้ ภัยที่เกิดขึ้นมี 2 อย่าง คือ ภัยโดยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ ย่อมนำความสูญเสียมาสู่มนุษย์ มิตรแท้ยอมเป็นที่พึ่งพาให้ กับเพื่อนได้ และภัยอันเกิดจากมนุษย์ เช่น การวิวาท มิตรมีอุปการะก็สามารถปกป้องเพื่อนได้

(1.4) เมื่อมีกิจที่จำเป็นเกิดขึ้น ก็ช่วยโศกทรัพย์ 2 เท่าของทรัพย์ที่ต้องการในกิจนั้น มีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้ เกินกว่าที่ออกปาก มิตรมีน้ำใจเช่นนี้ สามารถให้ทรัพย์ได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่เพื่อนออกปากขอซึ่งแสดงถึงความจริงใจ ความมีน้ำใจ และความเต็มใจที่ช่วยเหลือเพื่อน และสอดคล้องกับ**พระมหาสุภวิชัย วิราม** (2545, หน้า 45) ได้กล่าวไว้ว่า พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของมิตร ได้แก่ “กัลยาณมิตร” คือ มิตรที่ดีงาม ทำให้เจริญแก่บุคคลผู้คบหา ได้แก่ ผู้สมบูรณ์ด้วยความมีศีล กำจัดทุกข์ นำประโยชน์เกื้อกูลมาให้กับเพื่อนและคนอื่น ดังรูปวิเคราะห์ว่าบุคคลใดเป็นมิตรมีอุปการะช่วยเหลือคนอื่นโดยอาการทุกอย่าง บุคคลนั้นชื่อว่า กัลยาณมิตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ **วรานิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์** (2556, 116 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1) คำว่ามิตรหรือกัลยาณมิตรมีความหมายดั่งนี้ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตร หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตรมีรากศัพท์เดียวกันกับเมตตา มีความรักใคร่ สนับสนุนกันสุขหรือทุกข์ก็ไม่ทิ้งกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มีหลายคำ คือ มิตร เกลอ สหาย หมายถึง เพื่อน เกลอ หรือสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือชั้นวรรณะ เป็นต้น ความหมายขยาย เป็นความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคล แต่ขยายไปถึงการสื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น ที่คนจะต้องเกี่ยวข้อง ศึกษาเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกสื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดี ก็จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมิตรออกเป็น 2 ประเภท คือ มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ เป็นมิตรที่ควรคบหาสมาคม

พระพุทธศาสนาสรรเสริญให้คบมิตรประเภทนี้ เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตตน มิตรเทียม เป็นมิตรที่ไม่ควรคบหาสมาคม ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คบกันเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ใครคบจะทำให้ตนเองไม่มีความสุข ทั้งยังทำให้ผู้อื่นติเตียน 2) การคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มีหลักธรรมหลายหลักธรรมที่สามารถนำมายึดถือมาเป็นแนวทางในการเลือกคบมิตร เช่น สังคหวัตถุ 4 มงคลสูตร ทิศ 6 เป็นต้น หลักธรรมเหล่านี้สามารถสนับสนุน เกื้อกูล ส่งเสริม ให้มิตรคบกันได้ดียิ่งขึ้น 3) ประโยชน์ของการศึกษาหลักการคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นก็คือ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกคบมิตร และทราบถึงหลักและวิธีการเลือกคบมิตรรวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการคบมิตรทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ได้มิตรที่ดี นำมาซึ่งประโยชน์สุขในชีวิตประจำวันและอนาคตต่อไป

2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ส่วนใหญ่เมื่อประสบปัญหาเดือดร้อน เพื่อนก็ไม่ละทิ้ง เพื่อนที่คบคอยปิดความลับไม่ให้แพร่งพราย เพื่อป้องกันภัยอันตรายอันเกิดขึ้น เพื่อนที่คบขยายความลับของเขาให้ฟัง เพื่อให้นำไปเป็นบทเรียนสำหรับป้องกันตนเอง เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติฉิบหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ ฉะนั้นจึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ดังที่**พระพุทธเจ้าตรัสในสังคหวัตถุ** (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209) ดังความว่า มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข (สมานสุขทุกขมิตร) มีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

(2.1) บอกความลับแก่เพื่อน ไม่บอกเรื่องอันเป็นความลับของตนแก่คนอื่น แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้ ตามปกติคนที่ไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะบอกความลับ

(2.2) ปิดความลับของเพื่อน ย่อมรักษาความลับที่เพื่อนกล่าวโดยที่คนอื่นไม่ล่วงรู้ ความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายแสดงถึงความจริงใจต่อกันมาก ด้วยความหวังว่า ความลับของตนจะไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

(2.3) ไม่ละทิ้งในยามอันตราย เมื่อภัยเกิดขึ้น มิตรมีอุปการะยอมไม่ทอดทิ้ง

(2.4) แม้ชีวิตก็อาจจะสละเพื่อประโยชน์ของเพื่อนได้ หมายความว่า ชีวิตของตนก็เป็นอันสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ ไม่คำนึงถึงชีวิตของตนทำการงานให้เพื่อนอย่างเดียว และสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระมหาทองพูน สติสมปนโน (เสือเขียว)**, (2547, หน้า 70-71) กล่าวว่า การคบคนพาลจัดเป็นอัปมงคล เพราะเป็นเหตุให้ผู้คบมีแต่ความเสื่อมเสีย ทำให้ฐานะของตนตกต่ำกว่าภาวะเดิม มีใจเลวร้ายและกิริยาวาจาขัดต่อความดีงามและความสงบสุขของสังคม ชีวิตเดือดร้อน รุนวายด้วยภัย อุบาทว์และอุปสรรค เป็นคนมีความยุ่งทั้งข้างในและข้างนอก ส่วนการไม่คบคนพาลนั้น เป็นการหลีกเลี่ยงความเป็นศัตรูแก่ตนและคนอื่น ด้วยพฤติการณ์ที่ไม่เข้าไปคบกับคนพาล 7 อย่าง เพราะการไม่คบคน

พาลถือว่าเป็นมงคลชีวิตข้อหนึ่งในมงคล 38 เป็นเหตุให้เจริญด้วยสมบัติทั้งหลาย มีวัฒนธรรมที่เหมาะสม แก่สังคม เลื่อนฐานะของตนให้ดีขึ้นกว่าภาวะเดิม มีกิริยาวาจาใจดีงาม มีชีวิตเกษมปลอดภัย ปราศจากอุบาทว์และอุปสรรค อยู่สงบสุขขึ้นบาน มุ่งมั่นแต่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นมงคล สร้างบารมี อบรม วาสนา ดำเนินชีวิตให้ก้าวขึ้นสู่คุณความดีเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่นต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ **วรานิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์** (2556, 116 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักในการเลือกคบมิตรตาม หลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1) คำว่ามิตร หรือกัลยาณมิตรมีความหมายดังนี้ ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตร หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตรมีรากศัพท์เดียวกันกับ เมตตา มีความรักใคร่ สนับสนุนกันสุขหรือทุกข์ก็ไม่ทิ้งกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มีหลายคำ คือ มิตร เกลอสหาย หมายถึง เพื่อน เกลอสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือ ชั้นวรรณะ เป็นต้น ความหมายขยาย เป็นความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคล แต่ขยายไปถึงการ สื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น ที่คนจะต้องเกี่ยวข้อง ศึกษาเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกสื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดี ก็จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมิตรออกเป็น 2 ประเภท คือ มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ เป็นมิตรที่ควรคบหาสมาคม พระพุทธศาสนาสรรเสริญให้คบมิตรประเภทนี้ เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตตน มิตรเทียม เป็นมิตรที่ไม่ควรคบหาสมาคม ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คบกันเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ใครคบบจะทำให้ตนเองไม่มีความเจริญ ทั้งยังทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 2) การ คบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มีหลักธรรมหลายหลักธรรมที่สามารถนำมายึดถือมาเป็น แนวทางในการเลือกคบมิตร เช่น สังคหวัตถุ 4 มงคลสูตร ทิศ 6 เป็นต้น หลักธรรมเหล่านี้สามารถ สนับสนุน เกื้อกูล ส่งเสริม ให้มิตรคบกันได้ดียิ่งขึ้น 3) ประโยชน์ของการศึกษาหลักการคบมิตรตาม หลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นก็คือ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกคบ มิตร และทราบถึงหลักและวิธีการเลือกคบมิตรรวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการคบมิตรทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้ได้มิตรที่ดี นำมาซึ่งประโยชน์สุขในชีวิตประจำวันและอนาคตต่อไป

3) ด้านมิตรณะประโยชน์ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับบางครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ส่วนใหญ่มีเพื่อนคอยห้ามให้เว้นจากการทำ ความชั่ว แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ฉะนั้นจึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับบางครั้ง ดังที่**พระพุทธเจ้าตรัสในสังคหวัตถุ** (ที.ปา. เล่ม 11 ข้อ 260, หน้า 209) มิตรณะประโยชน์ (อัครกษายีมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(3.1) ห้ามมิให้ทำความชั่ว คือ จะทำให้เสียหายคอยห้ามปราม มิให้เพื่อนกระทำชั่ว คือ อุกุศลกรรม

(3.2) แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี มิตรณะประโยชน์ยอมให้ประกอบความดี ระลึกถึงคุณของ พระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ รัชกาลีล ประกอบแต่กุศลกรรม

(3.3) ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายให้เข้าใจ สิ่งที่ละเอียด ลึกซึ้งมาก อันประกอบ ด้วยสิ่งที่เป็นมงคลคณา อันเป็นถ้อยคำที่ทำให้จิตเบิกบาน แจ่มใส

(3.4) บอกทางสวรรค์ให้ มิตรผู้แนะนำยอมอธิบายให้เห็นชนทั้งหลายกระทำความดียอมเกิด ในสวรรค์ การกล่าวเช่นนี้เป็นการบอกผลแห่งความดี บอกถึงผลที่ตนควรได้รับเมื่อทำความดีเป็น อานิสงส์หรือคล้ายกับเป็นการให้รางวัลกับผู้ทำความดี

ลักษณะมิตรณะประโยชน์ เป็นประเภทผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่ สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้ามไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่ง ที่ดี ๆ ร่วมกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ ไมเคิล แฟรงก์ นักวิจัยอเมริกันพบว่า ความสามารถ ของคนเราในการเพิกเฉยหรือยอมรับคำแนะนำของคนอื่นมีที่มาจากพันธุกรรม เนื่องจากบางคน เกิดมาพร้อมดีเอ็นเอที่ทำให้คน ๆ นั้นหัวอ่อนกว่าคนทั่วไป จึงพร้อมยอมรับหรือทำตามความคิดของ คนอื่นมากกว่าปกติ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมชาติสร้างบางคนให้ “ไหลตามน้ำ” เป็นส่วนใหญ่ และ ทำให้คน ๆ นั้นดูเหมือนเป็นคนขี้ลาดหรือกระทั่งประจบสอพลอในบางโอกาส

นักวิจัยจากโรดไอส์แลนด์เสริมว่า เป็นสิ่งสำคัญที่คนเราจะถูกตั้งโปรแกรมให้ปฏิบัติตาม คำแนะนำตั้งแต่แรก เนื่องจากทำให้เราสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การ ไว้นื้อเชื่อใจที่นำไปสู่ความพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอาจทำให้คน ๆ นั้นถูกหลอกลวงและฉ้อโกง ได้

4) ด้านมิตรมีความรักใคร่ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ส่วนใหญ่เมื่อมีความทุกข์เพื่อนที่คบก็ร่วมทุกข์ด้วยและให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะช่วยได้ เมื่อมีความสุขเพื่อนก็สุขด้วย คือ มีความยินดีอย่าง จริงใจในความสำเร็จ ฉะนั้นจึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ อยู่ใน ระดับเกือบทุกครั้ง ดังที่**พระพุทธเจ้าตรัสในสังคัลลสูตร** (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 264, หน้า 211) มิตรมี ความรักใคร่ (อนุกัมปมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(4.1) ไม่พอใจความเสื่อมของเพื่อน คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ ไม่ยินดีด้วยความ เสื่อมของเพื่อน เมื่อเห็นหรือได้ยิน ความสูญเสียของบุตร ภรรยา หรือของบริวาร เพราะความเสื่อม ความไม่เจริญของเพื่อนยอมไม่ยินดีหรือไม่พอใจ พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย

(4.2) พอใจความเจริญของเพื่อน คือ เพื่อนมีสุขพลอยแช่มชื่นยินดี หมายถึง เพื่อนของตนได้รับความสำเร็จในชีวิต หรือเพื่อนสำเร็จการศึกษา การงาน ยศตำแหน่ง มีพรหมวิหารธรรม คือ มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อเพื่อนได้ดี

(4.3) ห้ามปรามคนที่นินทาเพื่อน เมื่อเขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไข หมายความว่า เมื่อคนพูดตำหนิเพื่อน มิตรมีความรักใคร่ ย่อมห้ามมิให้ที่กล่าวติเตียนเพื่อนของตน

(4.4) สนับสนุนคนที่สรรเสริญเพื่อน เมื่อเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน

ลักษณะมิตรมีความรักใคร่ ได้แก่ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาโต้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เสมือนติตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน นี้คือมิตรที่มีความรักใคร่ ถ้าได้มิตรประเภทนี้ก็จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้อย่าง และสอดคล้องกับการวิจัยของ **พระอุดมศักดิ์ ปิยวณฺโณ (จันทบุตร)** (2548, 153 หน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแนวพุทธจริยศาสตร์ : ศึกษากรณีทศ 6” ผลการศึกษาพบว่า แต่ละบุคคลย่อมมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอันเปรียบเสมือนทศทั้ง 6 ที่อยู่รอบตัวเรา โดยนำหลักธรรมและจริยธรรมตามแนวพุทธจริยศาสตร์สังคมในการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธจริยศาสตร์สังคมอย่างสมบูรณ์ ทำให้เกิดผลดีในระดับปัจเจกชนและระดับสังคม ซึ่งสามารถประมวลผลได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) ทำให้เป็นคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่น 2) ทำให้การดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในสังคม และ 3) ทำให้สังคมสงบสุขอันเนื่องมาจากคนในสังคมนำหลักพุทธจริยศาสตร์สังคมไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ **ของ วรานิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์** (2556, 116 หน้า) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1) คำว่ามิตร หรือ กัลยาณมิตรมีความหมายดังนี้ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตร หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตรมีรากศัพท์เดียวกันกับเมตตา มีความรักใคร่ สนับสนุนกันสุขหรือทุกข์ก็ไม่ทิ้งกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มีหลายคำ คือ มิตร เกลอ สหาย หมายถึง เพื่อน เกลอ หรือสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือชั้นวรรณะ เป็นต้น ความหมายขยาย เป็นความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคล แต่ขยายไปถึงการสื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น ที่คนจะต้องเกี่ยวข้อง ศึกษาเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกสื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดี ก็จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมิตรออกเป็น 2 ประเภท คือ มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ เป็นมิตรที่ควรคบหาสมาคม พระพุทธศาสนาสรรเสริญให้คบมิตรประเภทนี้ เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตตน มิตรเทียม เป็นมิตร

ที่ไม่ควรคบหาสมาคม ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คบกันเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ใครคบจะทำให้ตนเอง ไม่มีความเจริญ ทั้งยังทำให้ผู้อื่นติเตียน 2) การคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มี หลักธรรมหลายหลักธรรมที่สามารถนำมายึดถือมาเป็นแนวทางในการเลือกคบมิตร เช่น สังคหวัตถุ 4 มงคลสูตร ทิศ 6 เป็นต้น หลักธรรมเหล่านี้สามารถสนับสนุน เกื้อกูล ส่งเสริม ให้มิตรคบกันได้ดียิ่งขึ้น 3) ประโยชน์ของการศึกษาหลักการคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นก็คือ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกคบมิตร และทราบถึงหลักและวิธีการเลือกคบมิตรรวมถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการคบมิตรทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ได้มิตรที่ดี นำมาซึ่งประโยชน์สุขใน ชีวิตประจำวันและอนาคตต่อไป

5.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาต่างกัน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แปลกใหม่ จึงต้องการเพื่อนที่ไว้ใจได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และสามารถพูดคุยปรับความไม่สบายใจต่อกันและกันได้ มีความประพฤติก่อนและค่านิยมของกลุ่มเฉพาะ กิจกรรมของกลุ่มเพศชายมีความแตกต่างกับกิจกรรมของกลุ่มเพศหญิง จึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. ที่มีเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบ เพื่อน แตกต่างกัน

5.2.4 การศึกษาวิเคราะห์การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียน ระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี เพราะคนดีเป็นที่รักของ เหล่าเทวดาและมนุษย์ อุปการะมิตรด้วยการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ การร่วมสุขร่วมทุกข์กับ มิตรจะต้องผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีมาด้วยกัน จะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่าง แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น มิตรแนะนำประโยชน์ในเรื่องที่ดี การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดี ย่อมนำพาชีวิตให้ เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในชีวิต มิตรย่อมมีความรักใคร่บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว เป็นที่รัก ใคร่และประทับใจของผู้ที่พบเจอเสมอ ซึ่งสอดคล้องใน **อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต** (ขุ.ชา.อ. เล่ม 6, ข้อ 10, หน้า 205-209) พระพุทธ เจ้าตรัสว่า มิตรที่ดีประกอบด้วยองค์ 7 ประการ คือ มิตรที่ดียอมให้สิ่งให้ ได้ยากได้แก่ทรัพย์สินเงินทองหรือแม้แต่ชีวิตตนเองก็สละแทนเพื่อนได้ ทำสิ่งที่ทำได้ยากได้แก่การ ทวนกระแสแห่งกิเลส ตัณหา หรือจิตใจที่มักตกไปในทางที่ชั่วร้าย แต่สำหรับมิตรที่ดีสามารถชักนำเพื่อน

ให้เป็นคนดีได้ ทนต่อสิ่งที่ทนได้ยากคือ มิตรที่ดีย่อมทนต่อการกล่าวติเตียน หรือคำตำหนิที่ทำให้เจ็บใจ เปิดเผยความลับแก่เพื่อน เพราะว่ามีมิตรที่ดีย่อมแสดงความจริงใจของตนเพื่อแสดงให้เห็นว่าไว้วางใจ ในขณะเดียวกันก็ยังรักษาความลับของเพื่อนไว้ เมื่อเพื่อนมีภัยพิบัติไม่ทอดทิ้ง และเมื่อเพื่อนตกต่ำไร้ที่พึ่ง ฟานักไม่ดูหมิ่นเพื่อนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ในสังคาลสูตร พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรและเพื่อนร่วมงานซึ่งเป็น (เหมือน) ทิศเบื้องซ้าย อัญกุลบุตรพึงบำรุงโดยฐานะ 5 ประการ คือ ด้วยการให้ปัน การเจรจาถ้อยคำเป็นที่รัก การประพฤติประโยชน์เกื้อกูล ความเป็นผู้มีตนเสมอ และไม่แก่งกล่าวให้คลาดจากความจริง

5.2.5 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุขร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน

5.2.6 คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน มี 5 บท คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สถานการณ์การยกพวกตีกัน บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน บทที่ 4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. นำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนด้านมิตรมีอุปการะสูงกว่าทุกด้าน เป็นการยืนยันว่าเพื่อนที่คบคุ้มครองป้องกันชีวิต ชื่อเสียงในเวลาที่เกิดอุบัติเหตุเพราะความประมาท จึงมีข้อเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายให้เขียนในหลักสูตรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กฎเกณฑ์ กฎหมายและข้อระเบียบอย่างปกติสุข โดยยึดหลักมิตรแท้ 4 ประการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีปัญหาครอบครัว จึงมีข้อเสนอแนะว่า คุณครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้

2) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีปัญหาการชกต่อย จึงมีข้อเสนอแนะว่า ครอบครัว โรงเรียนและเพื่อน ควรจะคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักมิตรแท้ ด้านมิตรแนะประโยชน์ไปใช้เพื่อป้องกันปัญหาของนักเรียนระดับ ปวช.

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช.ตามหลักมิตรแท้ ศึกษาเฉพาะด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข

3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการป้องกันปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช.

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 152 ง.

กิติกร มีทรัพย์. (2527). เอกสารการสอนชุดพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงมนโทัศน์. กรุงเทพมหานคร. ชัคเชส มีเดีย.

คณะกรรมการแผนตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2540). มงคลัตถ์ที่ปณีแปล เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร. มหามกุฏราชวิทยาลัย.

เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2543). พฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 9-15. กรุงเทพมหานคร. อรุณการพิมพ์.

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. (2527). พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู. กรุงเทพมหานคร. มิตรนราการพิมพ์.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ. (2549). เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา ขมมณี. (2551). รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร.

นิพนธ์ คันธเสวี. (2528). มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์.

นิภา เมธาวีชัย. (2543). วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร. สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2533). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร. สุวีริยาสาสน์.

ประสาน ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพมหานคร. แพร่วิทยา.

พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์บุคเน็ท จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พี.ริ้นตั้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พี.ริ้นตั้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

พระภิกษุญาณวชิรญาณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2543). *คัมภีร์กวีวิทยุทธชาติ*. ปทุมธานี. บริษัทกราฟิโกอาร์พริ้นติ้ง จำกัด.

พิสนุ พองศรี. (2550). *วิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร. บริษัทพอเพอร์ ดี จำกัด.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร. นาน มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร). (2537). *มงคลยอดชีวิต เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์คุรุสภา.

สมาน อัครภูมิ. (2551). *หลักการจัดการและหลักการบริหาร*. สำนักพิมพ์ พ.ศ.พัฒนา จำกัด. กรุงเทพมหานคร.

สวัสดี สุคนธ์รังสี. (2520). *การวัดในการจัดงานบุคคลกรุงเทพมหานคร*. หน่วยพัฒนาคณาจารย์ ฝ่ายวิชาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา พรหมนุชาธิป. (2549). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

สุบรรณ พันธุ์วิภาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์. (2522). *ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์.

อารี เพชรผุด. (2536). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

2) บทความจากอินเทอร์เน็ต

<http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> (4 สิงหาคม 2556).

<http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> (5 สิงหาคม 2556).

<https://th.wikipedia.org/wiki> (5 สิงหาคม 2556).

<http://www.dailynews.co.th/crime/235263> (10 กันยายน 2556).

<http://news.sanook.com/> (26 กันยายน 2556).

<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=475>. (22 มิถุนายน 2558).

ชารอน แลมบี้. *แนะ “เด็ก” อย่าเอาอย่างซูเปอร์ฮีโร่ยุคใหม่*. <http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=402> (22 มิถุนายน 2558).

ไมเคิล แพรงก์. *หัวอ่อน-หัวแข็ง? พันธกรรมกำหนด*. <http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=469> (22 มิถุนายน 2558).

3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

- กิตติศักดิ์ สิริวฑฒโก (หนูสุรา), พระมหา. (2554). การดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยาคม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ทีปธมโม, พระมหา. (2547). การนำหลักจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. โครงการฝึกอบรมนักวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ทองพูน สติสมปโน (เสื่อเขียว), พระมหา. (2547). การคบมิตรในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นรา ตรีธัญญา. (2543). การศึกษาการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นาถสุคนธ์ อุ้งเงิน. (2543). เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- บันเทิง ภาภูตานนท์. (2549). ความคิดเห็นต่อค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดกาฬสินธุ์. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2536). การประเมินโครงการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กกลุ่มด้อยโอกาส. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรพล ปุญญมัย. (2551). สุขภาพจิตและการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรานิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์ (2556). หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิจิต นาชัยสินธุ์, พระมหา. (2546). ความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาน อัครภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ศรีสะเกษ.

- สุภวิชญ์ วิราม, พระมหา. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรตามหลักพุทธจริยศาสตร์ทัศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคุณและโรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคุณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- อุดมศักดิ์ ปิยวัฒน์ (จันทบุตร), พระ. (2548). *การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามแนวพุทธจริยศาสตร์ : ศึกษากรณี ทัศนะ 6. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.*

4) หนังสือต่างประเทศ

- Good. (1973). *Dictionary of Education*. (3rd ed) New York. McGraw-Hill. Harris, Ben M. 1963.
- Keeves P.J. (1988). *Educational research*. Koontz , H. and Wehrich . H. 1988. Management. New York.
- Longman. (1981). *Dictionary of Contemporary English*. England. Clays Ltd. Luthans. F. 1985.
- Nadler. (1980). *Corporate Human Resource Development*. NewYork. Van. Nostrand Reinhold.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary. (2010). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. (6th ed). Oxford. Oxford University Press, 2000.
- Robbins, S. P. (1983). *Organizational Behavior, Concepts, Controversies, and Application*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs. New Jersey.

5) การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์นางสาวปิยะธิดา ภูทิพย์, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2559.

สัมภาษณ์นางสาวสลลทิพย์ ภูมิรินทร์, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2559.

สัมภาษณ์นายชลสิทธิ์ แสนสุข, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559.

สัมภาษณ์นางสาวฉัตรมณี ตาดทอง, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2559.

สัมภาษณ์นางสาวจุลาลักษณ์ ทาบทอง, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2559.

สัมภาษณ์นายปฎิภาณ ภู่ออดยง, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2559.

สัมภาษณ์นายนภัทร พุฒดวงดี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย, วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของ
ท่านมากที่สุด หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็น
ความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและส่งเสริมเกี่ยวกับรูปแบบการนำหลัก
มิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการ
ยกพวกตีกัน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช.
ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคำนำหลักมิตรแท้ 4
ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อ
ลดปัญหาการยกพวกตีกัน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

สำหรับผู้วิจัย

1 2 3

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

4

2. สาขาวิชา

() 1. ช่างยนต์

() 2. ช่างไฟฟ้ากำลัง

5

() 3. การบัญชี

() 4. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

3. ชั้นปีการศึกษา

() 1. ปีที่ 1

() 2. ปีที่ 2

6

() 3. ปีที่ 3

ตอนที่ 2 การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการนำไปใช้					สำหรับ ผู้วิจัย
		ทุก ครั้ง	เกือบ ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
1. ด้านมิตรมีอุปการะ							
1	เพื่อนที่ท่านคบคุ้มครองป้องกันชีวิตท่าน พร้อม ชื่อเสียงของท่านในเวลาที่เหมาะสมเพราะความประมาท						☐ 7
2	เพื่อนที่ท่านคบคอยคุ้มครองป้องกันภัย อันจะ เกิดแก่ทรัพย์สินสมบัติของท่านที่ตั้งอยู่ในความ ประมาท						☐ 8
3	เพื่อนที่ท่านคบเป็นที่พึ่งได้เต็มที่ เมื่อยามท่าน ประสบภัย						☐ 9
4	เมื่อท่านมีธุระจำเป็น เพื่อนก็ช่วยออกทรัพย์ให้ ท่าน						☐ 10
2. ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข							
5	เพื่อนที่ท่านคบขยายความลับของเขาให้ท่านฟัง เพื่อให้ท่านนำไปเป็นบทเรียนสำหรับป้องกัน ตนเอง						☐ 11
6	เพื่อนที่ท่านคบคอยปิดความลับของท่านไม่ให้ แพร่งพราย เพื่อป้องกันภัยอันตรายอันเกิดขึ้นแก่ ท่าน						☐ 12
7	เมื่อท่านประสบปัญหาเดือดร้อนเพื่อนก็ไม่ละ ทิ้งท่าน						☐ 13
8	เพื่อนที่ท่านคบยอมสละชีวิตแทนท่านได้						☐ 14
3. ด้านมิตรณะประโยชน์							
9	เพื่อนที่ท่านคบคอยห้ามท่านให้เว้นจากการทำ ความชั่ว						☐ 15

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการนำไปใช้					สำหรับ ผู้วิจัย
		ทุก ครั้ง	เกือบ ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
10	เพื่อนที่ท่านคบคอยแนะนำให้ท่านตั้งอยู่ใน ความดี เช่น ให้รักษาศีล 5						☐ 16
3. ด้านมิตรแนะประโยชน์							
11	เพื่อนที่ท่านคบคอยแนะนำให้ท่านฟังในสิ่งที่ไม่ เคยฟัง เช่น ฟังธรรมะที่ยังไม่เคยฟัง เพื่อทำให้ เกิดปัญญา ฉลาดขึ้น						☐ 17
12	เพื่อนที่ท่านคบคอยบอกทางสวรรค์ให้ท่าน คือ แนะนำให้ทำกรรมดี ซึ่งจะนำไปบังเกิดในสุคติ โลกสวรรค์						☐ 18
4. ด้านมิตรมีความรักใคร่							
13	เมื่อท่านมีความทุกข์เพื่อนที่ท่านคบก็ร่วมทุกข์ ด้วย						☐ 19
14	เมื่อท่านมีความสุขเพื่อนที่ท่านคบก็สุขด้วย คือ มีความยินดีอย่างจริงใจในความสำเร็จของท่าน						☐ 20
15	เพื่อนที่ท่านคบคอยห้ามปรามหรือชี้แจงผู้ที่ กล่าวโทษ หรือนินทาท่าน						☐ 21
16	เพื่อนที่ท่านคบพูดสรรเสริญท่านต่อหน้าคนอื่น เป็นประจำว่าท่านเป็นคนดีจริงตามที่เขาพูด						☐ 22

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้
ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

1) ด้านมิตรมีอุปการะ

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

3) ด้านมิตรแนะนำประโยชน์

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

4) ด้านมิตรมีความรักใคร่

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ฉัฐสุภาวงศ์ สารมาศ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์เชิงลึก.....

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

เบอร์โทรศัพท์.....

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามข้างล่างตามความเป็นจริง

1. มิตรแท้ของท่านมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

2. ท่านอุปการะมิตรในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

3. ท่านร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านแนะนำมิตรในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

5. ท่านมีความรักใคร่มิตรในด้านใดบ้าง

.....

.....

ขอกราบขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ฉัตรภาณุ ศารมาศ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

ฉัฐศุภางค์ สารมาศ

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำนำ

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นจากผลการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” ซึ่งเป็นการนำผลจากการวิจัยมาสรุปเป็นคู่มือสำหรับให้ เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็น กัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้นำบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุข ทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มี คุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ฉัตรสุภาวดี สารมาศ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
บทที่ 1 บทนำ	4
บทที่ 2 สถานการณ์การยกพวกตีกัน	7
บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน	10
บทที่ 4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน	16
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	19
บรรณานุกรม	20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สภาพแวดล้อมสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าซึ่งเป็นสังคมที่มีความเรียบง่าย สงบสุข มีความใกล้ชิดกันระหว่างครอบครัวปู่ย่าตายายพ่อแม่ลูกมีความอบอุ่น รักสามัคคีกันภายในครอบครัว มาเป็นสังคมแบบสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้นี้เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ การคมนาคม การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่สามารถรับรู้หรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนในสังคมต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ และจะเห็นได้ว่าลักษณะหรือสภาพของครอบครัวหลายต่อหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้าน ต้องดิ้นรนในการทำมาหากิน ทำงานแต่เช้ากลับแต่ค่ำ ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนหรือคอยให้คำแนะนำเป็นกำลังใจให้กับลูกหลานเยาวชนยามที่มีปัญหาที่ต้องการคำปรึกษาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ดังนั้น เพื่อนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาขึ้นมา มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้เยาวชนจำนวนไม่น้อยต้องได้รับผลกระทบนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดทั้งสื่อเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในแง่ลบที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบในทางไม่เหมาะสม และอาจยังทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจปัญหา เป็นเหตุให้การดูแลป้องกันเด็กและเยาวชนจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น อีกทั้งปัญหาการคบเพื่อนที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาขึ้นมา ตัดสินใจในการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหากพบเพื่อนดีแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามย่อมเกิดผลดี หากพบเพื่อนไม่ดีแนะนำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เสื่อมเสีย เป็นโทษ ย่อมไม่เกิดผลดีกับเด็กและเยาวชนอย่างแน่นอน

ปัญหาสังคมกรณีเด็กนักเรียนยกพวกตีกัน มักกลายเป็นเรื่องหือหาว หรือถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์หาทางแก้ไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นก็เงียบหายไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมก็ดูประหนึ่งว่าจะไม่ติดตามดำเนินงานให้ต่อเนื่อง กลายเป็นปัญหาที่รับรู้กันจนชินชา จะเป็นเรื่องใหญ่ก็ต่อเมื่อมีผลกระทบไปถึงบุคคลอื่น เช่น กรณีนักเรียนอาชีวะยกพวกถล่มกันแล้วลูกหลงไปถูกชาวบ้านเสียชีวิต หรือความรุนแรงถึงขั้นมากพอจะขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ทุกฉบับล่าสุดก็เกิดเหตุร้ายที่กลุ่มนักเรียนอาชีวะที่เป็นคู่อริตามล่ากันและยิงเสียชีวิตกลางตลาดย่านสายไหม และเหยื่อผู้โชคร้ายเป็นญาติของดารานักแสดงชื่อดัง ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ตลอด เสมือนว่าปัญหาไม่เคยถูกนำมาแก้ไขเลย

มาตรการต่าง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้องนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกันเหตุนักเรียนยกพวกตีกัน ส่วนใหญ่เป็นเพียงแค่การป้องกัน แต่ปัญหาที่ถลึงลงไปนั้นกลับยังไม่มีหน่วยงานใดให้ความใส่ใจในการเข้าไปแก้ที่ต้นสาเหตุ โดยเฉพาะค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลุกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ แม้กระทรวงศึกษาธิการเคยรับเป็นเจ้าภาพแต่ก็ใช้ไม่แข็งไปบังคับ โรงเรียนหรือสถาบันใดปล่อยให้มีการทะเลาะวิวาทก็จะโดนสั่งปิดชั่วคราว นักช้อกถึงขั้นปิดถาวรไปเลย ขณะที่ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นก็ยังคงขาดความต่อเนื่องเท่าที่ควร อย่างโครงการ "สุภาพบุรุษอาเซียน" ที่รับเข้าไปฝึกอบรมในค่ายทหาร เคยดำเนินการเป็นเรื่องโด่งดังตอนหลังก็เงียบหาย ได้มีการติดตามผลหลังอบรมได้อย่างไรบ้าง และประเมินแล้วควรเดินทางไปหรือเปล่า เหล่านี้ก็ไม่มีคำตอบชัดเจน

ปัญหานี้เป็นเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชน และดูท่าจะขยายวงกว้างออกไปไม่เฉพาะแต่นักเรียนอาชีวะเท่านั้น แต่เหล่านักเรียนฯ สั้นก็มีการยกพวกตีกัน และลามไปสู่การใช้อาวุธ ทั้งมีดและปืน ทำให้ความรุนแรงความสูญเสียมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคมต้องหันกลับมาให้ความสำคัญในการแก้ไข อาจจะต้องถึงขั้นพิจารณาว่า กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพได้จริงเพียงใด นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ที่มีหน้าที่โดยตรงและใกล้ชิด ต้องเข้าใจปัญหา ต้องเข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งเข้าใจโลกของเยาวชน รู้หลักด้านจิตวิทยาที่จะชี้นำไปในเส้นทางที่ถูกต้อง อย่าปล่อยให้เรื่องนี้เป็นโรคหลักปิดล็อกปิดผลุบ ๆ โผล่ ๆ ทำแบบลูปหน้าปะจมูก จนสังคมฯ ซินว่า นักเรียนนักเลงแก๊งก็ยังมีวันหมด (<http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2556)

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ (ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209) อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ คือ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข คือ มิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลำบากอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติ ธิบายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป มิตรแนะนำประโยชน์ คือ ผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้าม

ไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน และมิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาได้แทนเพื่อน เขาตีเพื่อนก็เสมือนตีตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิตัวไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน เป็นต้น ซึ่งหลักมิตรแท้ 4 ประการ เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน

ความสำคัญของเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกรง แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำไปประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ ประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน
2. เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้นำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน
2. ได้รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

หน่วยงานที่นำไปใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการ
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทที่ 2

สถานการณ์การยกพวกตีกัน

ปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน

บ่ายวันที่ 14 พ.ค.ที่ผ่านมา พล.ต.ต. ปิยะ อุทาโย โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แถลงมาตรการดูแลนักเรียนนักศึกษาก่อเหตุวิวาทในช่วงเปิดเทอม การตีกันของนักเรียนนักศึกษา นอกจากจะทำให้แต่ละฝ่ายบาดเจ็บและเสียชีวิตแล้ว ปัญหาที่น่าเศร้าใจก็คือ บ่อยครั้งมีชาวบ้านและนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบไปด้วย ถึงขั้นเสียชีวิตหรือพิการ เป็นความสูญเสียที่ไม่น่าเกิดขึ้น โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงถึงการสั่งการของ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร. ไปยัง ผบช.ไปจนถึง ผบก.และ สน. ต่าง ๆ เข้มข้นกว่าที่ผ่านมา มีทั้งมาตรการในการดำเนินการและการลงโทษกรณีบกพร่องปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจแนะนำประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนลูกหลง

พื้นที่ที่เกิดเหตุบ่อย ได้แก่ 1. พื้นที่ทิศเหนือ คั่นนายาว ดอนเมืองเชื่อมต่อลำลูกกา จ.ปทุมธานี 2. ทิศใต้ มีนบุรี บางนา เชื่อมต่อสำโรง บางพลี จ.สมุทรปราการ และ 3. ฝั่งธนบุรี พื้นที่บางแค ภาษีเจริญ สถานที่ที่เกิดเหตุบ่อยคือ ป้ายรถเมล์ หน้าตลาด และหน้าห้างสรรพสินค้า ส่วนยานพาหนะที่เสี่ยงภัยจากลูกหลงนักเรียนตีกันคือ “รถเมล์” สาย 8, 2, 33, 39 และ 90 เมื่อจำเป็นต้องใช้รถเมล์ในการเดินทาง ตำรวจมีข้อเสนอแนะเพื่อลดความสูญเสีย หลีกเลี่ยงการนั่งบริเวณประตูหลังรถเมล์ เพราะส่วนใหญ่พบว่า การก่อเหตุของนักเรียนจะอยู่ที่บริเวณที่นั่งด้านหลังของรถเมล์ ไม่ควรนั่งบริเวณข้างหน้าต่างด้านซ้ายของรถเมล์ เนื่องจากระหว่างเกิดเหตุมักจะมีการขว้างปาสิ่งของเข้ามาเป็นประจำ ให้ระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา ไม่ควรใส่หูฟังระหว่างนั่งรถเมล์ เพราะจะทำให้ไม่มีสมาธิสังเกตสถานการณ์รอบข้าง ระหว่างอยู่บนรถเมล์ ขอให้สังเกตกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดเหตุทะเลาะวิวาท หากพบและไม่มีธุระเร่งด่วนขอแนะนำให้ลงจากรถเมล์คันนั้น รอขึ้นรถเมล์คันต่อไป หรือเปลี่ยนไปใช้ขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่น เช่น รถไฟฟ้า ขณะเกิดเหตุให้โน้มตัวลงต่ำกว่าหน้าต่างรถเมล์ ปีนี้ตำรวจวางมาตรการเข้มงวดเต็มที่ แคมป์ด้วยข้อมูลสำหรับผู้ที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยจากเหตุการณ์นักเรียนตีกัน น่าขบขันที่การนั่งรถเมล์ในเมืองหลวงต้องระมัดระวังตัวถึงขนาดนี้ แต่ความจริงมันเกิดขึ้นแล้ว และบ่อยครั้งเสียด้วย (<http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2556)

อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง วอนสื่อหยุดออกข่าวเด็กอาชิวะทะเลาะวิวาท เกรงกดดันเด็ก ขอนำเสนอด้านดี ช่วยเหลือชุมชน อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง กล่าวถึงกรณีนี้ นักศึกษาแผนกช่างไฟฟ้า ชั้นปี 3 โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ ถูกยิงเสียชีวิตภายในตลาดวงศกร แขวงออเงิน เขตสายไหม เมื่อช่วงเย็นของวันที่ 4 มิ.ย.ที่ผ่านมา ว่าทางโรงเรียนรู้สึกเสียใจ และเสียายที่ต้องเสียนักเรียนไปในเหตุดังกล่าว แต่

เบื้องต้นเจ้าหน้าที่คาดว่า น่าจะเป็นความบาดหมางระหว่าง 2 สถาบัน จากการสอบปากคำเพื่อนคนเจ็บ ไม่มีใครจดจำคนลงมือก่อเหตุได้ อย่างไรก็ตามจะทำการตรวจสอบกล้องวงจรปิดรวมทั้งสอบปากคำพยานแวดล้อม เพื่อเร่งติดตามจับกุมผู้ก่อเหตุมาดำเนินคดี

ต่อมาเวลา 22.30 น. พ.ต.ท.ศยาม อินทร์สุวรรณ โฉม รong ผกก.สส.สน.ทุ่งมหาเมฆ กล่าวว่า หลังเกิดเหตุกลุ่มนักเรียนคู่อริที่ก่อเหตุฟันแขนนายเอ (นามสมมติ) อายุ 17 ปี จนมีอวัยวะขาด ได้เดินทางเข้ามาอบตัวแล้วจำนวน 4 คน ทั้งหมดอายุ 15-16 ปี เป็นนักเรียนชั้น ปวช. ปีที่ 1 และ 2 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีแห่งหนึ่ง เหลือที่ยังหลบหนีอีก 2 คน เบื้องต้นทั้งหมดให้การรับสารภาพว่า ถูกกลุ่มผู้บาดเจ็บให้ของลับก่อน จึงคว้ามืดดาบไล่ฟัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงแจ้งข้อหา ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายสาหัส ก่อนปล่อยตัวไป จากนั้นจะเรียกตัวทั้งหมดมาสอบปากคำพร้อมผู้ปกครอง อัยการ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ต่อไป (<http://www.dailynews.co.th/crime/235263> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2556)

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ เลขาธิการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กล่าวถึงกรณีเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างโรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลอุตสาหกรรมกรุงเทพ กับโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ จนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตว่า ภายหลังรับรายงานเหตุได้ดำเนินการออกคำสั่งให้ปิดการเรียนการสอนทั้งสองโรงเรียนคู่กรณีเป็นเวลา 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ 24-30 มกราคม เพื่อป้องกันการแก้แค้น ทะเลาะวิวาทลุกลามขึ้น พร้อมทั้งได้นัดหมายผู้บริหารของทั้งสองโรงเรียนมาประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในวันที่ 25 มกราคม นี้ เวลา 10.00 น.

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ กล่าวว่า สำหรับเหตุวิวาทดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในช่วงนอกเวลาเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลได้ยาก และก่อนหน้าเกิดเหตุเพียง 2 วัน เพิ่งเข้าตรวจค้นอาวุธในสถาบัน สังเกตว่านักเรียนที่มักก่อปัญหาทะเลาะวิวาทเป็นนักเรียนภาคบ่าย แต่นักเรียนภาคปกติมักไม่ก่อเรื่อง จึงมีแนวคิดว่าหากพบการก่อเหตุซ้ำอีกจะไม่อนุญาตให้โรงเรียนเปิดรับนักเรียน ในภาคบ่ายอีก

ด้านนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยว่า ตนได้สั่งการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สั่งปิดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งเป็นเวลา 7 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม เป็นต้นไป พร้อมกันนี้ ได้มอบให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง หากโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ปล่อยปละละเลยจนทำให้นักเรียนไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก็อาจจะสั่งปิดถาวรได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเคยกำหนดมาตรการออกมาก่อนหน้านี้ ส่วนนักเรียนที่ก่อเหตุทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้แล้ว จึงสั่งให้ สช. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและอย่าคิดว่าเป็นนักเรียนแล้วจะได้รับการลดหย่อน (<http://news.sanook.com/> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

บทที่ 3

แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน

แนวคิดเกี่ยวกับมิตรแท้

ความหมายของมิตรแท้

มิตรเป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต ตรงกับคำภาษาบาลีในพระพุทธศาสนาว่า มิตร แปลว่า เพื่อน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1202.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “มิตรแท้” ว่า มิตร- (มิตร, มิตรละ-) น. เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย เช่น มิตรแท้ มิตรเทียม ฉันทมิตร พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550, หน้า 320) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตร” แปลว่า ผู้มีความเอื้อยดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แยกเป็นมิตรแท้ 4 พวก มิตรเทียม (มิตรปฏิรูป) 4 พวก

พระภิกษุญาณวชิโรดม (แห้ว) (2543, หน้า 73-75) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตรแท้” หรือ เพื่อนแท้ คือใครก็ตามที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่เรา เมื่อเรามีกิจจำเป็นเกิดขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก”

สรุปได้ว่า มิตรแท้ คือ มิตรหรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคย ยามใดที่มีความสุขก็มีความสุขยินดี สนับสนุนให้เราได้ดี เจริญรุ่งเรือง แม้ยามใดที่เรามีความทุกข์เดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยากก็คอยให้ความช่วยเหลือดูแล เป็นเพื่อนแท้ไม่ทิ้งให้ต้องเผชิญปัญหาอยู่แต่เพียงผู้เดียว

ลักษณะของการคบมิตร

พระพุทธศาสนาได้แยกย่อยเกี่ยวกับลักษณะของมิตรแท้และมิตรเทียม ดังนี้

1) มิตรแท้ (สุทมิตร) หรือกัลยาณมิตร นับเข้าในกัลยาณมิตรประเภทหนึ่ง มิตรแท้ คือ มิตรที่มีใจดี มีความจริงใจ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นมิตรที่บุคคลผู้คบหาสมาคมแล้วทำให้มีแต่ความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าตรัสในสังคาลสูตร มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(1.1) ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เมื่อมิตรมีอุปการะเห็นเพื่อนตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ว่าจะเป็ความคะนองตามวัย ประมาทในการศึกษาเล่าเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อนคนนั้นตั้งอยู่ในความประมาท มิตรที่ดีทำหน้าที่ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความประมาท ให้เห็นผลประโยชน์และผลเสียจากความประมาท

(1.2) ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน มิตรแท้ย่อมป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน ตนเองย่อมรักษาศีลข้อที่ 2 ด้วยการไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติธรรมข้อกุลมุลคือ ไม่คิดถือเอาของคนอื่น เมื่อจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม เห็นทรัพย์ของเพื่อนย่อมรักษา

(1.3) เมื่อมีภัยก็เป็นสิ่งที่พึ่งพำนักได้ ภัยที่เกิดขึ้นมี 2 อย่าง คือ ภัยโดยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ ย่อมนำความสูญเสียมาสู่มนุษย์ มิตรแท้ย่อมเป็นที่พึ่งพาให้ กับเพื่อนได้ และภัยอันเกิดจากมนุษย์ เช่น การวิวาท มิตรมีอุปการะก็สามารถปกป้องเพื่อนได้

(1.4) เมื่อมีกิจที่จำเป็นเกิดขึ้น ก็ช่วยโภคทรัพย์ 2 เท่าของทรัพย์ที่ต้องการในกิจนั้น มีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้ เกินกว่าที่ออกปาก มิตรมีน้ำใจเช่นนี้ สามารถให้ทรัพย์ได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่เพื่อนออกปากขอซึ่งแสดงถึงความจริงใจ ความมีน้ำใจ และความเต็มใจที่ช่วยเหลือเพื่อน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 261, หน้า 210)

ลักษณะของมิตรมีอุปการะ ได้แก่ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำ ตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท เพราะความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หาอุบายป้องกัน ทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นพึ่งพาอาศัยกันได้ คราวเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ช่วยกันรักษาพยาบาล คราวมีธุระการงานเกิดขึ้นก็ช่วยออกทรัพย์เกินกว่าที่จะออกปาก เพื่อนมีอุปการะมากเช่นนี้ เป็นมิตรที่ดีควรรวมตัวเข้าหากัน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน

(2) มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข (สมานสุขทุกขมิตร) มีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

(2.1) บอกความลับแก่เพื่อน ไม่บอกเรื่องอันเป็นความลับของตนแก่คนอื่น แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้ ตามปกติคนที่ไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะบอกความลับ

(2.2) ปิดความลับของเพื่อน ย่อมรักษาความลับที่เพื่อนกล่าวโดยที่คนอื่นไม่ล่วงรู้ ความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายแสดงถึงความจริงใจต่อกันมาก ด้วยความหวังว่า ความลับของตนจะไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

(2.3) ไม่ละทิ้งในยามอันตราย เมื่อภัยเกิดขึ้น มิตรมีอุปการะยอมไม่ทอดทิ้ง

(2.4) แม้ชีวิตก็อาจจะสละเพื่อประโยชน์ของเพื่อนได้ หมายความว่า ชีวิตของตนก็เป็นอันสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ ไม่คำนึงถึงชีวิตของตนทำการงานให้เพื่อนอย่างเดียว (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรประเภทนี้เป็นมิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติฉิบหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

(3) มิตรณะประโยชน์ (อัตถักขาโยมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(3.1) ห้ามมิให้ทำความชั่ว คือ จะทำให้เสียหายคอยห้ามปราม มิให้เพื่อนกระทำชั่ว คือ อุกุศลกรรม

(3.2) แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี มิตรแนะนำประโยชน์ยอมให้ประกอบความดี ระลึกถึงคุณของ พระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ รักษาศีล ประกอบแต่กุศลกรรม

(3.3) ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายให้เข้าใจ สิ่งทีละเอียด ลึกซึ้งมาก อันประกอบ ด้วยสิ่งที่เป็นมงคลคาถา อันเป็นถ้อยคำที่ทำให้จิตเบิกบาน แจ่มใส

(3.4) บอกทางสวรรค์ให้ มิตรผู้แนะนำยอมอธิบายให้เห็นชนทั้งหลายกระทำความดียอมเกิด ในสวรรค์ การกล่าวเช่นนี้เป็น การบอกผลแห่งความดี บอกถึงผลที่ตนควรได้รับเมื่อทำความดีเป็น อานิสงส์หรือคล้ายกับเป็นการให้รางวัลกับผู้ทำความดี (ที.ปา. เล่ม 11 ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรแนะนำประโยชน์ เป็นประเภทผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่ สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้ามมิให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่ง ที่ดี ๆ ร่วมกัน

(4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(4.1) ไม่พอใจความเสื่อมของเพื่อน คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ ไม่ยินดีด้วยความเสื่อม ของเพื่อน เมื่อเห็นหรือได้ยิน ความสูญเสียของบุตร ภรรยา หรือของบริวาร เพราะความเสื่อม ความ ไม่เจริญของเพื่อนยอมไม่ยินดีหรือไม่พอใจ พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย

(4.2) พอใจความเจริญของเพื่อน คือ เพื่อนมีสุขพลอยแจ่มชื่นยินดี หมายถึง เพื่อนของตน ได้รับความสำเร็จในชีวิต หรือเพื่อนสำเร็จการศึกษา การงาน ยศตำแหน่ง มีพรหมวิหารธรรม คือ มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อเพื่อนได้ดี

(4.3) ห้ามปรามคนที่ินทาเพื่อน เมื่อเขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไข หมายความว่า เมื่อคน พุดตำหนิเพื่อน มิตรมีความรักใคร่ ย่อมห้ามมิให้ที่กล่าวติเตียนเพื่อนของตน

(4.4) สนับสนุนคนที่สรรเสริญเพื่อน เมื่อเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 264, หน้า 211)

ลักษณะมิตรมีความรักใคร่ ได้แก่ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึง คราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรัก เพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาได้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เสมือนติตน ต้องหา เหตุผลมาลบล้างคำตำหนิที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่ สรรเสริญเพื่อน นี้คือมิตรที่มีความรักใคร่ ถ้าได้มิตรประเภทนี้จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้ อย่างมหาศาล

2) **มิตรเทียม** กล่าวถึงคนชั่วซึ่งไม่ควรคบเป็นมิตรไว้ 4 ประเภท ได้แก่

(1) **มิตรปกอลอก** คือ คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1.1) เป็นผู้ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว คือ คิดเอาแต่ฝ่ายเดียวคนลักษณะนี้มักตกอยู่ในอหังการ (โลภธมฺมาสย) มีความอยากได้ อยากมี อยากเป็นเกินขอบเขต อาจกล่าวได้ว่า เป็นคนเห็นแก่ตัวมาก มุ่งแต่จะได้อย่างเดียวโดยคิดแสวงหาในทางที่ไม่สมควรหรือใช้อุบายเอาของเขามาเป็นของตน

(1.2) เสียน้อย ประรณางะได้มาก คือ ยอมเสียน้อยโดยหวังจะเอาให้มาก เพื่อนประเภทนี้คอยเอาไรต์เอาเปรียบเพื่อน เป็นเพื่อนที่รู้มาก พยายามแสวงหาประโยชน์จากเพื่อนให้ได้มากที่สุดให้ของแต่น้อย แต่หวังผลมาก ยอมลงทุนแต่น้อย แต่หวังถอนทุนคืนให้มากกว่า

(1.3) เมื่อตัวเองมีภัยจึงทำกิจของเพื่อน ตนเองมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน เพื่อนประเภทนี้หวังว่า เพื่อนจะได้ช่วยเหลือตนเอง แต่ถ้าไม่มีภัยเกิดขึ้นก็พยายามปลีกตัวไม่ให้เพื่อนได้พบ ไม่ทำด้วยความรัก จัดอยู่ในลักษณะของเพื่อนที่เห็นแก่ตัว ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ

(1.4) คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับคนอื่นเนื่องจากตนเห็นว่า เพื่อนคบหาจะมีผลประโยชน์ร่วมกัน รักเพื่อนเพราะสิ่งภายนอก ไม่ได้รักตัวบุคคล ไม่ได้คบเพื่อนด้วยสามารถแห่งความคุ้นเคยกันฉันมิตร (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 255, หน้า 207)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ เป็นมิตรที่ไม่มีความจริงใจ คบเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ถ้าคนที่เขาคบหาด้วยไม่มีประโยชน์กับเขาก็จะเลิกคบทันที และถ้าหากร่วมลงทุนทำธุรกิจการงาน ๆ ใดก็ตาม มักที่จะลงทุนลงแรงน้อย แต่หวังกำไรมาก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เมื่อถึงคราวมีภัยเอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียว ไม่รวมคิด ร่วมแก้ปัญหาให้กับกลุ่ม ทั้งนี้เพราะอาจจะมองว่าประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับนั้นน้อยหรือไม่มีนั่นเอง

(2) **มิตรดีแต่พูด** มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว คือ ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย การพูดนี้แสดงถึงเพื่อนที่หวังฟังไม่ได้ เป็นการพูดเพื่อหลีกเลี่ยง ทำให้พ้นภาระของตนไป

(2.2) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่ยังมาไม่ถึง ดีแต่อ้างของที่ยังไม่มีมาปราศรัยคนลักษณะนี้ยอมสงเคราะห์ด้วยสิ่งของที่ยังไม่มาถึง เมื่อเพื่อนออกปากขอความช่วยเหลือ มักพูดพลัดไป เป็นเพียงแต่พูดให้ความหวังเท่านั้น เพื่อแสดงว่าตนเองมีความจริงใจต่อเพื่อน

(2.3) สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ คนประเภทนี้ ถึงแม้เขามีวัตถุสิ่งของอยู่ก็ไม่สามารถให้แก่เพื่อนได้

(2.4) เมื่อมีกิจเกิดขึ้นเฉพาะหน้าก็แสดงความขัดข้อง เพื่อนประเภทนี้ ออกปากฟังไม่ได้ เมื่อกิจการงานบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือกันเพื่อให้กิจการนั้นสำเร็จโดยเร็ว เพื่อนประเภทนี้มักแสดงอ้างกิจอื่นเนื่อง ๆ (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 256, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ชอบพูดแต่เรื่องที่ไร้สาระหาประโยชน์ไม่ได้ พูดแต่เรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว และมักพูดแต่เรื่องที่ยังมาไม่ถึง พูดแต่เรื่องที่เป็นไปได้ยาก หรือกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ คือ เป็นคนชอบพูดอย่างเดียว ไม่ชอบทำ และมักสงเคราะห์มิตรที่คบหาด้วยสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์ เช่น จะให้ของของนั้นก็ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ สักเพียงว่าได้ชื่อว่าให้แล้ว ช่วยเหลือแล้ว และเมื่อเพื่อนมีกิจธุระที่จะขอความช่วยเหลือมักอ้างเหตุขัดข้อง ๆ ต่าง เป็นต้น

(3) มิตรพูดประจบ มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(3.1) เพื่อนทำชั่ว ก็คล้อยตาม คือ จะทำชั่วก็เออออสันับสนุนไม่คัดค้าน ตามใจเพื่อนให้ทำความชั่ว เพื่อนลักษณะนี้ไม่สามารถจะเป็นที่พึ่งได้ ไม่สามารถให้คำปรึกษาที่ดีได้ เพราะคอยตาม

(3.2) เพื่อนทำดี ก็คล้อยตาม คือ จะทำดีก็เออออ เพื่อนประเภทนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับประเภทแรก

(3.3) สรรเสริญต่อหน้า คือ ต่อหน้าสรรเสริญ เพื่อประเภทนี้ขาดความจริงใจต่อเพื่อน

(3.4) นินทาลับหลัง คือ เพื่อนที่ลับหลังนินทาเพื่อนเป็นคนที่มีปากกับใจไม่ตรงกัน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ชอบประจบสอพลอ เป็นมิตรที่มีมารยาทมากมาย มีบุคคลจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนใหญ่คนโตที่ต้องเสียคนไป เพราะมีคนใกล้ชิดเป็นคนหัวประจบ คือจะต้องทำอะไรไม่ว่าดีหรือชั่ว ก็คอยคล้อยตามไปเสียทุกอย่าง แต่บางคนก็ชอบคนประจบสอพลอ เพราะให้ความสุข ความเพลิดเพลินชั่วคราว ช่วยยาม พูดจาให้ฟังหวานหูเล่นโดยมิได้มีความจริงใจ ถึงแม้ลับหลังจะนินทาก็ตาม ซึ่งก็ถือว่าเป็นความชอบพอของบุคคลนั้นไป และอีกอย่างการยกย่องด้วยความจริงใจนั้น แม้จะสรรเสริญให้ฟังต่อหน้าบ้าง เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ทำความดีก็ไม่ถือเป็นการประจบ ซึ่งต้องแยกเรื่องประจบสอพลอกับเรื่องความจริงใจให้ออกจากกัน

(4) มิตรชักชวนในทางเสื่อม มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(4.1) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเสพของมีนเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท คือ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา เวลาที่เพื่อนดื่มสุราก็ร่วมดื่มด้วย เพื่อนชอบเสพของมีนเมาหรือของเสพยาเสพติดเช่น กัญชา ยาฝิ่น ก็ร่วมเสพด้วย เมื่อคนเสพแล้วชื่อว่าตั้งอยู่ในความประมาท เพราะคนเผลอมักขาดสติสัมปชัญญะ

(4.2) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืน คือ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน

(4.3) เป็นเพื่อนที่ชักนำในการเที่ยวดูมหรสพ เพื่อนทั้งสองประเภทนี้ (2, 3) มีลักษณะคล้ายกันและสืบเนื่องกัน ได้แก่ คนชักชวนให้เที่ยวในเวลากลางคืนอาจก่อให้เกิดการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่นได้ หรืออาจนำไปสู่การเสพยาเสพติด ปัจจุบันจะพบว่า อันตรายที่เกิดจากการ

เที่ยวกลางคืนมีมากขึ้นด้วยสภาพของสังคมปัจจุบันที่ ก่อให้เกิดโทษ เช่น ไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ไม่รักษาครอบครัว ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ เป็นที่ระแวงของคนอื่น และคำพูดไม่น่าเชื่อถือ

(4.4) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเล่นการพนัน อันเป็นเหตุแห่งความประมาท เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนประเภทที่หนึ่ง ในลักษณะของความรุนแรง เพราะเพื่อนทั้งสองนี้เป็นเหตุนำไปสู่ความประมาทเริ่มจากการเสพลิงมีนเมาเป็นสาเหตุนำไปสู่การเล่นการพนัน เนื่องจากคนเมาขาดสติสัมปชัญญะอันง่ายต่อการเสียทรัพย์สินมากกว่าที่จะได้ทรัพย์สินมาเป็นของตน ส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลที่คบหากับมิตรไม่ดี (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208-209)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ใครคบจะทำให้หมกมุ่นด้วยการดื่ม การเที่ยวเล่นอย่างหาประโยชน์มิได้สักอย่างเดียว ทำให้เสื่อมสุขภาพ เสียทรัพย์สิน และอาจเสียคนเสียอนาคตด้วย การเที่ยวกลางคืนต้องเสี่ยงอันตรายหลายอย่างทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งทรัพย์สินส่วนตัว และทรัพย์สินทางบ้าน ไม่ได้อยู่บ้านโจรอาจปล้นหรือขโมยได้ง่าย ทรัพย์สินที่ติดตัวในการไปเที่ยวก็จะถูกปล้น ถูกจี้ ถูกล้วง สถานที่เที่ยวกลางคืนก็ต้องเสียค่าบริการด้วยราคาแพง ทำให้เสียทรัพย์สินมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย ไม่เป็นที่ไว้วางใจ เป็นการเที่ยวและเล่นที่ไร้ซึ่งประโยชน์ทั้งหลาย (พระมหาทองพูน สติสมปนโน (เสือเขียว), 2547, หน้า 9-19)

บทที่ 4

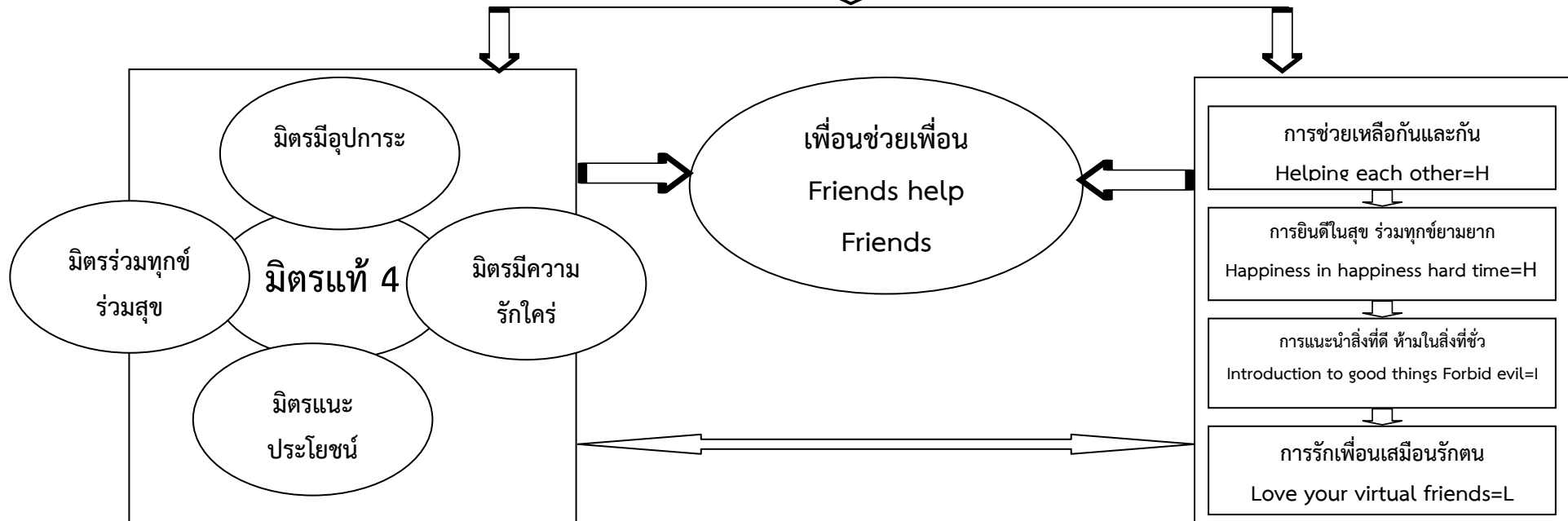
รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

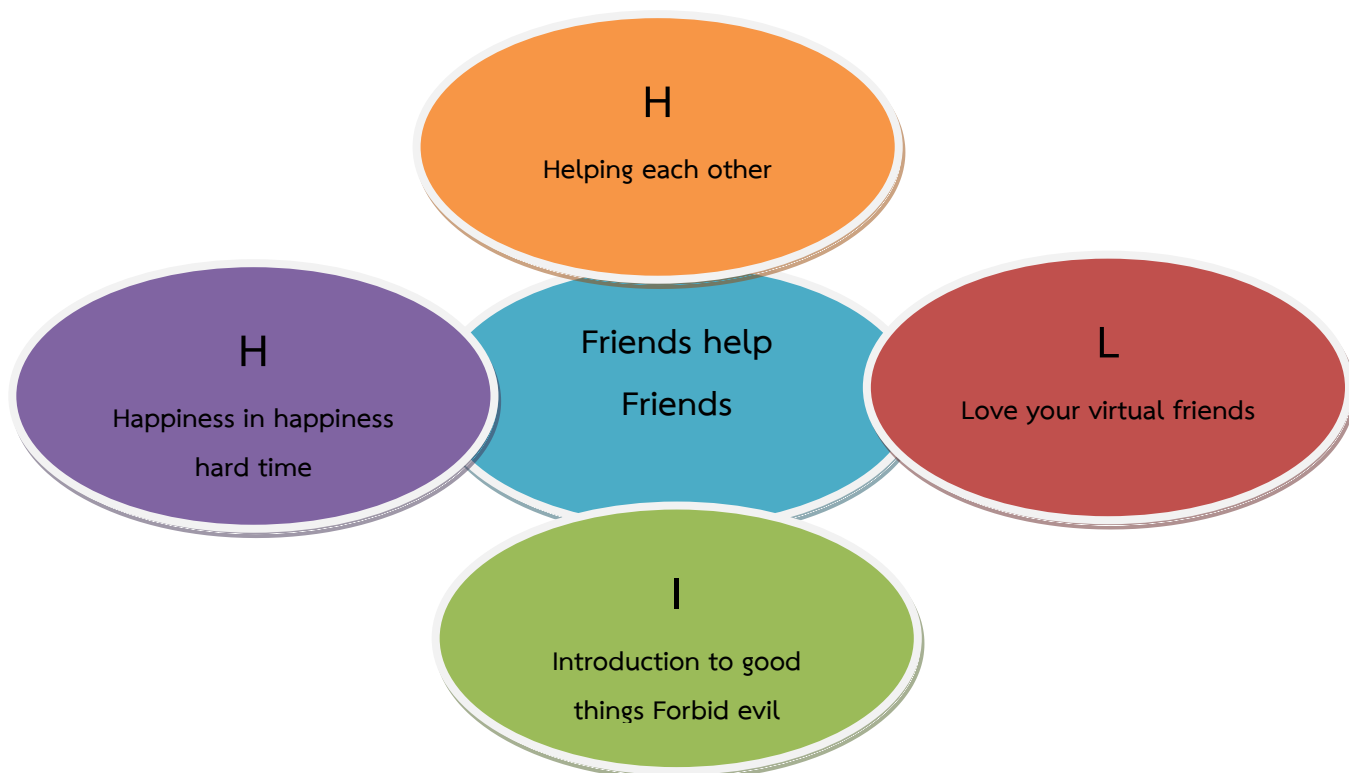
ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช.

การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

แผนภูมิที่ 4.1 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน อธิบายได้ว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช. สามารถลดปัญหาได้ ด้วยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ซึ่งประกอบด้วย มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ซึ่งผลจากการนำหลักธรรมดังกล่าวไปใช้ ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันและกัน ระหว่างเพื่อน ครอบครัวยุ และสังคม การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก เมื่อเพื่อนได้ดีก็แสดงความยินดี และให้ความช่วยเหลือในยามเพื่อนลำบาก การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำสิ่งที่ดี เช่น การทำการบ้าน การใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้ามมิให้เพื่อนทำในสิ่งที่ชั่ว เช่น ห้ามมิให้ชกต่อยกัน ห้ามมิให้หนีการเรียน เตือนสติเพื่อนถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงชู้สาวในวัยเรียน และการรักเพื่อนเสมือนรักตน

แผนภูมิที่ 4.2 HHIL Model

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ปัญหาการยกพวกตีกันของเด็กนักเรียนระดับ ปวช. เป็นปัญหาสังคม ที่มีสาเหตุมาจาก ค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลูกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ ครอบครัวขาดความอบอุ่น และกลุ่มเด็กหลังห้องในโรงเรียน สามารถหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อน ของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีที่จะนำไปให้เยาวชนนำ ประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะ บอกรางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีล ผิดธรรม เ गरे แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มี สุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมาณเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยาม ยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน

ข้อเสนอแนะ 1. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายให้เขียนในหลักสูตรส่งเสริมให้จัด กิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้ กระชับแน่นแฟ้น ยิ่งขึ้น และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กฎเกณฑ์ กฎหมายและข้อระเบียบอย่างปกติสุข โดยยึดหลักมิตรแท้ 4 ประการ

2. คุณครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองเพื่อ ทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้

3. ครอบครัว โรงเรียนและเพื่อน ควรจะคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตี กัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

บรรณานุกรม

- ทองพูน สติสมฺปนฺโน (เสื่อเขียว), พระมหา. (2547). *การศบมิตรในพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่
11. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่
16. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระภวานาวีรยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2543). *คัมภีร์กวีฤทธชาติ*. ปทุมธานี. บริษัทกราฟิคอาร์พริ้นต์
จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.ราชบัณฑิตยสถาน. (2546).
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สุภวิชญ์ วิราม, พระมหา. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรตามหลักพุทธจริย
ศาสตร์ที่ศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมและโรงเรียน
สุวรรณพลับพลาพิทยาคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- <http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> (4 สิงหาคม 2556).
- <http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> (5 สิงหาคม 2556).
- <http://www.dailynews.co.th/crime/235263> (10 กันยายน 2556).
- <http://news.sanook.com/1190036/%E0> (26 กันยายน 2556).
- <http://news.sanook.com/> (26 กันยายน 2556).

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์, ผศ. ดร.

วุฒิการศึกษา

Ph.D. (Buddhist Studies) University of Delhi

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตร/นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

2. ดร. สมเกียรติ ไชยภูมิ

วุฒิการศึกษา

Ph.D. (Buddhist Studies) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

3. นายสุทน ทองเล็ก

วุฒิการศึกษา

ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ตำแหน่งงานปัจจุบัน

อุปนายกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ จังหวัดสระแก้ว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวฉัฐภาสกร์ สารมาศ
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 446/2 หมู่บ้านทองประเสริฐ ถนนเศรษฐกิจ 1 ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 70140
วุฒิการศึกษา	ธรรมศึกษาชั้นเอก ศาสตราจารย์บัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง	นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

ฉัฐภางค์ สารมาศ

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำนำ

คู่มือการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นจากผลการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” ซึ่งเป็นการนำผลจากการวิจัยมาสรุปเป็นคู่มือสำหรับให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็น กัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้นำบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุข ทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มี คุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ฉัตรสุภาวดี สารมาศ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
บทที่ 1 บทนำ	4
บทที่ 2 สถานการณ์การยกพวกตีกัน	7
บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน	10
บทที่ 4 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน	16
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	19
บรรณานุกรม	20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สภาพแวดล้อมสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าซึ่งเป็นสังคมที่มีความเรียบง่าย สงบสุข มีความใกล้ชิดกันระหว่างครอบครัวปู่ย่าตายายพ่อแม่ลูกมีความอบอุ่น รักสามัคคีกันภายในครอบครัว มาเป็นสังคมแบบสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ การคมนาคม การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่สามารถรับรู้หรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนในสังคมต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ และจะเห็นได้ว่าลักษณะหรือสภาพของครอบครัวหลายต่อหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้าน ต้องดิ้นรนในการทำมาหากิน ทำงานแต่เช้ากลับแต่ค่ำ ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนหรือคอยให้คำแนะนำเป็นกำลังใจให้กับลูกหลานเยาวชนยามที่มีปัญหาที่ต้องการคำปรึกษาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ดังนั้น เพื่อนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาชั้นนำ มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้เยาวชนจำนวนไม่น้อยต้องได้รับผลกระทบนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดทั้งสื่อเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในแง่ลบที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบในทางไม่เหมาะสม และอาจยังทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจปัญหา เป็นเหตุให้เกิดการดูแลป้องกันเด็กและเยาวชนจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น อีกทั้งปัญหาการคบเพื่อนที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาชั้นนำ ตัดสินใจในการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหากพบเพื่อนดีแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามย่อมเกิดผลดี หากพบเพื่อนไม่ดีแนะนำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เสื่อมเสีย เป็นโทษ ย่อมไม่เกิดผลดีกับเด็กและเยาวชนอย่างแน่นอน

ปัญหาสังคมกรณีเด็กนักเรียนยกพวกตีกัน มักกลายเป็นเรื่องหือหาว หรือถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์หาทางแก้ไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นก็เงียบหายไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมก็ดูประหนึ่งว่าจะไม่ติดตามดำเนินงานให้ต่อเนื่อง กลายเป็นปัญหาที่รับรู้กันจนชินชา จะเป็นเรื่องใหญ่ก็ต่อเมื่อมีผลกระทบไปถึงบุคคลอื่น เช่น กรณีนักเรียนอาชีวะยกพวกถล่มกันแล้วลูกหลงไปถูกชาวบ้านเสียชีวิต หรือความรุนแรงถึงขั้นมากพอจะขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ทุกฉบับล่าสุดก็เกิดเหตุร้ายที่กลุ่มนักเรียนอาชีวะที่เป็นคู่อริตามล่ากันและยิงเสียชีวิตกลางตลาดย่านสายไหม และเหยื่อผู้โชคร้ายเป็นญาติของดารานักแสดงชื่อดัง ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ตลอด เสมือนว่าปัญหาไม่เคยถูกนำมาแก้ไขเลย

มาตรการต่าง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้องนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อป้องกันเหตุนักเรียนยกพวกตีกัน ส่วนใหญ่เป็นเพียงแค่การป้องกัน แต่ปัญหาที่ถลึงลงไปนั้นกลับยังไม่มีหน่วยงานใดให้ความใส่ใจในการเข้าไปแก้ที่ต้นสาเหตุ โดยเฉพาะค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลุกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ แม้กระทรวงศึกษาธิการเคยรับเป็นเจ้าภาพแต่ก็ใช้ไม่แข็งไปบังคับ โรงเรียนหรือสถาบันใดปล่อยให้มีการทะเลาะวิวาทก็จะโดนสั่งปิดชั่วคราว นักช้อกถึงขั้นปิดถาวรไปเลย ขณะที่ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นก็ยังขาดความต่อเนื่องเท่าที่ควร อย่างโครงการ "สุภาพบุรุษอาเซียน" ที่รับเข้าไปฝึกอบรมในค่ายทหาร เคยดำเนินการเป็นเรื่องโด่งดังตอนหลังก็เงียบหาย ได้มีการติดตามผลหลังอบรมได้อย่างไรบ้าง และประเมินแล้วควรเดินทางไปหรือเปล่า เหล่านี้ก็ไม่มีคำตอบชัดเจน

ปัญหานี้เป็นเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชน และดูท่าจะขยายวงกว้างออกไปไม่เฉพาะแต่นักเรียนอาชีวะเท่านั้น แต่เหล่านักเรียนฯ สั้นก็มีการยกพวกตีกัน และลามไปสู่การใช้อาวุธ ทั้งมีดและปืน ทำให้ความรุนแรงความสูญเสียมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคมต้องหันกลับมาให้ความสำคัญในการแก้ไข อาจจะต้องถึงขั้นพิจารณาว่า กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพได้จริงเพียงใด นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ที่มีหน้าที่โดยตรงและใกล้ชิด ต้องเข้าใจปัญหา ต้องเข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งเข้าใจโลกของเยาวชน รู้หลักด้านจิตวิทยาที่จะชี้นำไปในเส้นทางที่ถูกต้อง อย่าปล่อยให้เรื่องนี้เป็นโรคหลักปิดล็อกปิดผลุบ ๆ โผล่ ๆ ทำแบบลูปหน้าปะจมูก จนสังคมฯ ชินว่า นักเรียนนักเลงแก๊งก็ยังมีวันหมด (<http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2556)

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ (ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209) อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ คือ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข คือ มิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลำบากอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติ ธิบายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป มิตรแนะนำประโยชน์ คือ ผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้าม

ไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน และมิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาได้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เสมือนติตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิตัวไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน เป็นต้น ซึ่งหลักมิตรแท้ 4 ประการ เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน

ความสำคัญของเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกรง แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำไปประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ ประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน
2. เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้นำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน
2. ได้รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

หน่วยงานที่นำไปใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการ
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทที่ 2

สถานการณ์การยกพวกตีกัน

ปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน

บ่ายวันที่ 14 พ.ค.ที่ผ่านมา พล.ต.ต. ปิยะ อุทาโย โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แถลงมาตรการดูแลนักเรียนนักศึกษาก่อเหตุวิวาทในช่วงเปิดเทอม การตีกันของนักเรียนนักศึกษา นอกจากจะทำให้แต่ละฝ่ายบาดเจ็บและเสียชีวิตแล้ว ปัญหาที่น่าเศร้าใจก็คือ บ่อยครั้งมีชาวบ้านและนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบไปด้วย ถึงขั้นเสียชีวิตหรือพิการ เป็นความสูญเสียที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงถึงการสั่งการของ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร. ไปยัง ผบช.ไปจนถึง ผบก.และ สน. ต่าง ๆ เข้มข้นกว่าที่ผ่านมา มีทั้งมาตรการในการดำเนินการและการลงโทษกรณีบกพร่องปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจแนะนำประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนลูกหลง

พื้นที่ที่เกิดเหตุบ่อย ได้แก่ 1. พื้นที่ทิศเหนือ คั่นนายาว ดอนเมืองเชื่อมต่อลำลูกกา จ.ปทุมธานี 2. ทิศใต้ มีนบุรี บางนา เชื่อมต่อสำโรง บางพลี จ.สมุทรปราการ และ 3. ฝั่งธนบุรี พื้นที่บางแค ภาษีเจริญ สถานที่ที่เกิดเหตุบ่อยคือ ป้ายรถเมล์ หน้าตลาด และหน้าห้างสรรพสินค้า ส่วนยานพาหนะที่เสี่ยงภัยจากลูกหลงนักเรียนตีกันคือ “รถเมล์” สาย 8, 2, 33, 39 และ 90 เมื่อจำเป็นต้องใช้รถเมล์ในการเดินทาง ตำรวจมีข้อเสนอแนะเพื่อลดความสูญเสีย หลีกเลี่ยงการนั่งบริเวณประตูหลังรถเมล์ เพราะส่วนใหญ่พบว่า การก่อเหตุของนักเรียนจะอยู่ที่บริเวณที่นั่งด้านหลังของรถเมล์ ไม่ควรนั่งบริเวณข้างหน้าต่างด้านซ้ายของรถเมล์ เนื่องจากระหว่างเกิดเหตุมักจะมีการขว้างปาสิ่งของเข้ามาเป็นประจำ ให้ระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา ไม่ควรใส่หูฟังระหว่างนั่งรถเมล์ เพราะจะทำให้ไม่มีสมาธิสังเกตสถานการณ์รอบข้าง ระหว่างอยู่บนรถเมล์ ขอให้สังเกตกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดเหตุทะเลาะวิวาท หากพบและไม่มีธุระเร่งด่วนขอแนะนำให้ลงจากรถเมล์คันนั้น รอขึ้นรถเมล์คันต่อไปหรือเปลี่ยนไปใช้ขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่น เช่น รถไฟฟ้า ขณะเกิดเหตุให้โน้มตัวลงต่ำกว่าหน้าต่างรถเมล์ ปีนี้ตำรวจวางมาตรการเข้มงวดเต็มที่ แคมป์ด้วยข้อมูลสำหรับผู้ที่พักอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยจากเหตุการณ์นักเรียนตีกัน นำขบขันที่การนั่งรถเมล์ในเมืองหลวงต้องระมัดระวังตัวถึงขนาดนี้ แต่ความจริงมันเกิดขึ้นแล้ว และบ่อยครั้งเสียด้วย (<http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2556)

อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง วอนสื่อหยุดออกข่าวเด็กอาชิวะทะเลาะวิวาท เกรงกดดันเด็ก ขอนำเสนอด้านดี ช่วยเหลือชุมชน อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง กล่าวถึงกรณีนี้ นักศึกษาแผนกช่างไฟฟ้า ชั้นปี 3 โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ ถูกยิงเสียชีวิตภายในตลาดวงศกร แขวงออเงิน เขตสายไหม เมื่อช่วงเย็นของวันที่ 4 มิ.ย.ที่ผ่านมา ว่าทางโรงเรียนรู้สึกเสียใจ และเสียายที่ต้องเสียนักเรียนไปในเหตุดังกล่าว แต่

ถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่มีการก่อเหตุนอกเขตพื้นที่เฝ้าระวัง เนื่องจากทางโรงเรียนมาตรการการป้องกัน เป็นมาตรฐานตามปกติอยู่แล้ว พร้อมทั้งกล่าวด้วยน้ำเสียงวิตกกังวลว่า ไม่อยากให้มีการนำเสนอข่าว การทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนอาชีวะมากนัก เพราะจะเป็นการตอกย้ำทำให้เด็กยังมีความกดดัน และสุดท้ายเป็นการสะท้อนกลับเหมือนกับฆ่าเด็กทางอ้อม โดยอยากให้นำเสนอด้านดี ๆ ที่เด็กนักเรียนอาชีวะ ออกไปทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมบ้าง (<http://news.sanook.com/1190036/%E0> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

ช่างกลโหดยกพวกฟันอริข้อมือขาด แถมยังหัวเกินพิศตามbukโรงพยาบาล เข้ามาราวีคู่อริที่เพิ่งเข้ารับการรักษาตัวและเพื่อนร่วมก๊วน สุดท้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจหวั่นสถานการณ์บานปลายต้องชักปืนขึ้นมาระงับเหตุ แต่ยังจับมือมีดฆ่าไม่ได้

เมื่อเวลา 16.30 น. วันที่ 23 ก.ย. ร.ต.ท. อับดุลหามาดียัด หยงสู พนักงานสอบสวน สน.ทุ่งมหาเมฆ รับแจ้งนักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันมีผู้ได้รับบาดเจ็บ ผังตรงข้ามโรงเรียนช่องนนทรี ถนนพระราม 3 (มุ่งหน้าสะพานกรุงเทพ) แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา ไปตรวจสอบ พร้อมมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง พบเพียงหวิดเลือดเป็นทางยาวมีดตายหยู้า และมีดดาบยาวประมาณ 1 ฟุต ข้อมือซ้ายใส่นาฬิกา เจ้าหน้าที่จึงทำการเก็บแช่น้ำแข็งเอาไว้ ก่อนจะไปตรวจสอบที่ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2 ราย ทราบชื่อ นายเอ (นามสมมุติ) อายุ 17 ปี ถูกมีดฟันข้อมือซ้ายขาด นอนร้องโอดครวญ และนายบี (นามสมมุติ) อายุ 15 ปี มีบาดแผลฉีกขาดที่บริเวณเข่าซ้าย ทั้งคู่เป็นนักเรียน ปวช. ปี 1 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีแห่งหนึ่ง และระหว่างที่ทั้งสองกำลังเข้ารับการรักษาอยู่นั้น ได้มีนักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีสถาบันคู่อริ ซึ่งเป็นคู่อริเดินทางมาที่ รพ. พร้อมกับไล่ฟันกับกลุ่มเพื่อนของผู้บาดเจ็บกันที่ รพ. อีกครั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงแสดงตัวพร้อมชักอาวุธปืนออกมาเพื่อระงับเหตุ ทำให้นักเรียนนักเลงทั้งสองสถาบันต่างแยกย้ายหลบหนีไป สามารถจับกุมไว้ได้ 1 คน อายุ 18 ปี ซึ่งเป็นเพื่อนคนเจ็บ ค้นตัวพบมีดดาบยาวประมาณ 1 ฟุต

สอบสวนพ่อคนเจ็บที่ข้อมือขาด เปิดเผยว่า มีอาชีพขับแท็กซี่รับจ้างอยู่ที่สนามบินสุวรรณภูมิ มีลูกทั้งหมด 3 คน คนที่ได้รับบาดเจ็บนั้นเป็นคนสุดท้อง ก่อนเกิดเหตุในช่วงเช้าลูกชายได้เดินทางไปลงทะเบียนเรียนเทอม 2 เมื่อเสร็จธุระจึงกลับบ้านพักที่ซอยพระราม 3 ที่ 66 จากนั้นเวลาประมาณ 16.00 น. ลูกชายกำลังจะไปส่งเพื่อนแถววัดช่องลม โดยได้ขี่รถ จยย. ยามาฮ่า พีโน่ สีฟ้าขาว ทะเบียน สวธ-641 กรุงเทพมหานคร และมีเพื่อนซ้อนท้ายมา โดยได้ขี่ รถ จยย. มากับเพื่อนอีก 2 คัน รวมเป็น 6 คน เมื่อมาถึงที่เกิดเหตุได้มีกลุ่มนักเรียนต่างสถาบัน ประมาณ 7-8 คน ดักรออยู่เมื่อกลุ่มของลูกชายขับรถผ่าน กลุ่มนักเรียนต่างสถาบันจึงใช้อาวุธที่เตรียมมาฟันเข้าที่แขนของเขอย่างจังจนขาด

เบื้องต้นเจ้าหน้าที่คาดว่า น่าจะเป็นความบาดหมางระหว่าง 2 สถาบัน จากการสอบปากคำเพื่อนคนเจ็บ ไม่มีใครจดจำคนลงมือก่อเหตุได้ อย่างไรก็ตามจะทำการตรวจสอบกล้องวงจรปิดรวมทั้งสอบปากคำพยานแวดล้อม เพื่อเร่งติดตามจับกุมผู้ก่อเหตุมาดำเนินคดี

ต่อมาเวลา 22.30 น. พ.ต.ท.ศยาม อินทร์สุวรรณ โฉม รong ผกก.สส.สน.ทุ่งมหาเมฆ กล่าวว่า หลังเกิดเหตุกลุ่มนักเรียนคู่อริที่ก่อเหตุฟันแขนนายเอ (นามสมมติ) อายุ 17 ปี จนมือซ้ายขาด ได้เดินทางเข้ามาอบตัวแล้วจำนวน 4 คน ทั้งหมดอายุ 15-16 ปี เป็นนักเรียนชั้น ปวช. ปีที่ 1 และ 2 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีแห่งหนึ่ง เหลือที่ยังหลบหนีอีก 2 คน เบื้องต้นทั้งหมดให้การรับสารภาพว่า ถูกกลุ่มผู้บาดเจ็บให้ของลับก่อน จึงคว้ามืดตาบไล่ฟัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงแจ้งข้อหา ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายสาหัส ก่อนปล่อยตัวไป จากนั้นจะเรียกตัวทั้งหมดมาสอบปากคำพร้อมผู้ปกครอง อัยการ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ต่อไป (<http://www.dailynews.co.th/crime/235263> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2556)

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ เลขาธิการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กล่าวถึงกรณีเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างโรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ กับโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ จนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตว่า ภายหลังรับรายงานเหตุได้ดำเนินการออกคำสั่งให้ปิดการเรียนการสอนทั้งสองโรงเรียนคู่กรณีเป็นเวลา 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ 24-30 มกราคม เพื่อป้องกันการแก้แค้น ทะเลาะวิวาทลุกลามขึ้น พร้อมทั้งได้นัดหมายผู้บริหารของทั้งสองโรงเรียนมาประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในวันที่ 25 มกราคม นี้ เวลา 10.00 น.

นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ กล่าวว่า สำหรับเหตุวิวาทดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นในช่วงนอกเวลาเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลได้ยาก และก่อนหน้าเกิดเหตุเพียง 2 วัน เพิ่งเข้าตรวจค้นอาวุธในสถาบัน สังเกตว่านักเรียนที่มักก่อปัญหาทะเลาะวิวาทเป็นนักเรียนภาคบ่าย แต่นักเรียนภาคปกติมักไม่ก่อเรื่อง จึงมีแนวคิดว่าหากพบการก่อเหตุซ้ำอีกจะไม่อนุญาตให้โรงเรียนเปิดรับนักเรียน ในภาคบ่ายอีก

ด้านนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยว่า ตนได้สั่งการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สั่งปิดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งเป็นเวลา 7 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม เป็นต้นไป พร้อมกันนี้ ได้มอบให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง หากโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ปล่อยปละละเลยจนทำให้นักเรียนไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก็อาจจะสั่งปิดถาวรได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเคยกำหนดมาตรการออกมาก่อนหน้านี้ ส่วนนักเรียนที่ก่อเหตุทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้แล้ว จึงสั่งให้ สช. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและอย่าคิดว่าเป็นนักเรียนแล้วจะได้รับการลดหย่อน (<http://news.sanook.com/> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2556)

บทที่ 3

แนวคิดและทฤษฎีการใช้หลักมิตรแท้ 4 ไปใช้ในการคบเพื่อน

แนวคิดเกี่ยวกับมิตรแท้

ความหมายของมิตรแท้

มิตรเป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต ตรงกับคำภาษาบาลีในพระพุทธศาสนาว่า มิตฺต แปลว่า เพื่อน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1202.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “มิตรแท้” ว่า มิตร- (มิต, มิตรระ-) น. เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย เช่น มิตรแท้ มิตรเทียม ฉันทมิตร พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550, หน้า 320) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตร” แปลว่า ผู้มีความเอื้อยดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แยกเป็นมิตรแท้ 4 พวก มิตรเทียม (มิตตปฏิรูป) 4 พวก

พระภิกษุญาณวชิโรดม (เผด็จ ทตฺตชีโว) (2543, หน้า 73-75) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตรแท้” หรือ เพื่อนแท้ คือใครก็ตามที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่เรา เมื่อเรามีกิจจำเป็นเกิดขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก”

สรุปได้ว่า มิตรแท้ คือ มิตรหรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคย ยามใดที่มีความสุขก็มีความยินดี สนับสนุนให้เราได้ดี เจริญรุ่งเรือง แม้ยามใดที่เรามีความทุกข์เดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยากก็คอยให้ความช่วยเหลือดูแล เป็นเพื่อนแท้ไม่ทิ้งให้ต้องเผชิญปัญหาอยู่แต่เพียงผู้เดียว

ลักษณะของการคบมิตร

พระพุทธศาสนาได้แยกย่อยเกี่ยวกับลักษณะของมิตรแท้และมิตรเทียม ดังนี้

1) มิตรแท้ (สุทมิตร) หรือกัลยาณมิตร นับเข้าในกัลยาณมิตรประเภทหนึ่ง มิตรแท้ คือ มิตรที่มีใจดี มีความจริงใจ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นมิตรที่บุคคลผู้คบหาสมาคมแล้วทำให้มีแต่ความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าตรัสในสังคาลสูตร มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(1.1) ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เมื่อมิตรมีอุปการะเห็นเพื่อนตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ว่าจะเป็ความคะนองตามวัย ประมาทในการศึกษาเล่าเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อนคนนั้นตั้งอยู่ในความประมาท มิตรที่ดีทำหน้าที่ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความประมาท ให้เห็นผลประโยชน์และผลเสียจากความประมาท

(1.2) ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน มิตรแท้ย่อมป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน ตนเองย่อมรักษาศีลข้อที่ 2 ด้วยการไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติธรรมข้อกุลมุลคือ ไม่คิดถือเอาของคนอื่น เมื่อจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม เห็นทรัพย์ของเพื่อนย่อมรักษา

(1.3) เมื่อมีภัยก็เป็นสิ่งที่พึ่งพำนักได้ ภัยที่เกิดขึ้นมี 2 อย่าง คือ ภัยโดยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ ย่อมนำความสูญเสียมาสู่มนุษย์ มิตรแท้ย่อมเป็นที่พึ่งพาให้ กับเพื่อนได้ และภัยอันเกิดจากมนุษย์ เช่น การวิวาท มิตรมีอุปการะก็สามารถปกป้องเพื่อนได้

(1.4) เมื่อมีกิจที่จำเป็นเกิดขึ้น ก็ช่วยโยคทรัพย์ 2 เท่าของทรัพย์ที่ต้องการในกิจนั้น มีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้ เกินกว่าที่ออกปาก มิตรมีน้ำใจเช่นนี้ สามารถให้ทรัพย์ได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่เพื่อนออกปากขอซึ่งแสดงถึงความจริงใจ ความมีน้ำใจ และความเต็มใจที่ช่วยเหลือเพื่อน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 261, หน้า 210)

ลักษณะของมิตรมีอุปการะ ได้แก่ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำ ตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท เพราะความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หาอุบายป้องกัน ทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นพึ่งพาอาศัยกันได้ คราวเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ช่วยกันรักษาพยาบาล คราวมีธุระการงานเกิดขึ้นก็ช่วยออกทรัพย์เกินกว่าที่จะออกปาก เพื่อนมีอุปการะมากเช่นนี้ เป็นมิตรที่ดีควรรวมตัวเข้าหากัน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน

(2) มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข (สมานสุขทุกขมิตร) มีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

(2.1) บอกความลับแก่เพื่อน ไม่บอกเรื่องอันเป็นความลับของตนแก่คนอื่น แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้ ตามปกติคนที่ไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะบอกความลับ

(2.2) ปิดความลับของเพื่อน ย่อมรักษาความลับที่เพื่อนกล่าวโดยที่คนอื่นไม่ล่วงรู้ ความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายแสดงถึงความจริงใจต่อกันมาก ด้วยความหวังว่า ความลับของตนจะไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

(2.3) ไม่ละทิ้งในยามอันตราย เมื่อภัยเกิดขึ้น มิตรมีอุปการะยอมไม่ทอดทิ้ง

(2.4) แม้ชีวิตก็อาจจะสละเพื่อประโยชน์ของเพื่อนได้ หมายความว่า ชีวิตของตนก็เป็นอันสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ ไม่คำนึงถึงชีวิตของตนทำการงานให้เพื่อนอย่างเดียว (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรประเภทนี้เป็นมิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติฉิบหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

(3) มิตรณะประโยชน์ (อัตถักขาโยมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(3.1) ห้ามมิให้ทำความชั่ว คือ จะทำให้เสียหายคอยห้ามปราม มิให้เพื่อนกระทำชั่ว คือ อุกุศลกรรม

(3.2) แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี มิตรแนะนำประโยชน์ยอมให้ประกอบความดี ระลึกถึงคุณของ พระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ รักษาศีล ประกอบแต่กุศลกรรม

(3.3) ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายให้เข้าใจ สิ่งทีละเอียด ลึกซึ้งมาก อันประกอบ ด้วยสิ่งที่เป็นมงคลคาถา อันเป็นถ้อยคำที่ทำให้จิตเบิกบาน แจ่มใส

(3.4) บอกทางสวรรค์ให้ มิตรผู้แนะนำยอมอธิบายให้เห็นชนทั้งหลายกระทำความดียอมเกิด ในสวรรค์ การกล่าวเช่นนี้เป็นการบอกผลแห่งความดี บอกถึงผลที่ตนควรได้รับเมื่อทำความดีเป็น อานิสงส์หรือคล้ายกับเป็นการให้รางวัลกับผู้ทำความดี (ที.ปา. เล่ม 11 ข้อ 260, หน้า 209)

ลักษณะมิตรแนะนำประโยชน์ เป็นประเภทผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่ สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้ามมิให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่ง ที่ดี ๆ ร่วมกัน

(4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(4.1) ไม่พอใจความเสื่อมของเพื่อน คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ ไม่ยินดีด้วยความเสื่อม ของเพื่อน เมื่อเห็นหรือได้ยิน ความสูญเสียของบุตร ภรรยา หรือของบริวาร เพราะความเสื่อม ความ ไม่เจริญของเพื่อนยอมไม่ยินดีหรือไม่พอใจ พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย

(4.2) พอใจความเจริญของเพื่อน คือ เพื่อนมีสุขพลอยแจ่มชื่นยินดี หมายถึง เพื่อนของตน ได้รับความสำเร็จในชีวิต หรือเพื่อนสำเร็จการศึกษา การงาน ยศตำแหน่ง มีพรหมวิหารธรรม คือ มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อเพื่อนได้ดี

(4.3) ห้ามปรามคนที่ินทาเพื่อน เมื่อเขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไข หมายความว่า เมื่อคน พุดตำหนิเพื่อน มิตรมีความรักใคร่ ย่อมห้ามมิให้ที่กล่าวติเตียนเพื่อนของตน

(4.4) สนับสนุนคนที่สรรเสริญเพื่อน เมื่อเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 264, หน้า 211)

ลักษณะมิตรมีความรักใคร่ ได้แก่ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึง คราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเสมือนรักตน รักตนก็เสมือนรัก เพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาได้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เสมือนติตน ต้องหา เหตุผลมาลบล้างคำตำหนิที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่ สรรเสริญเพื่อน นี้คือมิตรที่มีความรักใคร่ ถ้าได้มิตรประเภทนี้จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้ อย่างมหาศาล

2) **มิตรเทียม** กล่าวถึงคนชั่วซึ่งไม่ควรคบเป็นมิตรไว้ 4 ประเภท ได้แก่

(1) **มิตรปกอลอก** คือ คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1.1) เป็นผู้ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว คือ คิดเอาแต่ฝ่ายเดียวคนลักษณะนี้มักตกอยู่ในอหังการ (โลภธณาสัย) มีความอยากได้ อยากมี อยากเป็นเกินขอบเขต อาจกล่าวได้ว่า เป็นคนเห็นแก่ตัวมาก มุ่งแต่จะได้อย่างเดียวโดยคิดแสวงหาในทางที่ไม่สมควรหรือใช้อุบายเอาของเขามาเป็นของตน

(1.2) เสียน้อย ประรณจะได้มาก คือ ยอมเสียน้อยโดยหวังจะเอาให้มาก เพื่อนประเภทนี้คอยเอาไรต์เอาเปรียบเพื่อน เป็นเพื่อนที่รู้มาก พยายามแสวงหาประโยชน์จากเพื่อนให้ได้มากที่สุดให้ของแต่น้อย แต่หวังผลมาก ยอมลงทุนแต่น้อย แต่หวังถอนทุนคืนให้มากกว่า

(1.3) เมื่อตัวเองมีภัยจึงทำกิจของเพื่อน ตนเองมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน เพื่อนประเภทนี้หวังว่า เพื่อนจะได้ช่วยเหลือตนเอง แต่ถ้าไม่มีภัยเกิดขึ้นก็พยายามปลีกตัวไม่ให้เพื่อนได้พบ ไม่ทำด้วยความรัก จัดอยู่ในลักษณะของเพื่อนที่เห็นแก่ตัว ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ

(1.4) คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับคนอื่นเนื่องจากตนเห็นว่า เพื่อนคบหาจะมีผลประโยชน์ร่วมกัน รักเพื่อนเพราะสิ่งภายนอก ไม่ได้รักตัวบุคคล ไม่ได้คบเพื่อนด้วยสามารถแห่งความคุ้นเคยกันฉันมิตร (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 255, หน้า 207)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ เป็นมิตรที่ไม่มีความจริงใจ คบเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ถ้าคนที่เขาคบหาด้วยไม่มีประโยชน์กับเขาก็จะเลิกคบทันที และถ้าหากร่วมลงทุนทำธุรกิจการงาน ๆ ใดก็ตาม มักที่จะลงทุนลงแรงน้อย แต่หวังกำไรมาก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เมื่อถึงคราวมีภัยเอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียว ไม่ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะอาจจะมองว่าประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับนั้นน้อยหรือไม่มีนั่นเอง

(2) **มิตรดีแต่พูด** มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว คือ ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย การพูดนี้แสดงถึงเพื่อนที่หวังฟังไม่ได้ เป็นการพูดเพื่อหลีกเลี่ยง ทำให้พ้นภาระของตนไป

(2.2) กล่าวต้อนรับด้วยเรื่องที่ยังมาไม่ถึง ดีแต่อ้างของที่ยังไม่มีมาปราศรัยคนลักษณะนี้ยอมสงเคราะห์ด้วยสิ่งของที่ยังไม่มาถึง เมื่อเพื่อนออกปากขอความช่วยเหลือ มักพูดพลัดไป เป็นเพียงแต่พูดให้ความหวังเท่านั้น เพื่อแสดงว่าตนเองมีความจริงใจต่อเพื่อน

(2.3) สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ คนประเภทนี้ ถึงแม้เขามีวัตถุสิ่งของอยู่ก็ไม่สามารถให้แก่เพื่อนได้

(2.4) เมื่อมีกิจเกิดขึ้นเฉพาะหน้าก็แสดงความขัดข้อง เพื่อนประเภทนี้ ออกปากฟังไม่ได้ เมื่อกิจการงานบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือกันเพื่อให้กิจการนั้นสำเร็จโดยเร็ว เพื่อนประเภทนี้มักแสดงอ้างกิจอื่นเนื่อง ๆ (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 256, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ชอบพูดแต่เรื่องที่ไร้สาระหาประโยชน์ไม่ได้ พูดแต่เรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว และมักพูดแต่เรื่องที่ยังมาไม่ถึง พูดแต่เรื่องที่เป็นไปได้ยาก หรือกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ คือ เป็นคนชอบพูดอย่างเดียว ไม่ชอบทำ และมักสงเคราะห์มิตรที่คบหาด้วยสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์ เช่น จะให้ของของนั้นก็ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ สักเพียงว่าได้ชื่อว่าให้แล้ว ช่วยเหลือแล้ว และเมื่อเพื่อนมีกิจธุระที่จะขอความช่วยเหลือมักอ้างเหตุขัดข้อง ๆ ต่าง เป็นต้น

(3) มิตรพูดประจบ มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(3.1) เพื่อนทำชั่ว ก็คล้อยตาม คือ จะทำชั่วก็เออออสันับสนุนไม่คัดค้าน ตามใจเพื่อนให้ทำความชั่ว เพื่อนลักษณะนี้ไม่สามารถจะเป็นที่พึ่งได้ ไม่สามารถให้คำปรึกษาที่ดีได้ เพราะคอยตาม

(3.2) เพื่อนทำดี ก็คล้อยตาม คือ จะทำดีก็เออออ เพื่อนประเภทนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับประเภทแรก

(3.3) สรรเสริญต่อหน้า คือ ต่อหน้าสรรเสริญ เพื่อประเภทนี้ขาดความจริงใจต่อเพื่อน

(3.4) นินทาลับหลัง คือ เพื่อนที่ลับหลังนินทาเพื่อนเป็นคนที่มีปากกับใจไม่ตรงกัน (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ชอบประจบสอพลอ เป็นมิตรที่มีมารยาทมากมาย มีบุคคลจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนใหญ่คนโตที่ต้องเสียคนไป เพราะมีคนใกล้ชิดเป็นคนหัวประจบ คือจะต้องทำอะไรไม่ว่าดีหรือชั่ว ก็คอยคล้อยตามไปเสียทุกอย่าง แต่บางคนก็ชอบคนประจบสอพลอ เพราะให้ความสุข ความเพลิดเพลินชั่วคราว ช่วยยาม พูดจาให้ฟังหวานหูเล่นโดยมิได้มีความจริงใจ ถึงแม้ลับหลังจะนินทาก็ตาม ซึ่งก็ถือว่าเป็นความชอบพอของบุคคลนั้นไป และอีกอย่างการยกย่องด้วยความจริงใจนั้น แม้จะสรรเสริญให้ฟังต่อหน้าบ้าง เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ทำความดีก็ไม่ถือเป็นการประจบ ซึ่งต้องแยกเรื่องประจบสอพลอกับเรื่องความจริงใจให้ออกจากกัน

(4) มิตรชักชวนในทางเสื่อม มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(4.1) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเสพของมีนเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท คือ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา เวลาที่เพื่อนดื่มสุราก็ร่วมดื่มด้วย เพื่อนชอบเสพของมีนเมาหรือของเสพยติตเช่น กัญชา ยาฝิ่น ก็ร่วมเสพด้วย เมื่อคนเสพแล้วชื่อว่าตั้งอยู่ในความประมาท เพราะคนเผลอมักขาดสติสัมปชัญญะ

(4.2) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืน คือ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน

(4.3) เป็นเพื่อนที่ชักนำในการเที่ยวดูมหรสพ เพื่อนทั้งสองประเภทนี้ (2, 3) มีลักษณะคล้ายกันและสืบเนื่องกัน ได้แก่ คนชักชวนให้เที่ยวในเวลากลางคืนอาจก่อให้เกิดการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่นได้ หรืออาจนำไปสู่การเสพยาเสพยติต ปัจจุบันจะพบว่า อันตรายที่เกิดจากการ

เที่ยวกลางคืนมีมากขึ้นด้วยสภาพของสังคมปัจจุบันที่ ก่อให้เกิดโทษ เช่น ไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ไม่รักษาครอบครัว ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ เป็นที่ระแวงของคนอื่น และคำพูดไม่น่าเชื่อถือ

(4.4) เป็นเพื่อนที่ชักนำให้หมกมุ่นในการเล่นการพนัน อันเป็นเหตุแห่งความประมาท เพื่อนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนประเภทที่หนึ่ง ในลักษณะของความรุนแรง เพราะเพื่อนทั้งสองนี้เป็นเหตุนำไปสู่ความประมาทเริ่มจากการเสพลิงมีนเมาเป็นสาเหตุนำไปสู่การเล่นการพนัน เนื่องจากคนเมาขาดสติสัมปชัญญะอันง่ายต่อการเสียทรัพย์สินมากกว่าที่จะได้ทรัพย์มาเป็นของตน ส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลที่คบหากับมิตรไม่ดี (ที.ปา. เล่ม 11, ข้อ 258, หน้า 208-209)

ลักษณะมิตรประเภทนี้ ใครคบจะทำให้หมกมุ่นด้วยการดื่ม การเที่ยวเล่นอย่างหาประโยชน์มิได้สักอย่างเดียว ทำให้เสื่อมสุขภาพ เสียทรัพย์ และอาจเสียคนเสียอนาคตด้วย การเที่ยวกลางคืนต้องเสี่ยงอันตรายหลายอย่างทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งทรัพย์สินส่วนตัว และทรัพย์สินทางบ้าน ไม่ได้อยู่บ้านโจรอาจปล้นหรือขโมยได้ง่าย ทรัพย์สินที่ติดตัวในการไปเที่ยวก็จะถูกปล้น ถูกจี้ ถูกล้วง สถานที่เที่ยวกลางคืนก็ต้องเสียค่าบริการด้วยราคาแพง ทำให้เสียทรัพย์สินมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย ไม่เป็นที่ไว้วางใจ เป็นการเที่ยวและเล่นที่ไร้ซึ่งประโยชน์ทั้งหลาย (พระมหาทองพูน สติสมปนโน (เสือเขียว), 2547, หน้า 9-19)

บทที่ 4

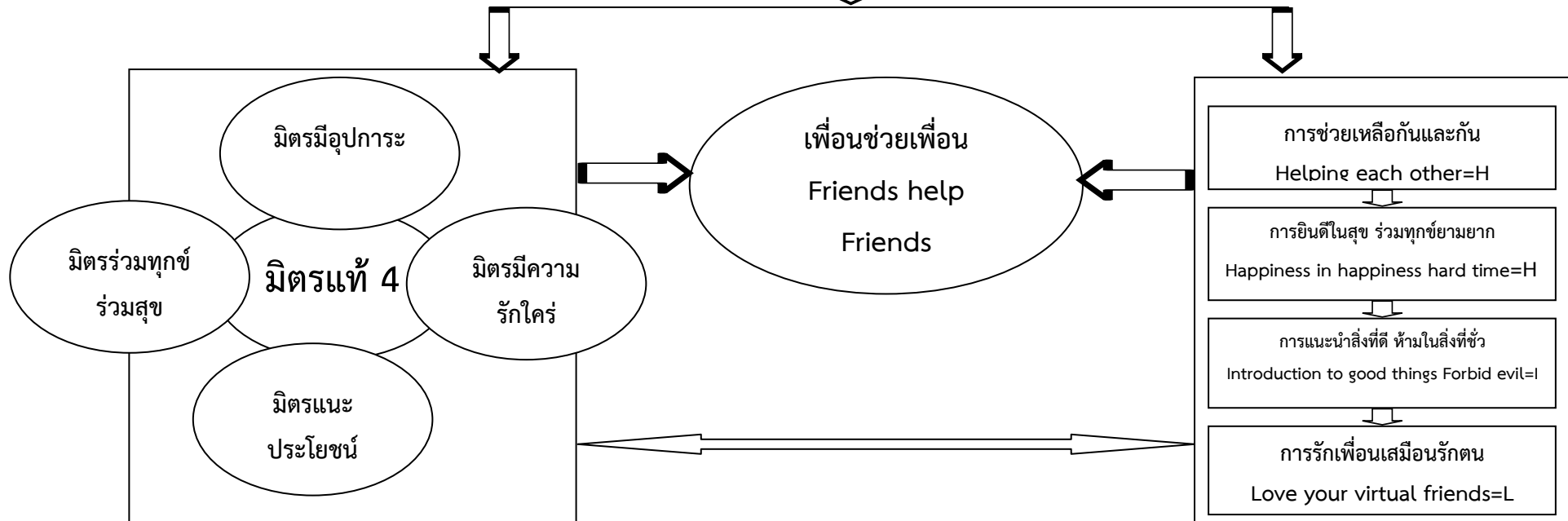
รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

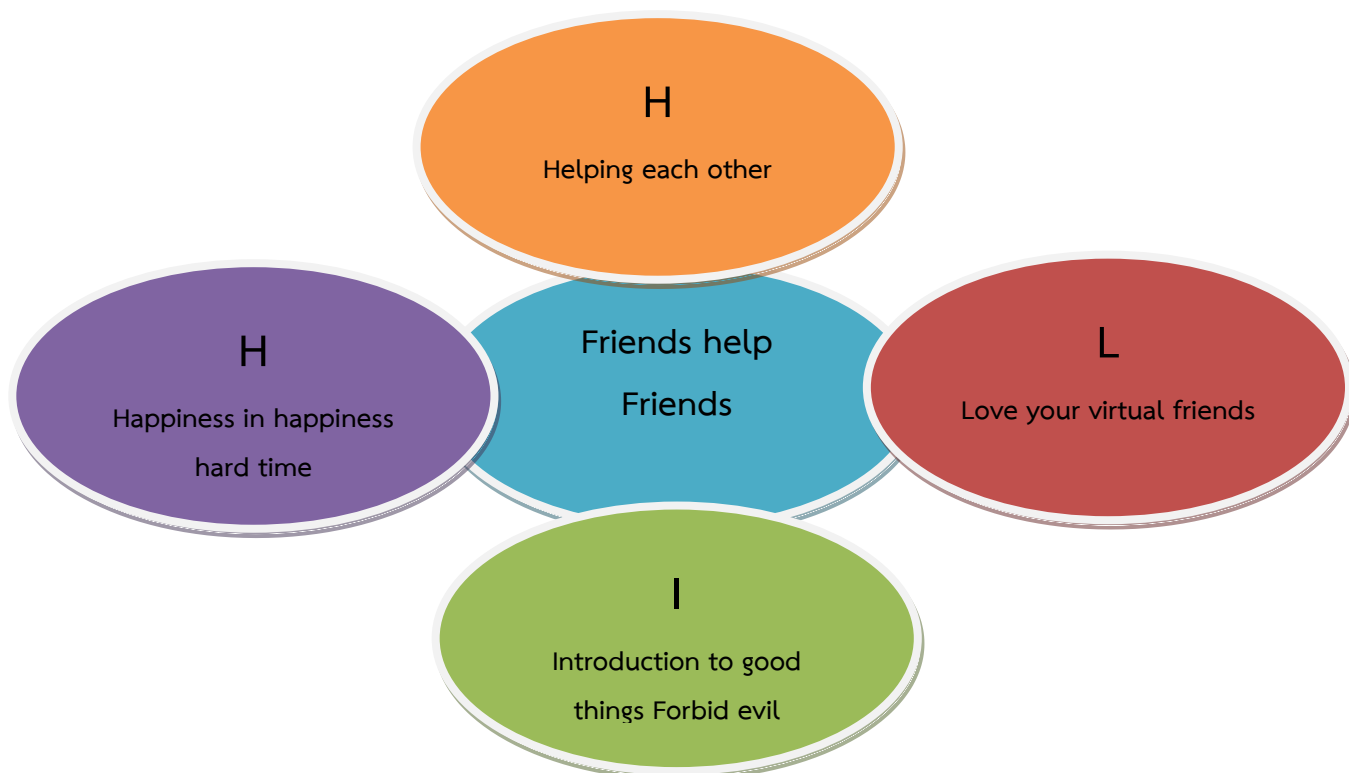
ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช.

การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

แผนภูมิที่ 4.1 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน อธิบายได้ว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช. สามารถลดปัญหาได้ ด้วยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ซึ่งประกอบด้วย มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ซึ่งผลจากการนำหลักธรรมดังกล่าวไปใช้ ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันและกัน ระหว่างเพื่อน ครอบครัวยุ และสังคม การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก เมื่อเพื่อนได้ดีก็แสดงความยินดี และให้ความช่วยเหลือในยามเพื่อนลำบาก การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำสิ่งที่ดี เช่น การทำการบ้าน การใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้ามมิให้เพื่อนทำในสิ่งที่ชั่ว เช่น ห้ามมิให้ชกต่อยกัน ห้ามมิให้หนีการเรียน เตือนสติเพื่อนถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงชู้สาวในวัยเรียน และการรักเพื่อนเสมือนรักตน

แผนภูมิที่ 4.2 HHIL Model

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ปัญหาการยกพวกตีกันของเด็กนักเรียนระดับ ปวช. เป็นปัญหาสังคม ที่มีสาเหตุมาจาก ค่านิยมเรื่องสถาบัน การปลุกฝังทัศนคติที่ผิดของรุ่นพี่ ครอบครัวขาดความอบอุ่น และกลุ่มเด็กหลังห้องในโรงเรียน สามารถหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อน ของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรักใคร่ ที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีที่จะนำไปให้เยาวชนนำ ประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ชี้แนะ บอกรางเฝ้าระวังก้าวร้าวให้กับชีวิต ไม่ให้หลงใหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีล ผิดธรรม เกลเร แสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มี สุข ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์สุขของตนเอง สังคม และประเทศชาติ

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต ปริมาณเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน HHIL Model ประกอบด้วย H = Helping each other การช่วยเหลือกันและกัน H = Happiness in happiness hard time การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยาม ยาก I = Introduction to good things Forbid evil การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และ L = Love your virtual friends การรักเพื่อนเสมือนรักตน

ข้อเสนอแนะ 1. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายให้เขียนในหลักสูตรส่งเสริมให้จัด กิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้ กระชับแน่นแฟ้น ยิ่งขึ้น และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กฎเกณฑ์ กฎหมายและข้อระเบียบอย่างปกติสุข โดยยึดหลักมิตรแท้ 4 ประการ

2. คุณครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองเพื่อ ทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้

3. ครอบครัว โรงเรียนและเพื่อน ควรจะคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตี กัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

บรรณานุกรม

- ทองพูน สติสมฺปนฺโน (เสื่อเขียว), พระมหา. (2547). *การคบมิตรในพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่
11. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่
16. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว). (2543). *คัมภีร์กวีฤทธชาติ*. ปทุมธานี. บริษัทกราฟิเคอร์พรินต์ติ้ง
จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.ราชบัณฑิตยสถาน. (2546).
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สุภวิชัย วิราม, พระมหา. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรตามหลักพุทธจริย
ศาสตร์ที่ศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมและโรงเรียน
สุวรรณพลับพลาพิทยาคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- <http://www.komchadluek.net/detail/20130606/160303%9B.html> (4 สิงหาคม 2556).
- <http://www.thairath.co.th/column/region/no1vipha/345148> (5 สิงหาคม 2556).
- <http://www.dailynews.co.th/crime/235263> (10 กันยายน 2556).
- <http://news.sanook.com/1190036/%E0> (26 กันยายน 2556).
- <http://news.sanook.com/> (26 กันยายน 2556).

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขต
ปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

The Model for Application of Sahadammita Principles for Making Friends of
Vocational Certificate Students in Metropolitan Area for Decreasing in Quarrel

ฉัฐศุภางค์ สารมาศ*

Chatsuphang Saramart

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 140 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีมิตรแท้ต้องเป็นคนดี ผู้ให้ยอมเป็นที่รักเสมอ สถานการณ์สร้างคน สร้างมิตรภาพ การผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาด้วยกันจะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้น บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว ย่อมเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่พบเจอเสมอ รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน (FhF=HHIL Model) ได้แก่ เพื่อนช่วยเพื่อน คือ การช่วยเหลือกันและกัน การยินดีในสุขร่วมทุกข์ยามยาก การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว และการรักเพื่อนเสมือนรักตน

คำสำคัญ 1. ปัญหาการยกพวกตีกัน 2. การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ 3. การคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. 4. เขตปริมณฑล

ABSTRACT

The objectives of this research were : To create and develop a model the 4 kinds of good friends to use in the friends of the students vocational certificate in metropolitan areas to reduce lift their strike the fighting. This research is the mixed methods research. Sample Students in vocational 140 people were interviewed,

* ศน.ม., ธ.ศ. เอก, นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย.

along with the number 7 were interviewed in depth. Tools using to collect data were questionnaires and in-depth interviews with the structure.

The results of research were found that In the friend who gives good counsel at some level, respectively. The results of the hypothesis testing showed that the students in vocational schools with different sex, the academic year and the academic year were different. There were four main principles to use in making friends, including four different aspects. Significantly at the .05 level which is based on established research hypotheses. The students presented problems and solutions to the problem of four main principles to use in the friends of students in the metropolitan area to reduce the problem of raising the fight is to fight it should be warned to be conscious. Forbidding the punch to strike, explain to them for the consequences. The results from the in-depth interview revealed that the students had the opinion that Good friend must be good Providers always love. "Situation builds the man and the man makes friendship". The events that come together will tighten the relationship between the friends firmly, people who have been trained well. It is the love of those who meet. The 4 main principles of friendship are used in the friendship of students in vocational schools in the metropolitan area to reduce the problem of raising friends is help friends are helping each other. Happiness in happiness hard time Introduction to good things for bid evil and loves their virtual friends.

Key words 1. The problem with the quarrel and fighting. 2. Application the 4 principles of true friends principles. 3. Making friends of students in vocational education. 4. Metropolitan area

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถแก้ปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน โดยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการ¹ อันได้แก่ มิตรมีอุปการะ คือ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรัก

¹ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209.

เพื่อนเหมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข คือมิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติภัยก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป มิตรณะประโยชน์ คือผู้แนะแนว ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปรามตักเตือน ห้ามไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน และมิตรมีความรักใคร่ คือมิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเหมือนรักตน รักตนก็เหมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิตติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาโต้แทนเพื่อน เขาตีเพื่อนก็เสมือนตีตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิตัวที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน เป็นต้น ซึ่งหลักมิตรแท้ 4 ประการ เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปให้เยาวชนนำประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า เพื่อปรับพฤติกรรมให้รู้จักคบเพื่อนที่ดีมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ผู้ที่ขึ้นมาบอกทางเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิต ไม่ให้หลงไหลกระทำผิดไปกับสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งปวง พาให้ผิดศีลผิดธรรม เกเร แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่ง ดี มีสุข ซึ่งจะนำประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า “รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน” เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทยตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดไว้ เป็นไปตามกลยุทธ์การวิจัยและนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตของคณะรัฐมนตรีต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมิตรแท้ที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วย

พระพุทธศาสนาได้แยกย่อยเกี่ยวกับลักษณะของมิตรแท้ ดังนี้

1) **มิตรแท้** (สุทรมิตร) หรือกัลยาณมิตร นับเข้าในกัลยาณมิตรประเภทหนึ่ง มิตรแท้ คือ มิตรที่มีใจดี มีความจริงใจ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นมิตรที่บุคคลผู้คบหาสมาคมแล้วทำให้มีแต่ความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าตรัสในสังคาลสูตร มี 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) มิตรมีอุปการะ (อุปการกมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(1.1) ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เมื่อมิตรมีอุปการะเห็นเพื่อนตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ว่าจะเป็ความค่นองตามวัย ประมาทในการศึกษาเล่าเรียน แสดงให้เห็นว่าเพื่อนคนนั้นตั้งอยู่ในความประมาท มิตรที่ดีทำหน้าที่ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความประมาท ให้เห็นผลประโยชน์และผลเสียจากความประมาท

(1.2) ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน มิตรแท้ยอมป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน ตนเองยอมรักษาศีลข้อที่ 2 ด้วยการไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติธรรมช่อกุศลมูลคือ ไม่คิดถือเอาของคนอื่น เมื่อจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม เห็นทรัพย์ของเพื่อนยอมรักษา

(1.3) เมื่อมีภัยก็เป็นที่พักพิงได้ ภัยที่เกิดขึ้นมี 2 อย่าง คือ ภัยโดยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ ย่อมนำความสูญเสียมาสู่มนุษย์ มิตรแท้ยอมเป็นที่พึ่งพาให้ กับเพื่อนได้ และภัยอันเกิดจากมนุษย์ เช่น การวิวาท มิตรมีอุปการะก็สามารถปกป้องเพื่อนได้

(1.4) เมื่อมีกิจที่จำเป็นเกิดขึ้น ก็ช่วยโภคทรัพย์ 2 เท่าของทรัพย์ที่ต้องการในกิจนั้น มีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้ เกินกว่าที่ออกปาก มิตรมีน้ำใจเช่นนี้ สามารถให้ทรัพย์ได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่เพื่อนออกปากขอซึ่งแสดงถึงความจริงใจ ความมีน้ำใจ และความเต็มใจที่ช่วยเหลือเพื่อน²

ลักษณะของมิตรมีอุปการะ ได้แก่ มิตรที่มีจิตใจรักใคร่กันจริง ๆ รักมิตรเสมอด้วยชีวิตตน ไม่ใช่รักกันแต่ปาก แต่หากรักด้วยชีวิตจิตใจ เมื่อรักเพื่อนเสมือนชีวิต ก็คิดหาวิธีป้องกันเพื่อนให้มีความปลอดภัย เพื่อนคนไหนประมาทขาดสติ ก็ดำริหาวิธีป้องกันเพื่อนคนนั้น ด้วยการแนะนำ ตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความประมาท เพราะความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หาอุบายป้องกันทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ไม่ให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นพึ่งพาอาศัยกันได้ คราวเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ช่วยกันรักษาพยาบาล คราวมีธุระการงานเกิดขึ้นก็ช่วยออกทรัพย์เกินกว่าที่จะ

²ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 261, หน้า 210.

ออกปาก เพื่อนมีอุปการะมากเช่นนี้ เป็นมิตรที่ดีควรรวมตัวเข้าหากัน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน

(2) มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข (สมานสุขทุกขมิตร) มีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

(2.1) บอกความลับแก่เพื่อน ไม่บอกเรื่องอันเป็นความลับของตนแก่คนอื่น แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้ ตามปกติคนที่ไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะบอกความลับ

(2.2) ปิดความลับของเพื่อน ย่อมรักษาความลับที่เพื่อนกล่าวโดยที่คนอื่นไม่ล่วงรู้ ความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายแสดงถึงความจริงใจต่อกันมาก ด้วยความหวังว่า ความลับของตนจะไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

(2.3) ไม่ละทิ้งในยามอันตราย เมื่อภัยเกิดขึ้น มิตรมีอุปการะยอมไม่ทอดทิ้ง

(2.4) แม้ชีวิตก็อาจจะสละเพื่อประโยชน์ของเพื่อนได้ หมายความว่า ชีวิตของตนก็เป็นอันสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ ไม่คำนึงถึงชีวิตของตนทำการงานให้เพื่อนอย่างเดียว³

ลักษณะมิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรประเภทนี้เป็นมิตรที่คบกันแบบเปิดอก เมื่อมีความลับอะไรก็สามารถบอกเพื่อนได้ เพราะการปกปิดจะเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจของกันและกัน และเมื่อถึงยามวิบัติฉิบหายก็ยึดอุบายไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามวิบัติ แม้แต่ชีวิตถึงคราวจำเป็นจริง ๆ ก็สละแทนกันได้ ถ้าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ในผู้ใด ควรร่วมใจกันกับมิตรประเภทนั้น จะได้สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

(3) มิตรณะประโยชน์ (อัตถักขาโยมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(3.1) ห้ามมิให้ทำความชั่ว คือ จะทำให้เสียหายคอยห้ามปราม มิให้เพื่อนกระทำชั่ว คือ อุกุศลกรรม

(3.2) แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี มิตรณะประโยชน์ยอมให้ประกอบความดี ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ รักษาศีล ประกอบแต่กุศลกรรม

(3.3) ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง อธิบายให้เข้าใจ สิ่งที่ละเอียด ลึกซึ้งมาก อันประกอบ ด้วยสิ่งที่เป็นมงคลคาถา อันเป็นถ้อยคำที่ทำให้จิตเบิกบาน แจ่มใส

(3.4) บอกทางสวรรค์ให้ มิตรผู้แนะนำยอมอธิบายให้เห็นชนทั้งหลายกระทำความดียอมเกิดในสวรรค์ การกล่าวเช่นนี้เป็นกรบอกผลแห่งความดี บอกถึงผลที่ตนควรได้รับเมื่อทำความดีเป็นอันสงฆ์หรือคล้ายกับเป็นการให้รางวัลกับผู้ทำความดี⁴

ลักษณะมิตรณะประโยชน์ เป็นประเภทผู้แนะนำ ผู้ชี้ทาง เพื่อนที่ดีมีลักษณะคอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนตลอดเวลา เมื่อเห็นเพื่อนจะทำอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ห้ามปราม

³ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209.

⁴ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 260, หน้า 209.

ดักเตือน ห้ามไม่ให้ทำความชั่วทุกอย่าง แนะนำแนวทางให้สร้างแต่ความดี หาโอกาสให้เพื่อนได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ชักจูงให้สนใจแต่ในศีลในธรรม มิตรประเภทนี้เมื่อคบแล้วจะได้ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ร่วมกัน

(4) มิตรมีความรักใคร่ (อนุกัมปมิตร) มีลักษณะ 4 ได้แก่

(4.1) ไม่พอใจความเสื่อมของเพื่อน คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ ไม่ยินดีด้วยความเสื่อมของเพื่อน เมื่อเห็นหรือได้ยิน ความสูญเสียของบุตร ภรรยา หรือของบริวาร เพราะความเสื่อม ความไม่เจริญของเพื่อนย่อมไม่ยินดีหรือไม่พอใจ พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย

(4.2) พอใจความเจริญของเพื่อน คือ เพื่อนมีสุขพลอยแช่มชื่นยินดี หมายถึงเพื่อนของตนได้รับความสำเร็จในชีวิต หรือเพื่อนสำเร็จการศึกษา การงาน ยศตำแหน่ง มีพรหมวิหารธรรม คือ มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อเพื่อนได้ดี

(4.3) ห้ามปรามคนที่นิทาเพื่อน เมื่อเขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไขให้หมายความว่า เมื่อคนพูดตำหนิเพื่อน มิตรมีความรักใคร่ ย่อมห้ามมิให้ที่กล่าวติเตียนเพื่อนของตน

(4.4) สนับสนุนคนที่สรรเสริญเพื่อน เมื่อเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน⁵

ลักษณะมิตรมีความรักใคร่ ได้แก่ มิตรที่มีความรักกันด้วยชีวิตจิตใจ ไม่ใช่เป็นมิตรแต่ปาก ถึงคราวทุกข์ยากก็ต้องทุกข์ด้วยกัน ถึงคราวสุขก็สุขด้วยกัน รักเพื่อนเหมือนรักตน รักตนก็เสมือนรักเพื่อน ถ้ามีคนตำหนิติเตียนเพื่อนต่าง ๆ นานาก็อาสาโต้แทนเพื่อน เขาติเพื่อนก็เสมือนติตน ต้องหาเหตุผลมาลบล้างคำตำหนิที่ไม่จริงนั้น ขณะเดียวกันถ้ามีคนสรรเสริญเพื่อนรัก ก็รู้จักรับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน นี่คือมิตรที่มีความรักใคร่ ถ้าได้มิตรประเภทนี้ก็จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมหาศาล

วราภิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า 1) คำว่ามิตร หรือกัลยาณมิตรมีความหมายดังนี้ ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตร หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตระมีรากศัพท์เดียวกันกับเมตตา มีความรักใคร่ สนับสนุนกันสุขหรือทุกข์ก็ไม่ต่างกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มีหลายคำ คือ มิตร เกลอสหาย หมายถึง เพื่อน เกลอสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือชั้นวรรณะ เป็นต้น ความหมายขยาย เป็นความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคล แต่ขยายไปถึงการสื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น ที่คนจะต้องเกี่ยวข้อง ศึกษาเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกสื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดี

⁵ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 264, หน้า 211.

ก็จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมิตรออกเป็น 2 ประเภท คือ มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ เป็นมิตรที่ควรคบหาสมาคม พระพุทธศาสนาสรรเสริญให้คบมิตรประเภทนี้ เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตตน มิตรเทียม เป็นมิตรที่ไม่ควรคบหาสมาคม ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คบกันเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตัว ใครคบจะทำให้ตนเองไม่มีความสุข ทั้งยังทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 2) การคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มีหลักธรรมหลายหลักธรรมที่สามารถนำมายึดถือมาเป็นแนวทางในการเลือกคบมิตร เช่น สังคหวัตถุ 4 มงคลสูตร ทิศ 6 เป็นต้น หลักธรรมเหล่านี้สามารถสนับสนุน เกื้อกูล ส่งเสริม ให้มิตรคบกันได้ดียิ่งขึ้น 3) ประโยชน์ของการศึกษาหลักการคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นก็คือ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกคบมิตร และทราบถึงหลักและวิธีการเลือกคบมิตรรวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการคบมิตรทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ได้มิตรที่ดี นำมาซึ่งประโยชน์สุขในชีวิตประจำวันและอนาคตต่อไป⁶

ไมเคิล แฟรงก์ นักวิจัยอเมริกันพบว่า ความสามารถของคนเราในการเพิกเฉยหรือยอมรับคำแนะนำของคนอื่นมีที่มาจากพันธุกรรม เนื่องจากบางคนเกิดมาพร้อมดีเอ็นเอที่ทำให้คนๆ นั้นหัวอ่อนกว่าคนทั่วไป จึงพร้อมยอมรับหรือทำตามความคิดของคนอื่นมากกว่าปกติ

หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมชาติสร้างบางคนให้ “ไหลตามน้ำ” เป็นส่วนใหญ่ และทำให้คนๆ นั้นดูเหมือนเป็นคนซื่อฉลาดหรือกระทั่งประจบสอพลอในบางโอกาส

ข้อมูลดังกล่าวมาจากการเปิดเผยของนักวิจัยอเมริกัน ภายหลังจากตรวจดีเอ็นเอของอาสาสมัคร และขอให้อาสาสมัครเหล่านั้นเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ต้องเลือกสัญลักษณ์ที่ถูกต้องจากสองสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนหน้าจอ

ไอเดี้ยก็คือ อาสาสมัครควรได้เรียนรู้ว่าต้องเลือกสัญลักษณ์ใดหลังเล่นเกมไปชั่วครู่

บางครั้งระหว่างการทดลอง อาสาสมัครจะได้รับการแนะนำว่าสัญลักษณ์ใดน่าจะถูกต้อง แต่บางครั้งคำแนะนำก็ผิด

ผลปรากฏว่าอาสาสมัครบางคนที่มียืนบางตัวมีแนวโน้มเชื่อคำแนะนำมากกว่า ยึดติดกับคำแนะนำที่ผิดพลาดอยู่เป็นระยะเวลาานกว่า นอกจากนี้ แทนที่จะเพิกเฉยต่อคำแนะนำผิดๆ อาสาสมัครเหล่านี้ยังพยายามเบี่ยงเบนผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับคำแนะนำ ขณะที่อาสาสมัครอีกกลุ่มที่ไม่มียืนดังกล่าวเรียนรู้จากประสบการณ์ได้เร็วกว่าเมื่อไม่ได้รับคำแนะนำ

ไมเคิล แฟรงก์ ผู้นำการวิจัย รายงานในเจอร์นัล ออฟ นิวโรไซน์ส์ อธิบายว่า คนเรามักบิดเบือนสิ่งที่พบให้สอดคล้องกับสิ่งที่คิดไว้

⁶ วราณิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์, “หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท”. *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2556, 116 หน้า.

นักวิจัยเชื่อว่า “โหมดเริ่มต้น” ของสมองจะถูกนำทางโดยคำแนะนำเริ่มแรก และนำมาผนวก รวมกับความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์

เริ่มแรกสมองส่วนนอกด้านหน้าที่มีบทบาทในด้านสมาธิ การประมวลผลข้อมูล การสร้างความจำ และความคิดริเริ่ม จะให้ความสำคัญกับคำแนะนำก่อนตัดสินใจว่าคำแนะนำดังกล่าวมีเหตุผลหรือไม่ อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบด้านพันธุกรรมจะเป็นปัจจัยกำหนดว่าสมองส่วนสเตรเอตัมที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการได้รางวัล จะทำงานได้ดีและรวดเร็วแค่ไหน

นักวิจัยจากโรดไอส์แลนด์เสริมว่า เป็นสิ่งสำคัญที่คนเราจะถูกตั้งโปรแกรมให้ปฏิบัติตามคำแนะนำตั้งแต่แรก เนื่องจากทำให้เราสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การไว้น้ำใจที่นำไปสู่ความพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอาจทำให้คน ๆ นั้นถูกหลอกหลวงและฉ้อโกงได้⁷

สรุปได้ว่า พฤติกรรมและค่านิยมในการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน มีค่านิยมในการคบเพื่อนที่เป็นไปตามสมัยนิยม ที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตกในการดำเนินชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เปิดเผยความรู้สึกและความต้องการของตนเอง มาก ดังนั้น การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หลักธรรมมิตรแท้ 4 คือ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ไปประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อให้พบเพื่อนที่ดี เป็นกัลยาณมิตรที่มีแต่ความจริงใจ และความปรารถนาดีให้เพื่อนไปสู่ทางที่ดี มีอนาคตที่สดใส เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ด้าน เพศ อายุ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา

2) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้าน มิตรมีอุปการะ 2) ด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข 3) ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ และ 4) ด้านมิตรมีความรักใคร่

⁷<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=469> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558.

4.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 214 คน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน พร้อมทั้งได้เลือกทำการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา คือ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 แจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 การวิเคราะห์ข้อมูล และการทำรายงานการวิจัย ตลอดจนกระทั่งการนำเสนอผลงานวิจัยในปีการศึกษา 2560

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

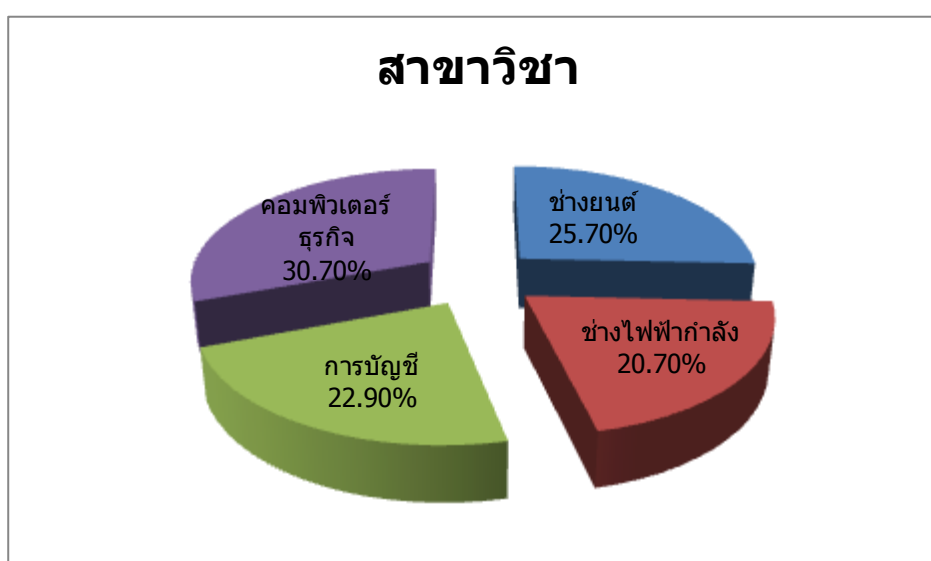
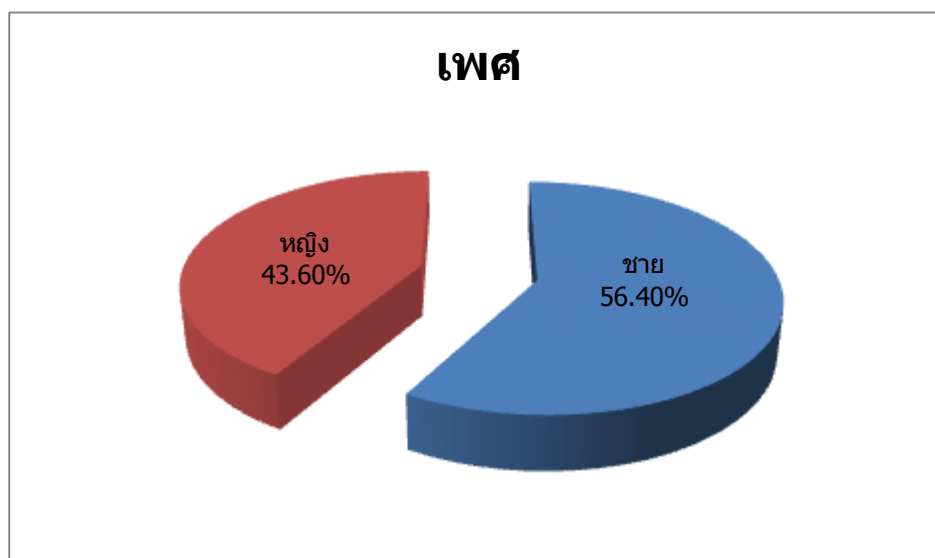
การวิจัยนี้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมี **ประชากร** ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 214 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ นักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑล ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลอ้อมน้อย ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจจำนวน 214 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 140 คน จึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากแบบทดแทน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล **การสัมภาษณ์เชิงลึก** เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสุ่มแบบเจาะจงจากนักเรียนระดับ ปวช. จำนวน 7 คน สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้เวลาสัมภาษณ์ท่านละ 30 นาที ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น **การสร้างรูปแบบ** หาข้อมูลและข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษาถึงรูปแบบเบื้องต้นการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ก่อนที่จะพัฒนาไปใช้เพื่อรับ

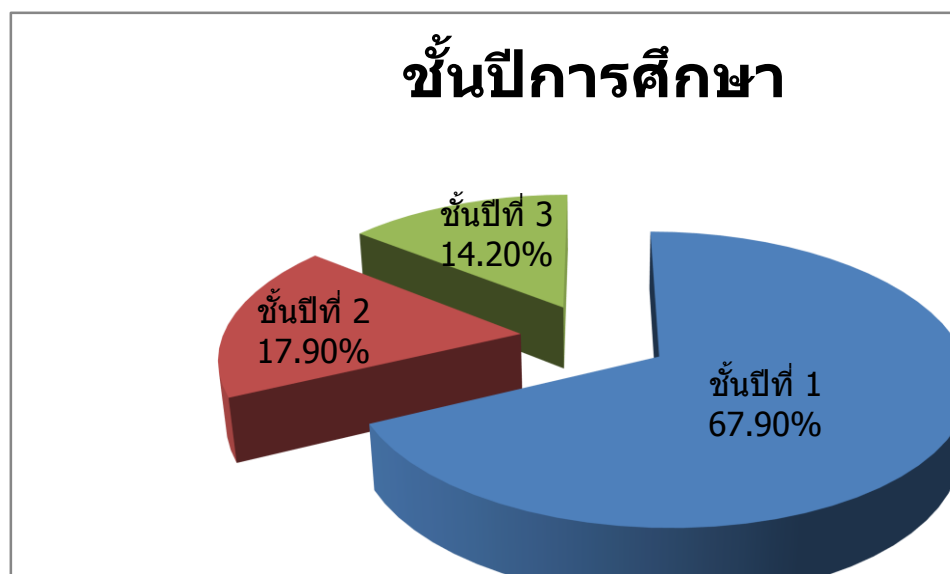
ฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปรูปปัญหาและข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลผลและพัฒนาเป็นรูปแบบกึ่งมาตรฐาน ระดมความคิดเห็นโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางที่จะทำให้เกิดรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันอย่างเป็นรูปธรรม

7. ผลการวิจัย

7.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในแผนภูมิรูปภาพดังนี้

7.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี ผู้ให้ยอมเป็นที่รักเสมอ สถานการณ์สร้างคน คนสร้างมิตรภาพ การผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาด้วยกันจะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้น บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว ย่อมเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่พบเจอเสมอ

7.3 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

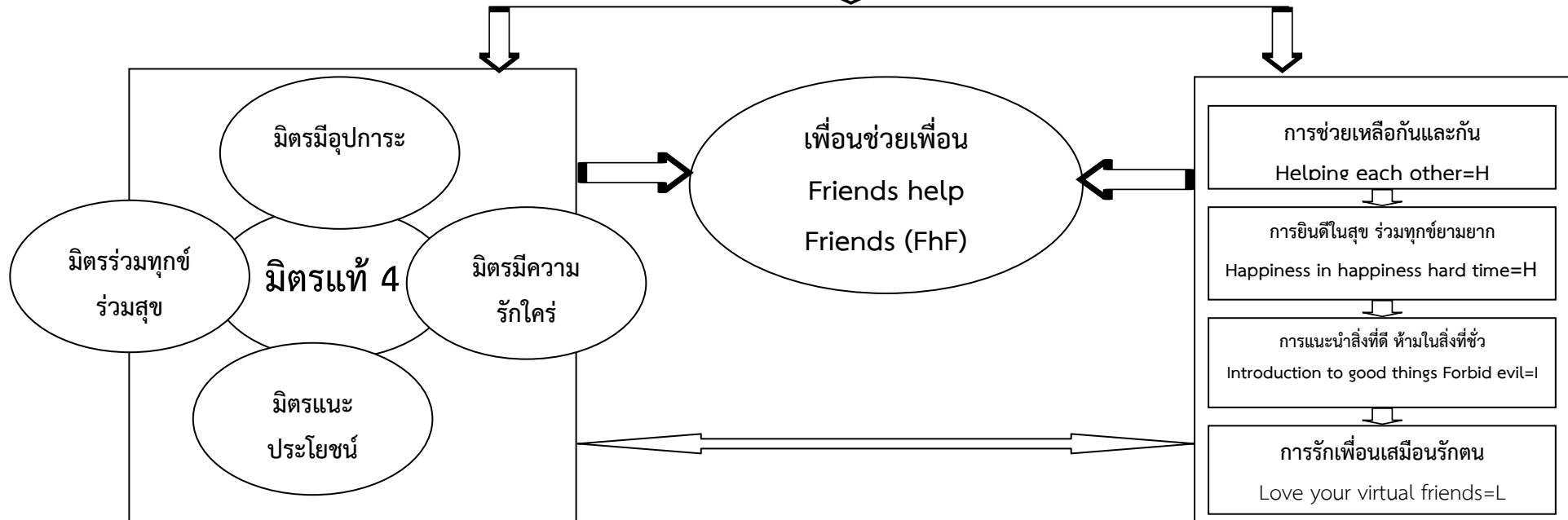
ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่สรุปได้จากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มาเป็นตัวกำหนดรูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

FhF=HHIL Model

ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช.

การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

8. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

8.1 การศึกษาวิเคราะห์การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริมณฑลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน โดยรวมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับ ปวช. ต้องการมิตรแท้ที่มีความซื่อสัตย์ ไม่โกหก ไม่นำเรื่องของเพื่อนไปนินทาลับหลัง ต้องช่วยเหลือกันในเวลาที่เพื่อนเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน มีความจริงใจ ต้องมีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งกัน ไม่หักหลังเพื่อน ต้องเป็นคนดี มีนิสัยดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง ให้โอกาสผู้อื่น คิดบวก เป็นที่พึ่งพายามยาก พฤติกรรมและค่านิยมในการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน มีค่านิยมในการคบเพื่อนที่เป็นไปตามสมัยนิยม ที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตกในการดำเนินชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เปิดเผยความรู้สึกและความต้องการของตนเองมาก ดังนั้น การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หลักธรรมมิตรแท้ 4 คือ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ไปประยุกต์ใช้ในการคบเพื่อน เพื่อให้พบเพื่อนที่ดี เป็นกัลยาณมิตรที่มีแต่ความจริงใจ และความปรารถนาดีให้เพื่อนไปสู่ทางที่ดี มีอนาคตที่สดใส เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป จึงทำให้นักเรียนระดับ ปวช. มีการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)⁸ ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตร” แปลว่า ผู้มีความเอื้อเฟื้อดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ และสอดคล้องกับพระภิกษุญาณวชิโรดม (แห้ว) (แห้ว) ได้ให้ความหมายคำว่า “มิตรแท้” หรือ เพื่อนแท้ คือใครก็ตามที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่เรา เมื่อเรามีกิจจำเป็นเกิดขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระมหาสุภวิชัย วิราม¹⁰ ได้กล่าวไว้ว่า

⁸พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, 2550), หน้า 320

⁹พระภิกษุญาณวชิโรดม (แห้ว) (แห้ว), คัมภีร์กวีภักตชาติ, (ปทุมธานี. บริษัทกราฟิคอร์พริ้นติ้ง จำกัด, 2543), หน้า 73-75.

¹⁰สุภวิชัย วิราม, พระมหา, “การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรตามหลักพุทธจรรยาบรรณที่ศษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคุณและโรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาศ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล), 2545, หน้าบทคัดย่อ

พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของมิตร ได้แก่ “กัลยาณมิตร” คือ มิตรที่ดีงาม ทำให้เจริญแก่บุคคลผู้คบหา ได้แก่ ผู้สมบูรณ์ด้วยความมีศีล กำจัดทุกข์ นำประโยชน์เกื้อกูลมาให้กับเพื่อนและคนอื่น ดังรูปวิเคราะห์ว่า บุคคลใดเป็นมิตรมีอุปการะช่วยเหลือคนอื่นโดยอาการทุกอย่าง บุคคลนั้นชื่อว่า กัลยาณมิตร

8.2 การศึกษาวิเคราะห์การนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกันว่า มิตรแท้ต้องเป็นคนดี เพราะคนดีเป็นที่รักของเหล่าเทวดาและมนุษย์ อุปการะมิตรด้วยการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ การร่วมสุขร่วมทุกข์กับมิตรจะต้องผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีมาด้วยกัน จะกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนได้อย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น มิตรแนะนำประโยชน์ในเรื่องที่ดี การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดี ย่อมนำพาชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในชีวิต มิตรย่อมมีความรักใคร่บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนดีแล้ว เป็นที่รักใคร่และประทับใจของผู้ที่พบเจอเสมอ ซึ่งสอดคล้องในอังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต¹¹ พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรที่ดีประกอบด้วยองค์ 7 ประการ คือ มิตรที่ดียอมให้สิ่งที่ให้ได้อย่างได้แก่ทรัพย์สินเงินทองหรือแม้แต่ชีวิตตนเองก็สละแทนเพื่อนได้ ทำสิ่งที่ทำได้อย่างได้แก่การทวนกระแสแห่งกิเลส ตัณหา หรือจิตใจที่มักตกไปในทางที่ชั่วร้าย แต่สำหรับมิตรที่ดีสามารถชักนำเพื่อนให้เป็นคนดีได้ ทนต่อสิ่งที่ทนได้ยากคือ มิตรที่ดียอมทนต่อการกล่าวติเตียน หรือคำด่าที่ทำให้เจ็บใจ เปิดเผยความลับแก่เพื่อน เพราะว่ามีมิตรที่ดียอมแสดงความจริงใจของตนเพื่อแสดงให้เพื่อนไว้วางใจ ในขณะที่เดียวกันก็ยังรักษาความลับของเพื่อนไว้ เมื่อเพื่อนมีภัยพิบัติไม่ทอดทิ้ง และเมื่อเพื่อนตกต่ำไร้อำนาจไม่ดูหมิ่นเพื่อนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ในสังคาลสูตร พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรและเพื่อนร่วมงานซึ่งเป็น (เหมือน) ทิศเบื้องซ้าย อัญกุลบุตรพึงบำรุงโดยฐานะ 5 ประการ คือ ด้วยการให้ปัน การเจรจา ถ้อยคำเป็นที่รัก การประพฤติประโยชน์เกื้อกูล ความเป็นผู้มีตนเสมอ และไม่แก่งกล่าวให้คลาดจากความจริง

8.3 รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน

รูปแบบการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนของนักเรียนระดับ ปวช. ในเขตปริณทลเพื่อลดปัญหาการยกพวกตีกัน (FHF=HHIL MODEL) อธิบายได้ว่า ปัญหาการยกพวกตีกันของนักเรียนระดับ ปวช. สามารถลดปัญหาได้ ด้วยการนำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อน ซึ่งประกอบด้วย มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีความรัก

¹¹ช.ชา.อ., เล่ม 6, ข้อ 10, หน้า 205-209.

ใคร่ ซึ่งผลจากการนำหลักธรรมดังกล่าวไปใช้ ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันและกัน ระหว่างเพื่อน ครอบครัว และสังคม การยินดีในสุข ร่วมทุกข์ยามยาก เมื่อเพื่อนได้ดีก็แสดงความยินดี และให้ความช่วยเหลือในยามเพื่อนลำบาก การแนะนำสิ่งที่ดี ห้ามในสิ่งที่ชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำสิ่งที่ดี เช่น การทำการบ้าน การใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้ามมิให้เพื่อนทำในสิ่งที่ชั่ว เช่น ห้ามมิให้ชกต่อยกัน ห้ามมิให้หนีการเรียน เตือนสติเพื่อนถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงคู่สาวในวัยเรียน และการรักเพื่อนเสมือนรักตน การรักตนเสมือนรักเพื่อน

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนระดับ ปวช. นำหลักมิตรแท้ 4 ประการไปใช้ในการคบเพื่อนด้านมิตรมีอุปการะสูงกว่าทุกด้าน เป็นการยืนยันว่าเพื่อนที่คบคุ้มครองป้องกันชีวิต ชื่อเสียงในเวลาที่ประทุพติผิดพลาดเพราะความประมาท จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายส่งเสริมให้จัดกิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้ กฎเกณฑ์ กฎหมายและข้อระเบียบอย่างปกติสุข โดยยึดหลักมิตรแท้ 4 ประการ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

- 1) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีปัญหาครอบครัว จึงมีข้อเสนอแนะว่าคุณครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมที่บ้าน ทำความรู้จักกับคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริง คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ช่วยได้
- 2) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีปัญหาการชกต่อย จึงมีข้อเสนอแนะว่า ครอบครัว โรงเรียนและเพื่อน ควรจะคอยตักเตือนให้มีสติ คอยห้ามมิให้เกิดการชกต่อย ตีกัน อธิบายให้ฟังถึงผลที่จะตามมา

9.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักมิตรแท้ ด้านมิตรแนะนำประโยชน์ไปใช้เพื่อป้องกันปัญหาของนักเรียน
- 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนตามหลักมิตรแท้ ศึกษาเฉพาะด้านมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข
- 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการป้องกันปัญหาการคบเพื่อนของนักเรียน

10. บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่

11. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2543). *คัมภีร์กวีภักตชาติ*. ปทุมธานี. บริษัทกราฟิคอร์พริ้นติ้ง จำกัด.

ทองพูน สติสมปโน (เสื่อเขียว), พระมหา. (2547). *การคบมิตรในพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วรานิษฐ์ ธัญโรจนอนันต์ (2556). *หลักในการเลือกคบมิตรตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท*.

วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุภวิชญ์ วิจารณ์, พระมหา. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรตามหลักพุทธจริยศาสตร์ที่คณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมและโรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

<http://writer.dek-d.com/AngelTVXQ/story/viewlongc.php?id=404229&chapter=469>

เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวฉัฐศุภางค์ สารมาศ
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 446/2 หมู่บ้านทองประเสริฐ ถนนเศรษฐกิจ 1 ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะพุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 70140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม